

**T.C.
RECEP TAYYIP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI**

**ÖĞRETMENLERİN GÖZÜNDEN İLKOKUL BİRİNCİ SINIFTA
EĞİTİM GÖREN SURİYE UYUKLU ÖĞRENCİLERİN
OKUMA YAZMA BECERİLERİNİ ÖĞRENİRKEN
KARŞILAŞTIKLARI SORUNLARIN İNCELENMESİ
(ŞANLIURFA İLİ ÖRNEĞİ)**

(Yüksek Lisans Tezi)

Harun KARAEEL

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Mahir ÖZKAN**

**RİZE
2023**

KABUL VE ONAY

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Temel Eğitim Anabilim Dalında, Dr. Öğr. Üyesi Mahir Özkan danışmanlığında, Harun Karael tarafından hazırlanan “*Öğretmenlerin Gözünden İlkokul Birinci Sınıfta Eğitim Gören Suriye Uyruklu Öğrencilerin Okuma Yazma Becerilerini Öğrenirken Karşılaştıkları Sorunların İncelenmesi (Şanlıurfa İli Örneği)*” adlı bu tez çalışması, 19/06/2023 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliğiyle/~~oy çokluğu~~ başarılı bulunarak jürimiz tarafından **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Unvanı, Adı SOYADI

İmza

Başkan

:

Doç. Dr. Seher YARAR KAPTAN

Üye

:

Dr. Öğr. Üyesi Mahir ÖZKAN

Üye

:

Dr. Öğr. Üyesi Aşkın BAYDAR

ETİK BEYAN

Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Tezli Yüksek Lisans Programından mezun olmak üzere teslim ettiğim “Öğretmenlerin Gözünden İlkokul Birinci Sınıfta Eğitim Gören Suriye Uyraklı Öğrencilerin Okuma Yazma Becerilerini Öğrenirken Karşılaştıkları Sorunların İncelenmesi (Şanlıurfa İli Örneği)” adlı tezim, bilim ve araştırma etiği prensiplerine riayet edilerek tarafımdan yazılmıştır.

Tez çalışmamda, başka kaynaklardan aktarılan bütün bilgi ve alıntılar, Enstitünüz Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak açıkça gösterilmiştir. Kaynağı gösterilenler dışında kalan bütün bilgiler uygun araştırma yöntemi kullanılarak tarafımdan edinilmiş ve esere bu şekilde yansıtılmıştır. Şahsıma ait olmayan hiçbir bilgi, kasıt veya kusurlar, şahsıma aitmiş gibi gösterilmemiştir. İnternet kaynakları dâhil, sahibine/kaynağına atıf yapılmaksızın hiçbir bilgi kullanılmamıştır. Aksinin ortaya çıkması halinde doğacak bütün hukuki, idari, akademik ve etik sorumluluk tarafıma ait olacaktır. Eserin tesliminden sonra herhangi bir zamanda, bilim etiğine aykırılık tespit edilmesi ve / veya eserimle ilgili intihal veya intihal şeklinde anlaşılacak bir durumun ortaya çıkması halinde; Üniversiteniz ve eğitim kadronuzun hiçbir şekilde sorumlu tutulmayacağını hür irademle kabul, beyan ve taahhüt ederim.

10/07/2023

Harun KARAEL

ÖN SÖZ

Bu çalışmada Suriye’de 2011 yılında çıkan iç savaş nedeniyle ülkelerini terk ederek ülkemize göç eden birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin okuma yazma becerilerini öğrenirken karşılaştıkları sorunlar ele alınmıştır. Ana dili Arapça veya Kürtçe olan Suriye uyruklu mültecilerin Türkçe öğrenebilmeleri, konuşabilmeleri ve yazabilmeleri toplumsal hayatları açısından önemlidir.

Yüksek lisans tez çalışmam sürecinde hiçbir desteğini benden esirgemeyen değerli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Mahir ÖZKAN’a, çalışmanın bu noktaya gelinceye kadar planlanmasından oluşumuna kadar her konuda bilgi ve tecrübelerini bana aktaran; beni yönlendiren, çalışmamı bilimsel temellere göre şekillendiren değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Zafer ÖZKAN’a

Eğitim hayatım sürecinde beni her zaman destekleyen, bana inanan, hiçbir zaman desteklerini benden esirgemeyen kıymetli annem Asiye KARAEEL ve babam Erdoğan KARAEEL’e,

Bu sürecin ortasında dünyaya gelen, doğumundan sonra bana sonsuz güç veren, yol boyunca mücadele ederken sınımsız sarıldığım, ruhumun en derin özeti, ışığım olan pamuk şekerim canım kızım Eliz Asya’ma, yüksek lisans eğitimine başladığım günden beri her fırsatta desteğini benden esirgemeyen yol arkadaşım, kıymetli eşim Hatice KARAEEL’e

Beni desteklediğiniz ve hayatımı aydınlattığınız için sonsuz minnettarlığımı ve teşekkürlerimi ifade etmek istiyorum.

Harun KARAEEL

RİZE/2023

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	II
ETİK BEYAN.....	III
ÖN SÖZ	IV
İÇİNDEKİLER	V
ÖZET	VII
ABSTRACT.....	VIII
KISALTMALAR.....	IX
TABLolar LİSTESİ.....	X
ŞEKİLLER LİSTESİ	XIII
GİRİŞ	1
1. KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	10
1.1. Türkiye’de Geçici Koruma Altında Yaşayan Suriye Uyruklu Göçmenler .	11
1.2. Göç ve Göçün Eğitim Üzerine Etkisi	16
1.3. Göçmen.....	18
1.4. Yabancılara Türkçe Öğretimi	19
1.5. Türkiye’de Yaşayan Suriye Uyruklu Öğrencilerin Eğitimi.....	20
1.6. Geçici Eğitim Merkezleri	21
1.7. İlk Okuma Yazma Öğretiminin Amacı ve Önemi.....	23
1.8. Ses Temelli Cümle Yöntemi	24
1.8.1. Ses Temelli Cümle Yönteminin Aşamaları	25
1.9. Dil	26
1.10. İlgili Araştırmalar	27
2. YÖNTEM	32
3.1. Araştırma Deseni	32
3.2. Evren ve Örneklem	32
3.3. Çalışma Grubu.....	33
3.4. Veri Toplama Aracı	39
3.5. Veri Toplama Süreci.....	41
3.6. Veri Analizi	41
3.7. Araştırmacının Rolü	42

4.BULGULAR.....	44
4.1. Öğretmenlerin Gözünden İlkokul Birinci Sınıfta Eğitim Gören Suriye Uruklu Öğrencilerin Okuma Yazma Becerisine Hazırlık ve Giriş Sürecinde Karşılaşılan Problemlere Dair Bulgular	46
4.2. Öğretmenlerin Gözünden İlkokul Birinci Sınıfta Eğitim Gören Suriye Uruklu Öğrencilerin Okuma Yazma Becerisine Başlama ve İlerleme Sürecinde Karşılaşılan Problemlere Dair Bulgular	49
2.1.1. Öğretmenlerin Gözünden İlkokul Birinci Sınıfta Eğitim Gören Suriye Uruklu Öğrencilerin Sesi Hissetme, Tanıma ve Anlama Aşamasında Karşılaşılan Problemlere Dair Bulgular.....	50
2.1.2. Öğretmenlerin Gözünden İlkokul Birinci Sınıfta Eğitim Gören Suriye Uruklu Öğrencilerin Seslerden ve Harflerden; Hece, Kelime ve Cümle Oluştururken Karşılaşılan Problemlere Dair Bulgular	53
2.1.3. Öğretmenlerin Gözünden İlkokul Birinci Sınıfta Eğitim Gören Suriye Uruklu Öğrencilerin Paragraf ve Metin Oluşturma Sürecinde Karşılaşılan Problemlere Dair Bulgular.....	58
4.3. Öğretmenlerin Gözünden İlkokul Birinci Sınıfta Eğitim Gören Suriye Uruklu Öğrencilerin Okuryazarlığa Geçiş Sürecinde Karşılaşılan Problemlere Dair Bulgular	61
4.4. Öğretmenlerin Gözünden İlkokul Birinci Sınıfta Eğitim Gören Suriye Uruklu Öğrencilerin İletişim Kurma Sürecinde Karşılaşılan Problemlere Dair Bulgular	65
5. ARTIŞMA VE SONUÇLAR.....	69
5.1. Tartışma ve Sonuç	69
2.1.4. Birinci Alt Probleme Yönelik Tartışma ve Sonuçlar.....	69
2.1.5. İkinci Alt Probleme Yönelik Tartışma ve Sonuçlar	70
2.1.6. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Tartışma ve Sonuçlar	73
2.1.7. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Tartışma ve Sonuçlar	73
5.2. Öneriler	74
KAYNAKÇA.....	77
EKLER.....	81
ETİK KURUL KARARI	90

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Ana Bilim Dalı : Temel Eğitim
Tez Türü : Yüksek Lisans Tezi
Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Mahir ÖZKAN
Hazırlayan : Harun KARAEEL
Yıl : 2023
Sayfa Sayısı : 90

ÖZET

ÖĞRETMENLERİN GÖZÜNDEN İLKOKUL BİRİNCİ SINIFTA EĞİTİM GÖREN SURIYE UYUKLU ÖĞRENCİLERİN OKUMA YAZMA BECERİLERİNİ ÖĞRENİRKEN KARŞILAŞTIKLARI SORUNLARIN İNCELENMESİ (ŞANLIURFA İLİ ÖRNEĞİ)

2011 yılının Mart ayında Suriye’de yaşanan iç savaş nedeniyle ülkelerini terk eden Suriye uyruklu mültecilerin büyük bir çoğunluğunun ülkemize gelmesi geçici bir süreç olarak düşünülmüş ve açık kapı politikası uygulanmıştır. Fakat zaman geçtikçe iç savaş bitmemiştir. Türkiye’de sayıları 4 milyona yaklaşan Suriye uyruklu mültecilere ‘‘Geçici Koruma’’ statüsü verilmiştir. Okullarımızdaki Suriye uyruklu çocukların sayısı da bu ölçüde artış göstermiştir. Ülkelerinde henüz barış ortamı sağlanamadığı için geri dönüş planları yapamayan Suriye uyruklu mültecilere yönelik devletimiz Suriye uyruklu öğrencilerin eğitim-öğretim hakları konusunda çeşitli girişimlerde bulunmuştur. Suriye uyruklu öğrencilerin eğitim sistemimizde yer alabilmeleri için uygulamak zorunda oldukları program üretmek için akademik çalışmalar yapılmıştır. Ülkemizde okul çağındaki Suriye uyruklu öğrenciler arttıkça yabancı öğrencilere okuma yazma öğretimi yaygınlaşmış ve konu ile ilgili araştırmaların artmasına neden olmuştur. Bu çalışmanın temel amacı öğretmenlerin gözünden ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin okuma yazma becerilerini öğrenirken karşılaştıkları sorunları incelemektir.

Araştırmanın evrenini Şanlıurfa ili ve ilçelerinde görev yapan sınıfta okuma yazma bilmeyen en az bir Suriye uyruklu öğrencisi bulunan öğretmenlerden oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise 2021-2022 eğitim-öğretim yılında sınıfta en az bir Suriye uyruklu öğrenci bulunan 135 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Nicel araştırma modellerinden genel tarama modeline başvurulmuştur. Çalışmada veriler dijital ortama aktarılan ‘Suriye uyruklu İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerine Okuma Yazma Öğretirken Karşılaşılan Sorunlar Ölçeği (SÖOYÖSÖ)’’ aracılığıyla elde edilmiştir. Nicel verilerin analizinde, betimsel istatistik teknikleri (frekans, yüzde, ss, ortalama) ve nonparametrik istatistik tekniklerinden Kruskal Wallis H Testi ve Mann Whitney U Testi uygulanmış olup anlamlılık değeri 0,05 olarak ele alınmıştır.

Yapılan araştırma neticesinde sınıf öğretmenlerinin okuma yazma öğretirken bazı durumlarda problem yaşadıkları tespit edilmiştir. Bu problemler dil kaynaklı problemler, okula ve eğitim sürecine uyum sırasında karşılaşılan problemler olarak belirlenmiştir. Veri sonuçlarına bakıldığında Suriye uyruklu öğrencilerin aldıkları eğitimin daha planlı olması gerektiği ve Suriye uyruklu öğrencilerin daha fazla desteğe ihtiyacı olduğu görülmektedir. Bunun neticesinde Suriye uyruklu öğrencilerin yaşadığı bu problemlerin çözümünde ne tür adımlar atılacağı ile ilgili çalışmalar yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Okuma, yazma, ilkokul, Suriye uyruklu öğrenciler.

Recep Tayyip Erdogan University Institute of Graduate Studies

Department : Department of Basic Education

Thesis Type : Master's Thesis

Supervisor : Asst. Prof. Dr. Mahir ÖZKAN

Author : Harun KARAEEL

Year : 2023

Pages : 90

ABSTRACT

INVESTIGATION OF THE PROBLEMS FACED BY SYRIAN STUDENTS IN THE FIRST GRADE OF PRIMARY SCHOOL FROM THE EYES OF TEACHERS WHILE LEARNING THEIR LITERATURE SKILLS (ŞANLIURFA PROVINCE)

The arrival of the majority of Syrian refugees to our country, who left their country due to the civil war in Syria in March 2011, was considered as a temporary process and an open door policy was implemented. But as time passed, the civil war was not over. "Temporary Protection" status has been given to Syrian refugees, whose number is approaching 4 million in Turkey. The number of Syrian children in our schools has increased to this extent. Our state has made various initiatives regarding the education rights of Syrian students for Syrian refugees who cannot make return plans because peace has not yet been established in their countries. Academic studies have been carried out to produce the program that Syrian students have to implement in order to be included in our education system. As the number of Syrian students who are in school age in our country increases, literacy teaching to foreign students has become widespread and has led to an increase in research on the subject. The main purpose of this study is to examine the problems faced by Syrian students studying in the first grade of primary school, while learning literacy skills, through the eyes of teachers.

The universe of the research consists of teachers who work in Şanlıurfa province and its districts and have at least one illiterate student from Syria in their class. The sample of the study consists of 135 classroom teachers who have at least one Syrian student in their class in the 2021-2022 academic year. The general survey model, one of the quantitative research models, was used. In the study, the data transferred to the digital environment ' Syria nationality Primary school First Class Reading and Writing to Students while teaching encountered Problems Scale (SÖOYÖSÖ). In the analysis of quantitative data, descriptive statistical techniques (frequency, percentage, ss, mean) and Kruskal Wallis H Test and Mann Whitney U Test, which are nonparametric statistical techniques, were applied and the significance value was considered as 0.05.

As a result of the research, it was determined that classroom teachers had problems in some cases while teaching reading and writing. These problems were identified as language-related problems and problems encountered during adaptation to school and education process. Looking at the data results, it is seen that the education of Syrian students should be more planned and Syrian students need more support. As a result of this, studies are carried out on what kind of steps will be taken to solve these problems experienced by Syrian students.

Keywords: Reading, writing, primary school, Syrian students.

KISALTMALAR

- GEM : Geçici Eğitim Merkezi
- GİB : Göç İdaresi Başkanlığı
- HEM : Halk Eğitimi Merkezi
- MEB : Milli Eğitim Bakanlığı
- PİCTES : For Promoting Integration Fo Syrian Children İnto Turkish
Education System (Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine
Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi)
- SÖOYÖSÖ : Suriye Uyruklu Öğrencilere Okuma Yazma Öğretirken Karşılaşılan
Sorunlar Ölçeği
- TDK : Türk Dil Kurumu
- YÖBİS : Yabancı Öğrenci Bilgi İşletim Sistemi
- YÖK : Yükseköğretim Kurumu

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Türkiye’de Geçici Koruma Altında Yaşayan Suriye Uyruklu Mültecilerin Yaş ve Cinsiyete Göre Dağılımı (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2023c).....	15
Tablo 2. Katılımcıların Cinsiyet Bakımından Demografik Dağılımı.....	33
Tablo 3. Katılımcıların Mezun Olduğu Fakülte Türü ve Görev Yeri Durumuna Göre Demografik Dağılımları.....	34
Tablo 4. Suriye Uyruklu ve Ana Dili Türkçe Olanlar Hariç Başka Dili Konuşan Öğrenci Frekansları.....	37
Tablo 5. Katılımcı Öğretmenlerin Sınıf Mevcudu, Ana Dili Türkçe Olan Öğrenci Sayısı ve Öğrenci Sayısına Göre Dağılımı	38
Tablo 6. Katılımcı Öğretmenlerin Meslekteki Kıdem Yılı Bakımından Dağılımları	39
Tablo 7. Ölçekte Bulunan Maddelerin Düzey Aralıkları	40
Tablo 8. Shapiro-Wilk testi Sonuçları	42
Tablo 9. Katılımcıların Sınıfında Bulunan Ana Dili Türkçe Olan Öğrencilerin ve Suriye Uyruklu Öğrencilerin Türkçe’yi Anlama ve Matematik Dersindeki Genel Düzeylerine Göre Dağılımı.....	44
Tablo 10. Öğretmenlerin Gözünden İlkokul Birinci Sınıfta Eğitim Gören Suriye Uyruklu Öğrencilerin Okuma Yazmaya Hazırlık ve Giriş Sürecinde Karşılaşılan Problemler Hakkında Ölçekteki Cevapları	46
Tablo 11. Öğretmenlerin Okuma Yazma Öğrenirken Hazırlık ve Giriş Aşamasında Karşılaşılan Problemler Konusunda Ölçekteki Görüşlerinin Cinsiyet Faktörüne Göre Mann Whitney U Testi Verileri	47
Tablo 12. Öğretmenlerin Okuma Yazma Öğrenirken Hazırlık ve Giriş Aşamasında Karşılaşılan Problemler Konusunda Ölçekteki Görüşlerinin Meslekteki Çalışma Süresi Faktörüne Göre Mann Whitney U Testi Verileri.....	48
Tablo 13. Öğretmenlerin Okuma Yazma Öğrenirken Hazırlık ve Giriş Aşamasında Karşılaşılan Problemler Konusunda Ölçekteki Görüşlerinin Mezun Olunan Fakülte Türüne Göre Mann Whitney U Testi Verileri	49
Tablo 14. Öğretmenlerin Gözünden İlkokul Birinci Sınıfta Eğitim Gören Suriye Uyruklu Öğrencilerinin, Sesi Hissetme, Tanıma ve Anlama Sürecinde Karşılaşılan Problemlere Dair Görüşlerinin Frekans Değerleri.....	50

Tablo 15. Öğretmenlerin Sesi Hissetme, Tanıma ve Anlama Sürecinde Karşılaştıkları Problemler Konusunda Ölçekteki Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları	51
Tablo 16. Öğretmenlerin Sesi Hissetme, Tanıma ve Anlama Sürecinde Karşılaştıkları Problemler Konusunda Ölçekteki Görüşlerinin Mesleki Kıdem Faktörüne Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	52
Tablo 17. Öğretmenlerin Sesi Hissetme, Tanıma ve Anlama Sürecinde Karşılaştıkları Problemler Konusunda Ölçekteki Görüşlerinin Mezun Olunan Fakülte Türü Faktörüne Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları	53
Tablo 18. Öğretmenlerin Gözünden İlkokul Birinci Sınıfta Eğitim Gören Suriye Uyruklu Öğrencilerin Seslerden ve Harflerden; Hece, Kelime ve Cümle Oluştururken Karşılaştıkları Problemlere Dair Frekans Değerleri	54
Tablo 19. Öğretmenlerin Seslerden ve Harflerden; Hece, Kelime ve Cümle Oluştururken Karşılaştıkları Problemler Konusunda Ölçekteki Görüşlerinin Cinsiyet Faktörüne Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	55
Tablo 20. Öğretmenlerin Seslerden ve Harflerden; Hece, Kelime ve Cümle Oluştururken Karşılaştıkları Problemler Konusunda Ölçekteki Görüşlerinin Mesleki Çalışma Süresine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.	56
Tablo 21. Öğretmenlerin Seslerden ve Harflerden; Heceler, Kelimeler ve Cümleler Kurma Sürecinde Karşılaşılan Problemler Konusunda Ölçekteki Görüşlerinin Fakülte Türü Değişkenine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları	57
Tablo 22. Öğretmenlerin Gözünden İlkokul Birinci Sınıfta Eğitim Gören Suriye Uyruklu Öğrencilerin Paragraf ve Metin Oluşturma Sürecinde Karşılaşılan Problemlere Dair Frekans Değerleri	58
Tablo 23. Öğretmenlerin Paragraf ve Metin Oluşturma Sürecinde Karşılaşılan Problemler Konusunda Ölçekteki Görüşlerinin Cinsiyet Faktörüne Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları.	59
Tablo 24. Öğretmenlerin Paragraf ve Metin Oluşturma Aşamasında Karşılaşılan Problemler Konusunda Ölçekteki Görüşlerinin Meslekteki Kıdem Faktörüne Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.	60

Tablo 25. Öğretmenlerin Paragraf ve Metin Oluşturma Sürecinde Karşılaşılan Problemler Konusunda Ölçekteki Görüşlerinin Mezun Olunan Fakülte Türü Değişkenine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları	61
Tablo 26. Öğretmenlerin Gözünden İlkokul Birinci Sınıfta Eğitim Gören Suriye Uyruklu Öğrencilerin Okuryazarlığa Geçiş Sürecinde Karşılaşılan Problemlere Dair Frekans Değerleri.....	62
Tablo 27. Öğretmenlerin Okuryazarlığa Geçiş Sürecinde Karşılaşılan Problemler Konusunda Ölçekteki Görüşlerinin Cinsiyet Faktörüne Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	63
Tablo 28. Öğretmenlerin Okuryazarlığa Geçiş Sürecinde Karşılaşılan Problemler Konusunda Ölçekteki Görüşlerinin Meslekteki Çalışma Süresine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	64
Tablo 29. Öğretmenlerin Okuryazarlığa Geçiş Sürecinde Karşılaşılan Problemler Konusunda Ölçekteki Görüşlerinin Mezun Olunan Fakülte Türü Değişkenine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları	64
Tablo 30. Öğretmenlerin Gözünden Suriye Uyruklu İlkokul Birinci Sınıfta Eğitim Gören Öğrencilerin İletişim Kurma Sürecinde Karşılaşılan Problemlere Dair Frekans Değerleri	65
Tablo 31. Öğretmenlerin İletişim Kurma Sürecinde Karşılaşılan Problemler Konusunda Ölçekteki Görüşlerinin Cinsiyet Faktörüne Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	66
Tablo 32. Öğretmenlerin İletişim Kurma Sürecinde Karşılaşılan Problemler Konusunda Ölçekteki Görüşlerinin Meslekteki Çalışma Süresine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	67
Tablo 33. Öğretmenlerin İletişim Kurma Sürecinde Karşılaşılan Problemler Konusunda Ölçekteki Görüşlerinin Mezun Olunan Fakülte Türü Değişkenine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları	68
Tablo 34. Sınıfında Suriye Uyruklu Öğrencileri Bulunan İlkokul Birinci Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri Arasındaki Farkları.....	68

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Yıllara Göre Geçici Koruma Altındaki Suriye uyruklu Göçmen Sayısı (<i>Göç İdaresi Başkanlığı, 2023</i>).....	13
Şekil 2. Geçici Koruma Altında Bulunan Suriye Uyruklu Göçmenlerin İllere Göre Dağılımı (<i>Göç İdaresi Başkanlığı, 2023</i>).	14
Şekil 3. Ses Grupları (Milli Eğitim Bakanlığı, 2018).....	25
Şekil 4. Katılımcıların Yaş Bakımından Dağılımı.....	34
Şekil 5. Katılımcıların Şanlıurfa’da Görev Yaptıkları İlçeye Göre Dağılımı.....	36

GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın alt problemleri, araştırmanın önemi, araştırmanın sınırlılıkları, varsayımlar ve tanımlara yer verilmiştir.

Problem Durumu

İnsanlığın varlığından bu yana göç olgusu devam etmektedir. Göç, tarihsel anlamda insanlık kadar eskidir. İnsanlar isteyerek veya istemeyerek bazen ülke içinde bazen de ülke dışına göç edebilmektedirler (Karasu, 2022). İnsanlığın neden göç ettiği, neden yer değiştirme gibi gerekliliklere ihtiyaç duyduğu gibi sorulara bakıldığında ilk başta beslenme olmak üzere kıtlık, coğrafi şartlar ve doğal afetlerin neden olduğu görülmüştür. Zamanla bunların yerini savaş, eğitim, sağlık, inanç, kültür, çatışma, sosyal sebepler, siyasi sebepler ve daha iyi yaşama şartları gibi birçok neden eklendiği söylenebilir. Günümüzde daha çok eğitim, evlilik ve daha konforlu bir yaşam için insanlar göç etmeyi tercih etmektedir.

Ülkelerin göç ile ilgili olgularına bakıldığında hem göç alırlar hem göç verirler. Türkiye konumundan dolayı yüz yıllardır sürekli göç verip göç alan ülkeler arasındadır. Türkiye, Avrupa ile Asya ülkeleri arasında köprü konumundadır. Türkiye dini inançlarından ve misafirperverliğinden ötürü çok fazla göç alan bir ülkedir. Kendi ülke sınırları içerisinde göç eden bireyler ve farklı ülkelere göç eden bireyler karşılaştırıldığında başka ülkelere göç eden bireyleri daha fazla zorlukların beklediği görülmektedir. Başka ülkelere göç eden bireyler bir yandan kendi kültürlerini yaşayabilmeye çabalarken diğer yandan göç ettikleri ülke vatandaşlarına kendilerini kabul ettirmeye çalışmaktadırlar. Başka ülkelere zorunlu olarak göç eden bireyleri bekleyen bir diğer zorluk ise eğitim ve dildir (Garan, 2022).

İnsanlığın yaratılışından bu yana ve bundan sonra da olmak üzere iletişimle bütünleştiği, tüm ihtiyaç ve duygularını iletişim aracılığıyla aktardığı ve iletişimi dil, jest, mimik, işaretler veya semboller aracılığı ile sağladığı görülmüştür. İletişim olmadan insanlığın varlığından söz etmek mümkün değildir. Çünkü insanoğlu var olan ve olmayan tüm ihtiyaçlarını iletişimle sağlamaktır. Bebeğin ihtiyaçlarının giderilmesi için ağlaması da bir iletişim modelidir. İnsanoğlunun doğumuyla

başlayıp, yaşadığı sürece devam eden iletişim; ilk olarak temel ihtiyaçlar için kullanılsa da sonrasında sosyal ihtiyaçlar için kullanılmaya başlanır. İletişimin varlığı öncelikle dil ile mümkün olmaktadır. Dil, milletler tarafından üretilir ve canlı bir unsur olarak milletlerin hayatında yerini korur. Milletlerin kullandığı diller de birbirleriyle etkileşim halinde bulunmakta ve diller arası zaman zaman kelime ve kavramlar iç içe geçmektedir (Yalçın, 2022).

Dil çocuğun dünyaya geldiği andan itibaren sesleri algılaması ve duyduğu seslere tepki vermesiyle gelişmeye başlar ve ömrün bitimine kadar gelişmeye devam eder. Dilin zihinsel, bilişsel, sosyal gelişimde önemli bir yere sahip olduğu bilinmektedir. İnsanlık tarihi boyunca insanların ilk dili ebeveynlerinden, yakın çevrelerinden öğrendikleri görülmektedir. İlk iletişimde öğrenilmeye ve kullanılmaya başlanılan bu dile ana dili denir (Susar Kırmızı vd., 2020).

Bireyin ana dili bireyin, sosyal ve akademik başarısı üzerinde en önemli etkenlerden bir tanesidir. Ana dili eğitim hayatı boyunca derslerin temelini oluşturmakta ve eğitimde başarı ve kalitenin artmasında etki etmektedir. Bilgi çağının yaşandığı günümüzde, bilgi ve teknolojinin gelişmesi hiç kuşkusuz eğitimle mümkündür. Hiç kuşkusuz eğitimde kaliteyi yakalamak, eğitim düzeyini artırmak da ancak dil ile mümkündür. Eğitimde kaliteyi yakalamak isteyen ülkelerin dil öğretimi alanında yeni yaklaşımlar kullanmaya başlamış oldukları görülmektedir (Karadaş, 2017).

Coğrafik olarak komşu ülkelerin merkezinde olmasından dolayı Türkiye yoğun olarak göç alan bir ülkedir. Göç edenler bazen isteyerek bazen zorunlu olarak Türkiye'ye göç ederler. Gerek yönetim kaynaklı gerek iç çatışmalar bu durumu daha yoğun hale getirmektedir. Balkanlar'dan, Suriye'den ve Irak'tan birçok mülteci ülkemizin kapılarını açmasından dolayı göç etmeye devam etmektedir. Bu göç dalgası zaman zaman azalsa da zaman zaman daha yoğun hale gelmektedir. Bu da şunu göstermektedir; ülkemiz sadece bir ülkeden değil birçok ülkeden göç alır ve bunun için de sadece Suriye odaklı politika değil çok yönlü politika geliştirmesi gerekir. Bu politikalar kısa vadeli değil uzun vadeli olup ülkenin geleceği olası bir tehlikeden korunmalıdır. Göç eden nüfusa bakıldığında özellikle genç nüfus ağırlıklıdır. Gençlerin uyum ve eğitim almaları daha avantajlıdır (Tanrıku, 2017). Fakat aynı zamanda uyum ve eğitime yönelik adımlar atılmaması durumunda bu

avantaj riske de dönüşebilir. Türkiye'ye gelirken geçici olduğu düşünülen Suriye uyruklu mültecilerin kalıcı olmaya başlamasıyla eğitim konusunda daha uzun vadeli politikaları zorunlu hale getirmektedir (Tanrıkulu, 2017).

Suriye uyruklu mülteci çocuklara yönelik 2012 yılı eğitim politikası, önce Suriye uyruklu mültecilerin döneceği varsayımıyla planlanmaya çalışılmış ve geçici politikalar sadece kamplardaki Suriye uyruklu çocuklar için tasarlanmıştır. 2013 yılında Suriye iç savaşı daha da derinleşmiş ve Türkiye'deki Suriye uyruklu sayısı her geçen gün artmıştır. Bu nedenle, acil ihtiyaçların karşılanmasına odaklanılmıştır. Zaman geçtikçe, ilk başta işaret edilemeyen eğitim sorunları ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) 26.04.2013 tarihi ile 26.09.2013 tarihinde yayınladığı genelgelerle Suriye uyruklu mültecilerin eğitim sorununu çözmeyi amaçlamıştır. Suriyeden gelen sığınmacı nüfusunun yaklaşık iki milyon olduğu 2014 yılında, Türkiye'de yaşayan yabancılar, mülteciler ve sığınmacılar için ilk kapsamlı mevzuat taslağı hazırlanmış ve 2014 Nisan'ında 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) ile uygulanmaya başlanmıştır. 23 Eylül 2014 tarihinde yabancı öğrencilere yönelik eğitim hizmetlerine ilişkin 2014/21 sayılı genelge Suriye uyruklu çocuklara yönelik eğitim hizmetleri ile belirli bir çerçeveye ve güvence altına alınmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan 2015-2019 stratejik planında ilk defa mültecilere yönelik eğitim planlarına da yer verildiği görülmektedir (Emin, 2016).

Bu araştırmada ‘*Öğretmenlerin Gözünden İlkokul Birinci Sınıfta Eğitim Gören Suriye Uyruklu Öğrencilerin Okuma Yazma Becerilerini Öğrenirken Karşılaştıkları Sorunların İncelenmesi (Şanlıurfa İli Örneği)*’ sorununun çözümünde yapılabilecek ve izlenebilecek yöntemlerin incelenmesini problem durumu yapmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, öğretmenlerin gözünden ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin okuma yazma becerilerinin öğreniminde karşılaştıkları sorunları ortaya koymak ve bu ortaya konulan sorunları incelemektir.

Araştırmanın Alt Problemleri

Bu araştırma doğrultusunda sınıfında Suriye uyruklu öğrenci bulunan birinci sınıf öğretmenlerine aşağıdaki sorular yöneltilmiştir.

- I. Araştırmanın birinci alt probleminde sınıf öğretmenleri, Suriye uyruklu ilkokul birinci sınıfta eğitim gören öğrenciler için okuma yazma becerisine hazırlık ve temel okuryazarlığa giriş kısmında karşılaştıkları sorunlar hakkında ne düşünüyor?
- II. Araştırmanın ikinci alt probleminde sınıf öğretmenleri, Suriye uyruklu birinci sınıf öğrencilerinin okuma yazma becerisine başlama ve ilerleme sürecinde karşılaştıkları sorunlar hakkında ne düşünüyor? Araştırmanın ikinci alt problemi 3 kısım şeklinde incelenmiştir.
 - a. Sınıf öğretmenleri, Suriye uyruklu birinci sınıfta eğitim gören öğrencilerin sesi algılama, tanıma ve anlama sürecinde karşılaştıkları sorunlar hakkında ne düşünüyor?
 - b. Sınıf öğretmenleri, Suriye uyruklu birinci sınıfta eğitim gören öğrencilerin seslerden ve harflerden; hece, kelime ve cümle oluşturma sürecinde karşılaştıkları sorunlar hakkında ne düşünüyor?
 - c. Sınıf öğretmenleri, Suriye uyruklu birinci sınıfta eğitim gören öğrencilerin paragraf ve metin oluşturma sürecinde karşılaştıkları sorunlar hakkında ne düşünüyor?
- III. Araştırmanın üçüncü alt probleminde sınıf öğretmenleri, Suriye uyruklu birinci sınıfta eğitim gören öğrencilerin okuryazarlığa ulaşma sürecinde karşılaştıkları sorunlar hakkında ne düşünüyor?
- IV. Araştırmanın dördüncü alt probleminde sınıf öğretmenleri, Suriye uyruklu birinci sınıf öğrencilerinin iletişim kurma sürecinde karşılaştıkları sorunlar hakkında ne düşünüyor?

Araştırmanın Önemi

Ülkemiz sahip olduğu konumundan ötürü gerek komşu ülkeler için gerekse diğer ülkeler için göç etme konusunda cazip durumdadır. Komşu ülkelerde bitmeyen iç savaşlar ve yaşanan karışıklıklar ülkelerin vatandaşlarını ülkemize göç etmeye

itmiştir. Ülkemize birçok farklı kültürden gelen vatandaşlar bazı problemleri beraberinde getirmiştir. Bunların başında eğitim sorunu gelmektedir. Göç eden çocukların eğitimden mahrum kalmaları ya da başka bir dilde eğitim görmeleri eğitimde bazı soruları karşımıza çıkarmıştır. Eğitimin temel basamağı olan ilköğretimde Suriye uyruklu sığınmacılara başta kendi dillerinde eğitim verilmiş fakat sürecin uzaması ve Suriye uyruklu sığınmacıların artmasından dolayı eğitimle ilgili politikalar düzenlenmeye başlamıştır (Görür, 2021). "Muasır Medeniyetler" seviyesine ulaşmak için ülkemizde eğitim gören tüm çocukların Milli Eğitim Bakanlığının amaç ve ilkelerine uygun, çağdaş vizyona sahip bilimsel temelli bir eğitimin olmasına bağlıdır. Bu gayeye ulaşmak için ana dili farklı olan öğrencilere, öğretmenlerin okuma ve yazma öğretirken karşılaştıkları sorunların çözüme kavuşturulması yararlı olacaktır.

Suriye uyruklu mültecilerin ülkelerine dönme belirsizliği devam etmektedir. 2011 yılında ülkeye göç etmeye başlayan ve sayıları bir milyonu bulan Suriye uyruklu sığınmacı çocuklar eğitim sistemimizi etkiliyor. Suriye uyruklu öğrencilerin daha uzun yıllar ülkemizde kalıp eğitim sistemimizde yer alması muhtemel görünüyor. Bu nedenle Suriye uyruklu çocuklar kamplarda ve devletin okullarında eğitim öğretimlerine devam etmektedir. Ülkemizde bulunan sığınmacı Suriye uyruklu öğrencilerin öğrenimlerinde yaşadıkları aksamalar, önümüzdeki yıllarda gerekli önlemler alınmazsa ülkemiz için çeşitli sorunlara neden olacaktır. Dolayısıyla bu öğrencilerin eğitimleri üzerinde durulmalı, öğrenciler kendilerini ülkeye ait hissetmeli ve bu konu sürekli olarak yapılmalıdır. Devlet okulları başta olmak üzere Suriye uyruklu sığınmacı öğrencilerin arkadaşlarının ve Suriye uyruklu öğrencilere ders veren öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar anlatılarak çözüm bulunması hız kazanmaktadır. Suriye uyruklu sığınmacı çocukların sorunlarını belirlemek ve bunlara daha erken ve etkili çözümler bulmak önemlidir (Karasu, 2022).

Kısa sürede Türkiye'ye gelen Suriye uyruklu mültecilerin sayısı arttıkça sınırdaki çadır kentler ve kamplar azaldı ve mültecilerin çoğu büyük şehirlere taşındı. Suriye uyruklu mültecilerin çoğu büyük şehirlerde yaşamaktadır. Dolayısıyla bu durum insani boyuttan çıkıp Türk insanı için toplumsal, ekonomik ve siyasi sonuçlar doğuran bir sorun haline geldi. Suriye uyruklu sığınmacılar Türk toplumuyla birlikte yaşamaya başladıktan sonra barınma, eğitim, sağlık, ve uyum gibi birçok konu ortaya

çıktı. Kısa sürede yüz binlerce mültecinin ülkeye gelmesiyle birlikte başta eğitim olmak üzere birçok sorun çözüm ihtiyacı gerektirdi. Ülkemize gelen Suriye uyruklu sığınmacıların yarısından fazlasının 20 yaşın altında olan mültecilerden oluşması eğitim konusunu gündeme getirmektedir (Erten, 2021).

Suriye uyruklu çocukların Türk Eğitim Sistemi'ne entegrasyonu politikasının başarıya ulaşmasının en önemli ön koşullarından biri, Suriye uyruklu sığınmacıların yeni ikamet ettikleri yerde ayrımcı olmayan ve garantili bir eğitim hakkına sahip olmalarıdır. Yaklaşık 4 milyon Suriye uyruklu sığınmacının yakın gelecekte ülkelerine geri dönemeyecekleri ve büyük bir kısmının savaş bittikten sonra da bu ülkelerde yaşamaya devam edecekleri göz önünde bulundurulduğunda, Türkiye'nin önümüzdeki süreçte özellikle eğitim konusunda olumlu adımlar atması gerekecektir (Halef, 2021).

Suriye uyruklu sığınmacıların çoğunun çocuk olması ve geçim sıkıntısı nedeniyle okula giderken çalışmak zorunda kalması, birçoğunun temel ihtiyaçlarını bile karşılayamaması, okula gidememesi gibi sorunlar ortaya çıkarmıştır. Ayrıca çocukların topluma kazandırılmaları sorunu baş göstermiştir. Türkiye, Suriye uyruklu sığınmacıların topluma uyum sağlamaları için bazı politikalar uygulamak zorunda kalmıştır. Suriye uyruklu sığınmacı çocukların Türk toplumuna entegrasyonu için üretilen politikalar ağırlıklı olarak eğitim ile uygulamaya yöneliktir. Ancak eğitimle bu çocukların kayıp nesil olmalarını önleyebilir ve bu çocuklara Türk toplumunun dil, tarih, kültür ve sosyal normlarını öğretebiliriz. Eğitim, mülteci çocukların Türk toplumuna uyumu için uygulanabilecek en önemli yollardan biridir.

Okula devam eden Suriye uyruklu öğrenciler, sınıf öğretmenlerinin gözetiminde eğitim sisteminin ilk aşamasına dâhil edilmektedir. Lisans eğitimleri sırasında uluslararası öğrencilerin beceri ve yeterlilikleri konusunda çok az eğitim almış ve ya bu konuda hiç eğitim alamamış öğretmenler, son beş yılda Suriye uyruklu öğrencilerin eğitimi ve entegrasyonu ile karşı karşıya kalmıştır. Farklı kültürlere, dillere ve değerlere sahip genç öğrencileri diğer öğrencilerle birlikte yetiştirmek ve problemlerle uğraşmak özel yetenekler isteyen bir alandır. Sığınmacı çocukların okuma yazma öğrenmeleri, okuduklarını algılamaları ve doğru telaffuz etmeleri, gördükleri eğitim ile yakından ilgilidir (Polat, 2019). Bu çalışma, Suriye

uyruklu öğrencilere okuma yazma becerilerini öğreten sınıf öğretmenlerinin okuma yazma öğretimi konusundaki deneyimlerini ve bilgilerini paylaşması. Sınıfında Suriye uyruklu öğrenci olan veya olacak öğretmenlere yol göstermesi, farkındalık yaratması ve hazırbulunuşluluk açısından önemlidir.

Okuma yazma günümüzde öğretmenlerin olmazsa olmazlarından. Bu yüzden okuma yazma programları eğitimin temelidir. Bütün derslerde çok önemli etkiye sahiptir. Etkin bir okuma yazma olmadan istenilen düzeyde bilgi sahibi olmak güçtür. Günümüzde teknolojinin bu denli gelişmesine rağmen bilgi edinmenin yegâne yolu okuma yazmadan geçmektedir. Öğrencilerin derslerdeki başarısını okuma yazmaya olan hâkimiyetleri belirlemektedir. Gelişmiş toplumlarda okuma yazma uygar ve çağdaş bir toplum olmanın ölçüsü olarak kabul edilmektedir. Günümüzde birey toplumda kabul görmesini, çağdaş bir dünya görüşünün oluşmasını, yaşam ve iş hayatında söz sahibi olmasını ve özgür bir birey olmasını iyi bir okuryazar olmasına borçludur. Okuma yazma süreci sıkıntılı geçen bireyin sonraki eğitim öğretim hayatı sancılı ve sıkıntılı geçer(Vidin, 2013).

Savaştan kaçıp gelen Suriye uyruklu göçmen çocukların okuma yazma becerilerinin incelenmesi topluma uyum sağlamaları ve iyi oluşları açısından önem arz etmektedir. Dünyanın en çok sığınmacı nüfusuna sahip Türkiye'deki Suriye uyruklu mültecilerin %45'i çocuktur (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2022). Bu bakımdan sığınmacı çocukların ilkokulda okuma yazma öğrenirken yaşadıkları sorunları, onları en iyi gözlemlene şansı olan ilkokul öğretmenlerinin gözünden incelenmesi çalışmayı kıymetli ve özgün kılmaktadır. Çalışmada özellikle okuma yazma bilmeyen birinci sınıfta eğitim gören sığınmacı çocukların okuma yazma becerilerini öğrenirken karşılaşılan sorunlar incelenmiştir.

Savaş dolayısıyla Suriyeden gelen öğrencilerin eğitim hayatında yaşadığı eksiklik ve sorunların ülkemiz içinde ilerleyen yıllarda ekonomik, demografik, uyumsal, sosyokültürel gibi sorunlara neden olacağı görülmektedir. Bu sorunların yaşanmaması için öğrencilerin eğitimde yaşadığı eksiklikler giderilmeli, onarılmalı ve konuyla ilgili çalışmalar çoğaltılmalıdır. Sahada görev yapan öğretmenlerle araştırma yapılmalı, yapılan araştırma bulguları sonucunda sorunlar tespit edilmeli. Böylelikle sorunların çözümüne ulaşmak ve sorunlara çözüm bulmak daha kolay olabilir (Karasu, 2022).

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın sınırlılıkları aşağıdaki gibidir.

- Bu çalışma, araştırma veri toplama aracındaki ifadelerle sınırlıdır.
- Bu araştırma 2021-2022 Eğitim Öğretim yılının Eylül-Ekim ayları arasında birinci sınıf öğrencilerinin, okuma yazma becerilerinin öğretimi çalışmaları ile Şanlıurfa ili ve ilçelerinde Suriye uyruklu öğrencilerin bulunduğu sınıflarda ders veren öğretmenlere uygulanan ölçekten elde edilen verilerle sınırlı tutulmuştur.

Varsayımlar

Öğretmenlerle yapılan anket çalışmasında öğretmenlerin sorulara ön yargıdan uzak ve içtenlikle cevap verdikleri varsayılmıştır.

Tanımlar

Eğitim: Okul içinde veya okul dışında ihtiyaç duyulan bilgi, beceri ve anlayışı doğrudan veya dolaylı olarak kazandırarak bireylerin kişiliklerini geliştirmelerine ve toplumun aktif birer üyesi olmalarını sağlamaktır (Türk Dil Kurumu Sözlükleri, 2023a).

Okuma ve Yazma: Okuma, yazıya aktarılmış kelime, cümle veya harfleri noktalama işaretlerine uygun olarak algılama kavramıdır. Yazma ise istek, duygu ve düşüncelerin sembollerle iletilmesidir (Vidin, 2013).

Okuryazarlık: Okuma yazma ile ortaya çıkmış fakat okuma yazma kavramından daha kapsamlı içeriği olan bir kavramdır. Görsel sembollerle iletişim kurabilme olarak tanımlamaktadır (Gül, 2007).

Dil: İnsanları birbirine bağlayan, kültür aktarımında önemli bir işleve sahip iletişim aracıdır (Düzen, 2017).

Geçici Koruma: Ülkesinden zorla ayrılan, kendi ülkesine geri dönemeyen, geçici ve acil koruma amacıyla sınırlarımıza grup halinde veya bireysel olarak gelen ve uluslararası koruma başvurusu değerlendirilmeyen yabancılara sağlanan korumayı ifade eder (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2022).

Göç: İlk zamanlar çalışmak için yer değiştiren erkekler için kullanılan bir olguyken zamanla kadınlar (1980) ve çocuklar (2000) için kullanılmaya

başlanmıştır. İnsanların siyasal, toplumsal gibi nedenlerle isteyerek veya istemeyerek bireysel veya toplumsal, ülke içinde veya ülke dışına yer değiştirmesi olayına göç denilmiştir (Türk Dil Kurumu Sözlükleri, 2023b).

Sığınmacı: Mülteci olarak kabul görmek için başvuruda bulunan ancak başvurusu tamamlanmamış kişi (Çağlayan, 2006; akt. Noyan, 2022).

Mülteci: Din, dil, ırk ve tabiiyet bakımından sosyal gruba mensup olan veya siyasi düşünceleri dolayısıyla zulme uğrayacağına dair temel bir korku duyan, bu nedenle ülkesini terk eden ve korktuğu için geri dönemeyen veya dönmek istemeyen kişi (Göç İdaresi Başkanlığı, 2023).

1. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Çok eski bir tarihe sahip olan Türkiye, geçmişten günümüze kadar göç alan ülkelerin başında gelmektedir. Göç alması Türkiye için bazı noktalarda olumlu etki ederken bazı noktalarda olumsuz etkiler bırakmıştır. Türkiye Cumhuriyeti devleti kurulmadan önce veya kurulduktan sonra da bu göçler devam etmiştir. Türkiye'ye yapılan göçlere bakıldığında bazı milletlerin Türkiye ile bağları bulunduğu tarihsel veya kültürel gibi, bazılarının ise herhangi bir bağı olmadan göç ettiği görülmektedir (Kara ve Korkut, 2010). 2023 yılına baktığımızda bu mülteci sığınmacı hareketliliğinin devam ettiği görülmektedir.

Dil, bireyin bulunduğu ortamda kendini ifade etmesini, iletişim kurmasını, yaşama aktif katılım göstermesini, kültürlerini sonraki nesillere aktarabilmesini, ihtiyaçlarını karşılaması ve sosyalleşmesini sağlayan en önemli araçlardan biridir. Bireyin sağlıklı bir eğitim alması sağlıklı bir iletişim ile mümkündür. Sağlıklı iletişimde dilin var olan becerilerini kullanabilmek ile gerçekleşmektedir. Küreselleşen dünyada eğitimin merkezinde olan dili eğitimde yeteri kadar kullanamama, etkin olmama beraberinde birçok problemi getirmiştir. Normal olarak hayatına devam eden birey için dahi dilin ve eğitim hayatının devam etmesi bu kadar önemli iken; savaştan kaçmış, ülkesini, yaşamını, eğitim öğretim hayatını geride bırakmış, hayatta kalma mücadelesi vermiş ve göç etmiş bireyler için daha zorlu bir süreci beraberinde getirmiştir. Göç eden bu bireylerin ev sahibi ülke insanıyla iletişim kurması, kabullenilmesi, benimsenmesi öncelikle dil ile mümkündür. Bu bireylerin ev sahibi ülkede eğitim hayatına yeniden başlayıp devam edebilmeleri ülkemizin Türkçesini kullanabilmesi ile mümkündür. Göç edilen ülkenin dilini kullanabilmek eğitim hayatında yaşanabilecek olumsuzlukları etkilemektedir (Bulut, 2022).

İnsanlık tarih boyunca göç ederek hareket halindedir. İnsanların isteyerek ya da zorla göç etmesi kaçınılmazdır. Gönülsüz olarak yapılan göçler bireyin yaşamını psikolojik, fiziksel ve sosyoekonomik yönden etkilemektedir. Özellikle son yıllarda ülkelerindeki iç savaştan kaçarak ülkemize sığınan Suriye uyruklu mültecilerin yaptığı göçler incelendiğinde en çok etkilenen grup çocuklar olmuştur. Savaş sırasında, göç sırasında veya göç sonrası birçok riskle karşı karşıya kalmaktadırlar.

Ülkemize göç eden Suriye uyruklu çocukların kaybolan nesil olmaması için başta eğitim olmak üzere bütün ihtiyaçlarının karşılanması gerekmektedir (Gencer, 2017). Kendi ülkelerinden çeşitli sebeplerle ayrılmış mülteci konumunda olmuş kitlelerde en çok olumlu veya olumsuz etkilenen grup çocuklardır. Bu çocuklar günlük yaşamlarını sürdürmekte zorlanmakta ve çeşitli destek almaktadır. Eğitimde destek almamaları, bu konuda geri bırakılmaları hem kendileri hem yaşadıkları ülke vatandaşlarının geleceklerini tehlikeye atabilme durumu oluşturabilir. Ayrıca eğitim her insanın hakkı ve bu hakka ulaşmaları için çalışmalar yapılması şarttır (Avşar Tuncay, 2017).

Geleceği şekillendirecek olan öğrencilerin yetiştirilmesinde okuma yazma öğretimi sadece öğrencilerin harfleri birleştirerek okuyup, kalemi eline alıp yazması değil okuduğunu anlayarak ve yazdığını düşünerek kâğıda aktarmasıdır. Bunların yanında sorgulama, analiz ve sentez yapma, değerlendirme vb. zihinsel becerilerini geliştirmeleri gerekmektedir. Okuma ve yazmayı öğrenirken çocuk aynı zamanda Türkçe'yi doğru kullanmayı, sağlıklı iletişim kurmayı, problem çözmeyi, karar verebilmeyi ve öğrenmeyi yaşam boyu sürdürmeyi öğrenir. Okuma ve yazma günümüzde insan yaşamlarında önemli beceri olduğundan bu becerinin hangi yöntemlerle öğretileceği tarih boyunca tartışma konusu olmuştur.

1.1. Türkiye’de Geçici Koruma Altında Yaşayan Suriye Uyruklu Göçmenler

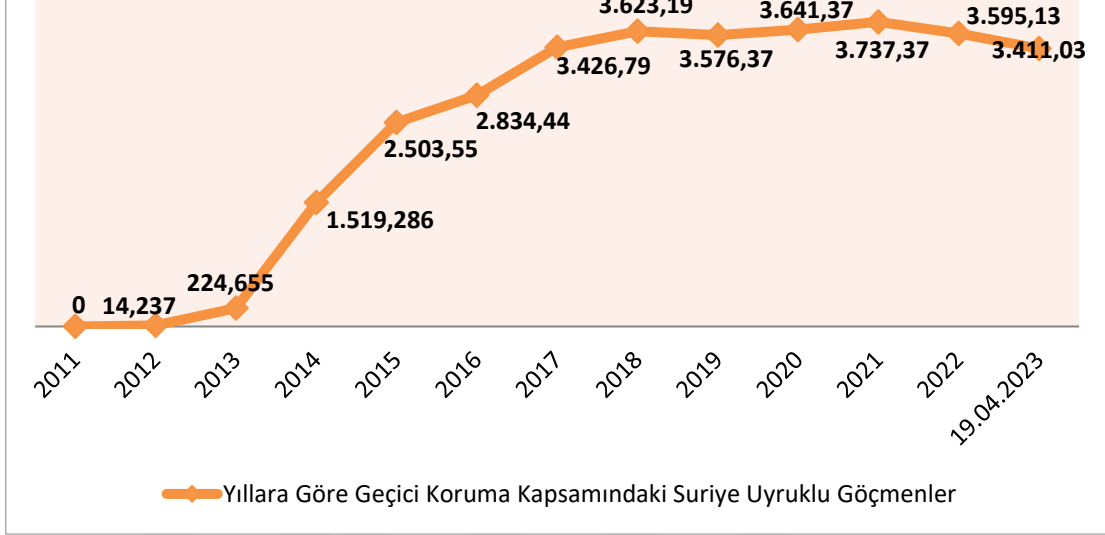
Savaşlar kitlesel göçün en büyük nedeni olmakla birlikte kitlesel göçü gerektirmektedir. 2011’in Mart ayında Suriyede yaşanan demokrasi ve reform istekleriyle başlayan çalkantı sonucunda yaşanan çatışmalar sonucunda Türkiye’ye yoğun bir şekilde göç başlamıştır. 29 Nisan 2011’de 250 kişilik ilk grup Türkiye’ye giriş yaptı. Daha sonra çatışmaların şiddeti arttı. Suriye’de yaşanan çatışmaların şiddeti arttıkça Suriye’den Türkiye’ye göçler paralel olarak artış gösterdi. Çatışmanın şiddeti arttıkça Suriye uyruklu mülteciler sadece Türkiye’ye değil kendilerine komşu olan ülkelere de göç etti. Suriye uyruklu göçmenler göç ettikleri ülkelerde savaşın uzaması, iç karışıklıklar ve göçmenlere yönelik olumsuz tutumlar nedeniyle öncelikle Avrupa ülkeleri olmak üzere diğer ülkelere geçiş yapmayı tercih etmişlerdir (Karasu, 2022).

Suriye ile Türkiye arasında 911 km'den oluşan bir kara sınırı bulunmaktadır. Suriye'de Mart 2011'de başlayan iç kargaşanın ardından, giderek daha fazla sayıda Suriye vatandaşı uluslararası koruma almak için Hatay ili Cilvegözü sınır kapısından Türkiye'ye gelmiştir. Ülkemiz bu kişilere “geçici koruma” sunmaktadır. 2012 yılında ve sonrasında Suriye'de insan hakları ihlallerindeki hızlı artış, insani yardıma olan ihtiyacı önemli ölçüde artırmıştır. Türkiye ve Suriye tarih boyunca güçlü komşuluk bağları bulunan iki devlettir. Türkiye iç karışıklıkların başladığı tarihten itibaren Suriye uyruklu vatandaşlara yönelik “açık kapı” politikası uygulamıştır (Garan, 2022).

Suriye Arap Cumhuriyeti'nde huzur ve güvenliğin olmaması nedeniyle geçici koruma altındaki Suriye uyruklu mültecilerin ülkemizde kalma durumları uzamış, ve toplumsal sorunları ortaya çıkarmıştır. Bu talep sonucunda kişilerin geçici barınakların dışında yaşamlarını sürdürmeleri desteklenmiş ve 16/09/2020 tarihi itibarıyla 59 bin 877 geçici koruma altındaki Suriye uyruklu 5 ilde bulunan 7 geçici sığınma evine yerleştirilmiştir. Ayrıca, geçici koruma altındaki 3 milyon 559 bin 41 Suriye uyruklu mülteci, geçici sığınma evlerinin dışında yaşamaktadır. Türkiye'ye gelen Suriye uyruklu mültecilerin çoğunluğu sınır bölgelerine yakın yerleşim yerlerinden geliyor. Bu alanlar yoğun çatışmaların yaşandığı alanlardır (Göç İdaresi Başkanlığı, 2022).

2011'den sonra Türkiye'ye göç eden geçici koruma altındaki Suriye uyruklu mültecilerin sayıları şekil 1'de gösterilmiştir.

Yıllara Göre Geçici Koruma Kapsamındaki Suriye Uyruklu Göçmenler

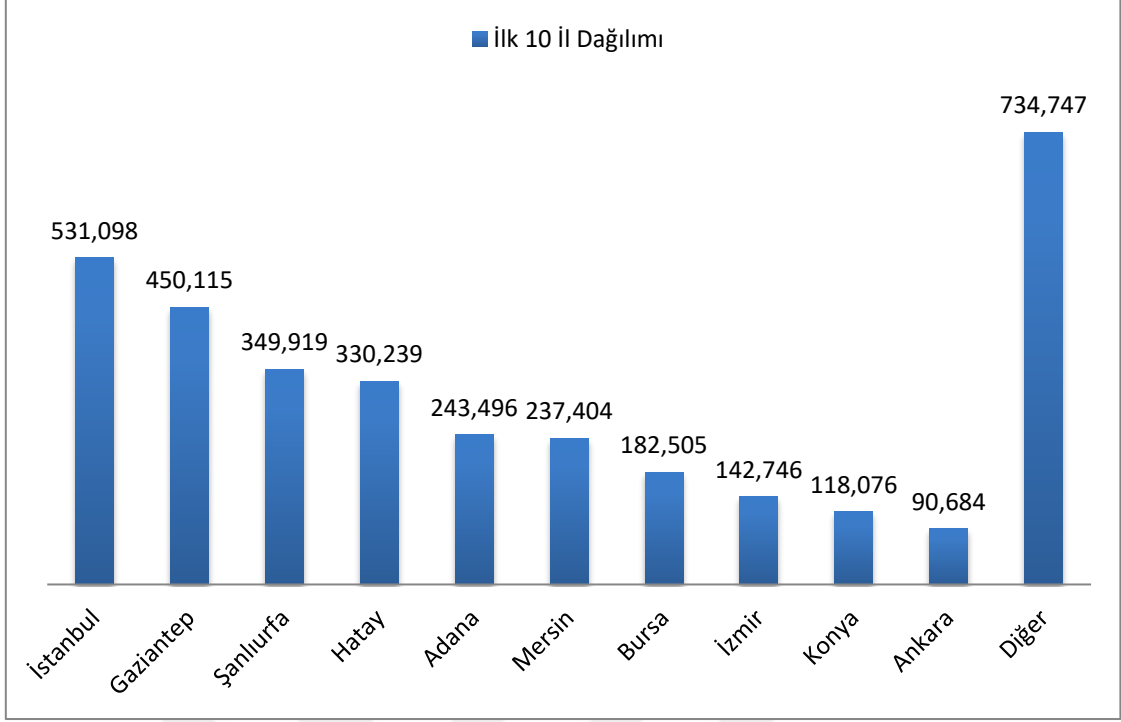
*19.04.2023 tarihi itibariyle

Şekil 1. Yıllara Göre Geçici Koruma Altındaki Suriye uyruklu Göçmen Sayısı (Göç İdaresi Başkanlığı, 2023).

Şekil 1'e göre Türkiye'de 2011 yılında geçici koruma altında yaşayan Suriye uyruklu göçmen sayısı sıfır iken 2023 Nisan ayında bu sayı 3 milyon 411 bin 29 kişi olmuştur. 2012 yılında yükselişe geçen Geçici Koruma altındaki Suriye uyruklu göçmen sayısı 2017 yılında artış hızını azaltmıştır. 2018 ve 2023 yılları arasında 3.500,000-3.750,000 bandı arasında gidip gelmiştir. Türkiye'de yaşayan geçici koruma altındaki Suriye uyruklu göçmen sayısı 2021 yılında rekor seviye olan 3 milyon 737 bin 369 kişiye ulaşmıştır.

Türkiye'de üç milyondan fazla Suriye uyruklu mülteci kayıtlıdır. Ülkede yaşayan Suriye uyruklu mültecilerin çoğu kentsel alanlarda yaşıyor ve 260.000'den fazlası devlet tarafından yönetilen 22 mülteci kampında barındırılıyor (Birleşmiş Milletler Mülteci örgütü, 2022).

Geçici koruma altında bulunan Suriye uyruklu göçmenlerin illere göre dağılımı şekil 2'de gösterilmiştir.

*19.04.2023 tarihi itibarıyla

Şekil 2. Geçici Koruma Altında Bulunan Suriye Uyruklu Göçmenlerin İllere Göre Dağılımı (Göç İdaresi Başkanlığı, 2023).

Göç İdaresi Başkanlığı (2023), sonuçlarına göre Suriye uyruklu mültecilerin en çok göç ettiği şehir 531 bin 098 kişi ile İstanbul'dur. Bunu 450 bin 115 kişi ile Gaziantep takip etmektedir. Araştırmanın yapıldığı Şanlıurfa üçüncü sırada 349 bin 919 kişi ile yerini almaktadır. Şekil 2'ye göre Hatay 330 bin 239 kişi, Adana 243 bin 496 kişi, Mersin 237 bin 404 kişi, Bursa 182 bin 505 kişi, İzmir 142 bin 746 kişi, Konya 118 bin 76 kişi, Ankara 90 bin 684 kişi barındırmaktadır. Diğer 71 ilde toplam 724 bin 747 geçici koruma altında olan Suriye uyruklu mülteciler yaşamaktadır.

Tablo 1. Türkiye’de Geçici Koruma Altında Yaşayan Suriye Uyruklu Mültecilerin Yaş ve Cinsiyete Göre Dağılımı (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2023c).

YAŞ	ERKEK	KADIN	TOPLAM	YÜZDE
0-4	235.036	219770	454.806	13,33
5-9	277.256	261300	538.556	15,79
10-14	197.327	186636	383.963	11,26
15-18	136.123	121949	258.072	7,57
19-24	215.297	176234	391.531	11,48
25-29	198.909	153165	352.074	10,32
30-34	144.428	112245	256.673	7,52
35-39	123.473	96294	219.767	6,44
40-44	86.675	73426	160.101	4,69
45-49	58.684	57022	115.706	3,39
50-54	44.198	43863	88.061	2,58
55-59	35.437	35775	71.212	2,09
60-64	23.147	24049	47.196	1,38
65-69	15.762	17118	32.880	0,96
70-74	9.361	10222	19.583	0,57
75-79	4.726	5677	10.403	0,30
80-84	2.379	3198	5.577	0,16
85-89	1.189	1703	2.892	0,08
90 yaş ve üstü	804	1172	1.976	0,06
Toplam	1.810.211	1.600.818	3.411.029	100,00
Yüzde	53,06	46,93	100	

*19.04.2023 tarihi itibarıyla

Tablo 1’de Göç İdaresi Başkanlığı’nın (2023), yayınladığı Nisan verilerine göre geçici koruma altında yaşayan Suriye uyruklu mültecilerin toplam sayısı 3 milyon 411 bin 29 kişidir. En fazla yaş aralığını 538 bin 556 kişi ile 5 - 9 yaş aralığı kapsamaktadır. En az yaş aralığı ise bin 976 kişi ile 90 yaş ve üstü kapsamaktadır.

Geçici koruma altında yaşayan Suriye uyruklu mültecilerin 0-18 yaş arası çocuk sayısı 1 milyon 635 bin 397 kişidir. Okul çağında yaklaşık 1.6 milyon Suriye uyruklu çocuk bulunmaktadır. Eğitim sistemine dahil edilmesi gereken Suriye uyruklu öğrenci sayısı azımsanmayacak derecededir. Türkiye’de yaşayan geçici koruma altındaki kadın nüfusu %46,93; erkek nüfusu ise %53,06’dır.

1.2. Göç ve Göçün Eğitim Üzerine Etkisi

Göç, insanlığın varlığı kadar eski bir kavramdır, geçmişte olduğu gibi günümüz tarihinde de dinamiktir. Göç sonucunda ortaya çıkan sonuçlardan dolayı göçlerin kontrol altına alınması gündem konusu olabilmektedir. Dünyada birçok ülkeye göç yapılması ve bu dinamik döngünün devam etmesinden ötürü içinde bulunduğumuz zaman dilimi göç yüzyılı olarak tanımlanmaktadır. Türkiye bu göç dinamiğinde merkez konumdadır. Bulunduğu coğrafyada üç kıtanın ortasında köprü olması birçok problemi getirmiştir. Düzenli düzensiz göç hareketliliği için cazip olan Türkiye’de birçok problem doğmuştur. Bu problemlerden bazıları ekonomik, sosyal, kültürel, kamu yapısı ve güvenliği ile demografik yapı açısından olumsuzluklar meydana getirmiştir (Aktel ve Kaygısız, 2018).

Yapılan eylemin göç sayılması için bazı kriterler vardır. İlk olarak göç yapılan iki yerleşim yeri ve belirlenen zaman dilimi olması gerekir. Ayrıca seyahat veya gezi amaçlı olan yer değiştirme hareketi göç olarak tanımlanamaz. Birleşmiş Milletlere göre hareketliliğin göç sayılması için göç edilen yerde en az bir yılı aşkın kalınmalıdır (Ertan & Ertan, 2018). Göç ile ilgili tarihin geçmişine bakıldığında 15.yy. da başladığı ve batı için köle ticaretiyle karşımıza çıktığı, milyonlarca insanın pazarlandığı görülmektedir. 20. yy. da yaşanan Dünya Savaşları sırasında dünya genelinde milyonlarca insanın gerek başka ülkelere gerek kendi ülke sınırları içinde yer değiştirmesine, göç etmesine, neden olmuştur. Ortaya çıkan bu göçler diğer göç tanımlarından daha farklı olarak, mülteci kimliği taşımaktadır. Bunun nedenleri ise yapı ve şekil bakımından farklılık olup daha çok devletlerin dağılması ve yeni devletlerin kurulmasıdır (Garan, 2022).

2011 yılında Suriye’deki iç savaştan kaçarak ülkelerini geride bırakan ve başta Türkiye olmak üzere göç etmeye başlayan Suriye uyruklu mültecilerin sayısı resmi kayıtlarda dört milyon civarındadır. Başta sayıları az olan ve geçici olacağı

düşünülen Suriye uyruklu mülteciler için kısa vadeli planlamalar yapılırken, giderek sayılarının artması ve kalıcı olmaya başlamasıyla sığınmacılar için hukuki düzenlemeler eklenmiş ve güncellenmiştir. Suriye'den göç eden nüfus içerisinde zorunlu eğitim çağında olan çocuk sayısının fazla olması özellikle eğitimle ilgili mevzuatın genişletilmesi güncellenmesi veya değiştirilmesini gerekli kılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti anayasası eğitim hakkının hiç bir ayırım gözetmeksizin yapılmasını açıkça belirtmiştir. Bu konu ile ilgili temel kanunlardan 222 sayılı Kanunun 2. Maddesinde "*Ülkemizde 6-13 yaş aralığındaki çocuklar mecburi ilkokul çağındadır. 6-13 yaş aralığındaki bütün çocuklar eğitim öğretim almak zorundadırlar. Milli Eğitim Müdürlüğü, sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yaparak mülteci ve sığınmacı çocukların okullara kaydını ve kayıt yaptıktan sonra devamlılığını sağlamaktadır.*" denilmiştir. Geçici Koruma Yönetmeliğinin 28. Maddesinde ise "*Milli eğitim bakanlığının kontrolünde kamplarda ve şehirlerde yaşayan mültecilerin eğitim öğretim faaliyetleri yürütülür.*" denilmiştir. Burada ifade edilen zorunlu eğitim çağında olan çocukların işlemlerinin MEB tarafından yürütülmesidir. MEB bu alanda genelge yayınlayarak ve mevzuat çalışmaları ile çözüm üretmeye çalışmıştır (Bulut, 2022).

Göç kavramı ile ilgili alanyazi incelendiğinde göç eden kişiler üzerindeki olumsuz etkilerin başında eğitim ve dil sorunlarının geldiği görülmektedir. Eğitim üzerinde meydana gelen olumsuz durum ise eğitimdeki kalite ve yetersizliktir. Göç sonucunda artan nüfus ve nüfusun hızlı artması ile eğitim kurumlarının fiziki bakımdan yetersizleşip eğitimde erişim sorununu ortaya çıkarmıştır. Hızla artan nüfus sınıflarda kalabalık öğrenci grubunu ve bu kalabalık öğrenci grubuna ders anlatmak durumunda kalan öğretmenlerin yaşadığı sıkıntılar ve zorlukları meydana getirmiştir. Bu sıkıntı ve zorluklardan dolayı okuldan kaçmayı, ayrılmayı tercih eden öğretmen profili ortaya çıkmıştır. Bu tür sebepler okulları yetersiz eğitime itmiştir. Yetersiz eğitim de toplumun bilinç seviyesini daha aşağılara çekmiştir (Saracaloğlu, 2014; akt. Maltaş, 2021).

Eğitim, bireyin yaşamını belli bir düzene sokması ve yapılandırmasında önemli bir role sahiptir. Eğitim, bireyin yaşamını düzenler, belli bir düzen ve şekil verir. Eğitimin en önemli yeri olan okul bu anlamda çok önemli bir yere sahiptir. Düzensizliği düzene sokarak belirsizliği ortadan kaldırarak ve karmaşıklığı gidererek

daha güvenli refah ortamları oluşturmaktadır. Göç eden çocukların karşı karşıya kalacakları olası travmaları en aza indirmeye, ortadan kaldırma, bireyi ve çocuğu tekrar topluma kazandırma, çocuğun topluma ve yaşama uymasında okul önemli bir etkidir. Çocuğun yaşadığı travmayı daha kolay daha az hasarlı atlatmasında önemlidir ve bu süreci zorlaştırmaz, kolaylaştırır. Çocuk kendini bulunduğu toplumda yabancı hissetmez, aidiyet duygusu gelişir ve bu durum çocuğun yaşama daha güvenli ve umutla bakmasına vesile olur. Çocuğun sosyalleşmesi, bilişsel gelişimin ilerlemesi, çocuğun diğer çocuklardan geri kalmamasında okul vazgeçilmezdir (Şeker ve Arslan, 2015; akt. Garan, 2022)

1.3. Göçmen

Göçmen ile ilgili literatür çalışması yapıldığında görülüyor ki uluslararası düzeyde ortak kabul görülmüş bir tanımı bulunmamaktadır. Göçmen terimi yaşam koşullarını iyileştirmek, geliştirmek, ailelerinin ve kendilerinin maddi ve sosyal hayat şartlarını daha iyiye yükseltmek için başka ülkelere göç eden kişiler olarak tanımlanmaktadır. Birleşmiş Milletler'in göçmen tanımına bakıldığında ise her ne sebep veya şart olursa olsun fark etmeden başka ülkede en az bir yıl ikamet eden kişi olarak tanımlanmaktadır (Aktel & Kaygısız, 2018). Göçmenler, daha çok ekonomik nedenlerle kendi istekleriyle ülkelerini terk eden ve o ülke yöneticilerinin izniyle göç eden insanlardır (Kara & Korkut, 2010).

Çocukları, aileleri, milletleri parçalayan psikolojik ve fiziksel hasarlar bırakan yıkıcı etkiye sahip savaşlar aynı zamanda bir çok alanda da olumsuz etki göstermektedir. Savaşların bıraktığı bu olumsuz etkileri en aza indirmek, psikolojik ve sosyal iyileşmeyi sağlamak çocukları ve aileleri topluma yeniden kazandırmak için ilk olarak eğitimden faydalanılır. Eğitim sadece toplumları daha ileri seviyeye taşımaz aynı zamanda barışçıl bir dünyayı beraberinde getirir. Savaş nedeniyle göç eden toplumlardaki çocukların eğitim düzenlerinin bozulduğu ve bu çocukların genel olarak ya sağlıklı bir eğitim almadığı ya da eğitim hayatının tamamen bittiği görülmektedir. Eğitim hayatı biten çocuklar yoksulluk, kötü sağlık koşulları, dışlanma ve dil engelleri ile karşılaşmaktadır (Rossi, 2008; akt. Garan, 2022).

1.4. Yabancılara Türkçe Öğretimi

Türkçe, yaşayan diller arasında en eski dillerden biri olduğundan dolayı dünyadaki en zengin dillerdendir. İlk ve ortaçağda okullarda Türkçe'nin öğretilip öğretilmediği hakkında net bir bilgi yoktur. Kaşgarlı Mahmud'un "Divanü Lügati't Türk" adlı eseri yabancılara Türkçe'yi öğretmek için yazılan eserlerin ilki kabul edilir. Eserin yazılış amacı Türkçe konuşulan ülkeleri ziyaret eden insanlara ve Türkçe konuşanlar ile ilişkisi olan insanlara Türkçe'yi öğretmektir. Anadolu sahasında okuma yazma becerisi Sıbyan mekteplerinde öğretilirdi (Ağar, 2004).

Gün geçtikçe dünyada gerek yaşanan göç dalgaları gerek eğitimin daha ileriye doğru adım atarak ilerlemesi, dünyanın küreselleşmesi gibi birçok durum beraberinde başka bir dil öğrenmeyi isteğe bağlı olmaktan çıkartarak mecburi hale getirmiştir. Bu zorunluluk durumu çağın getirilerini yakalamaya çalışan ülkelerin dil öğrenme/öğretme önemini ortaya koymaktadır. Özellikle Suriye'den 2011 yılından bu yana milyonları aşan mülteciye ev sahipliği yapan ülkemizin gelen mültecileri Türk Eğitim Sistemi'ne entegre etmesi sırasında ortaya çıkan bir çok sorundan biri de dil sorunudur (Yalçın, 2022).

Yabancılara Türkçe Öğretimini yapan kurumlardan biri olan Yunus Emre Enstitüsü'nün açılışı 2007 yılında yapılmıştır. Misyonunu Türk tarihini, dilini ve kültürünü aktarmak olarak tanımlamıştır. Yaklaşık 15 yıllık geçmişine baktığımızda Yunus Emre Enstitüsü'nün geniş kitlelere ulaşabildiğini ve onlarca ülkeye yayıldığını söyleyebiliriz. Oluşturulan materyaller, internet araştırmaları, yazılı ve görsel yayınlar sayesinde enstitü faaliyetlerini sürdürmekte ve alanında öncü olmaya devam etmektedir. Yunus Emre Enstitüsü bu uğurda Türkçe'nin yabancılara öğretiminde teknolojik gelişmelerden yararlanarak önemli araştırmalar gerçekleştirmiştir. Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan ve 2017 yılında hayata geçirilen portal, ulusal ve uluslararası yayınların lansmanı ve Türkçe öğretmeni eğitimi için kullanılmaktadır. Bir yılda 70.000'in üzerinde üyeye ulaşarak önemli bir mesafe kat eden bu portal, mobil cihazlarda da erişime açılarak erişimini genişletiyor. 191 ülkeden üyelerin yer aldığı portal, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi konusunda önemli çalışmalara imza atmaya devam ediyor (Yalçın, 2022).

1.5. Türkiye’de Yaşayan Suriye Uyruklu Öğrencilerin Eğitimi

2011 yılından 2023 yılına kadar geçen on iki yıllık süreçte Suriye’de yaşanan savaş sonucu milyonlarca Suriye vatandaşı ülkelerini terkederek başka ülkelere göç etmek mecburiyetinde kalmıştır. Türkiye, Suriye ile sınır komşusu olması ve Suriye uyruklu mülteciler için Avrupa'ya açılan kapı olması bakımından milyonlarca Suriye uyruklu mültecileri barındırmaktadır. Milyonlarca Suriye uyruklu mültecileri ve göçmenleri barındıran ülkemiz başta eğitim olmak üzere birçok alanda etkilenmiştir. Bu durum acil olarak eğitim alanında önlemler alınması ve politikalar hazırlanması gerektiğini göstermektedir (Öz vd., 2020). Suriye'den Türkiye'ye göç eden nüfusun %54'ü savaş dolayısıyla eğitimini yarıda bırakmış çocuklardan oluşmaktadır. Bu oran ülkemizde Suriye uyruklu çocukların eğitim sorununun ne derece önemli olduğunu göstermektedir (Emin, 2016).

26 Nisan 2013 tarihinde yayınlanan ‘‘Ülkemizde Kamp Dışında Misafir Edilen Suriye Vatandaşlarına Yönelik Tedbirler’’ başlıklı genelge Suriye uyruklu mülteciler için eğitim hizmetleri konusunda yayınlanmış ilk genelgedir. Bu genelge valiliklere gönderilmiş ve kampta yaşamayıp diğer şehirlerde yaşayan Suriye uyruklu mültecilerin çocukları için faaliyet gösteren mekânları tespit etmeyi amaçlamıştır. 26 Eylül 2013 tarihinde yayınlanan bir başka genelge olan ‘‘Ülkemizde Geçici Koruma Altında Bulunan Suriye Vatandaşlarına Yönelik Eğitim-Öğretim Hizmetleri’’ başlıklı genelgede ise okul çağındaki Suriye uyruklu öğrencilerin eğitimi için birlikte hareket edilmesi gerektiği üzerine durulmuştur. Nasıl bir eğitim faaliyeti sürdürülebileceği ile ilgili birçok kriter ortaya konulmuştur. MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü’nün 23 Eylül 2014 tarihinde yayınladığı ‘‘Yabancılara Yönelik Eğitim-Öğretim Hizmetleri’’ adlı genelgesinde Geçici Eğitim Merkezlerinde eğitim vermeye devam edecek olan öğretmenin veya usta öğreticinin il komisyonu tarafından belirlenmesine karar verilmiştir. İl komisyonu Suriye uyruklu öğrencilerin belgesi olması veya olmaması eğitim seviyelerinin denkliklerinin belirlenip uygun sınıfta eğitim görmesini sağlamaktadır. Bu öğrencilerin kayıt olması için tek bir şart aranmış olup o şart ise yabancı tanıtma belgesi. Bu belgelerde yabancı kimlik numaraları e okul sistemine kaydedilerek okul kayıtları yapılmaktadır. Suriye uyruklu mültecilerin alacağı eğitimin çerçevesi 22 Ekim 2014 tarihli Geçici Koruma Yönetmeliğinin 28. Maddesinde ayrıntılı olarak verilmiştir. Yönetmelik barınma merkezlerinde ve

barınma merkezleri dışındaki eğitimin MEB tarafından yürütülmesi kararını içermektedir (Garan, 2022).

1.6. Geçici Eğitim Merkezleri

Milli Eğitim Bakanlığına göre; Ülkemizde 31 adet kamp içi ve 4 yüz 1 adet kamp dışı olmak üzere toplam 4 yüz 32 adet Geçici Eğitim Merkezi(GEM) mevcuttur. Bu kampların illere göre dağılımına bakıldığında, GEM'lerin en çok bulunduğu iller; Hatay'da 120, İstanbul'da 66, Gaziantep'te 52 ve Şanlıurfa'da 3'tür. GEM'lerde Suriye uyruklu mülteciler ana dillerinde eğitim almaktadırlar. Ayrıca Türk öğretmenler haftada 15 saat Türkçe dil dersleri vermektedir. Türkiye'deki yoğunlaştırılmış Türkçe dil kursların amacı, Suriye uyruklu öğrencileri Türk Eğitim Sistemi'ne dahil etmek ve entegrasyon sürecini hızlandırmaktır (Garan, 2022). Kurulan kamplarda Suriye uyruklu öğrenciler için merkezler kurulmuş fakat bu merkezler kamp dışında her ilde bulunmamaktadır. Merkezlerde gönüllü Suriye uyruklu birçok öğretmen görev almıştır (Emin, 2016). Türkiye'de bulunan Geçici Eğitim Merkezleri'nde kurulan sınıflarda okula devam etmesi gereken çocuklar için eğitim ve öğretim hizmetleri verilmektedir. Sağlık hizmetleri Türk vatandaşları standartına göre sunulmakta; yabancılar için dini hizmetler verilmekte; gıda ihtiyaçları karşılamak için marketler kurulmaktadır. Geçici koruma altındaki yetişkinlere yönelik merkezler, Suriye uyruklu yabancılar için de mevcut olup işsizlerin uygun beceriler edinerek iş bulmalarına yardımcı olunmaktadır. Suriye uyruklu öğrencilerin devlet okullarına geçebilmesindeki en büyük etken Geçici Eğitim Merkezleri olduğu görülmektedir. Suriye uyruklu öğrenciler ile Türk öğrencilerin aynı eğitim sistemine dâhil edilmesi, entegre olmasındaki etken olmuşlardır (Erdönmez, 2016; akt. Maltaş, 2021).

Eğitimin insanların ve toplumların kimlikleri belirlemedeki rolüne bakıldığında Suriye uyruklu mültecilerin eğitimi için yapılacak çalışmaların ne denli önemli olduğu görülmektedir. MEB öncelikle kampta yaşayan Suriye uyruklu öğrenciler için genelgeler yayımlayarak birçok tedbir almıştır. 2014 yılında çıkarılan kanun ile kamp dışında bulunan Suriye uyruklu öğrenciler de aynı tedbir ve hizmetlere ulaşabilin diye çalışmalar yapılmıştır (Emin, 2016). Bunların başında ise Geçici Eğitim Merkezleri (GEM) gelmektedir. Geçici Eğitim Merkezlerinin görevi

ülkelerini çeşitli sebeplerle bırakmak zorunda olup eğitimlerini yarıda bırakarak ülkemize gelen okul çağındaki öğrencilere eğitimlerini devam ettirme fırsatı tanımaktır (MEB, 2014). Geçici Eğitim Merkezlerinde eğitim dili Arapça ve eğitim verenler de Suriye uyrukludur. Bu merkezlerdeki eğitim de geçici Suriye hükümeti tarafından hazırlanmış ve bazı yerlerinde değişiklik yapılmış Suriye müfredatıdır. Bu merkezler MEB'e bağlanıp ve Türkçe dersler verilmeye başlanmıştır. Amaç ise daha fazla Suriye uyruklu çocuğun eğitim faaliyetine katılımını sağlamaktır (Usta vd., 2018).

GEM'ler Suriye uyruklu öğrencilerin eğitimi için kurulmuş fakat alınan verim değerlendirildiğinde kaliteli olmadığı ortaya çıkmıştır. Bunun sebepleri olarak Geçici Eğitim Merkezleri'nde görev yapan öğretmenlerden ciddi bir oranın pedagojik formasyon almadığı, bazılarının ise öğretmen olmadığı ifade edilmektedir. Ayrıca Geçici Eğitim Merkezleri'nde müfredatın Arapça ile devam etmesi sakıncalı bulunmuştur. 2017 yılından itibaren eğitim yoğun olarak Türkçe verilmeye başlanmış ve Türkçe ders sayısı arttırılmıştır. Kurulmasında yaşanan bu durumlar sebebiyle GEM'ler tamamen kapatılmıştır (Erdoğan, 2009; akt. Garan, 2022)

Suriye uyruklu çocukların eğitim görebilmesi ve eğitimlerine devam etmeleri için MEB farklı branşlardan bir çok sözleşmeli öğretmen istihdamı sağlamıştır. Bu süreçte MEB ile Avrupa Birliği arasında "*Suriye uyruklu Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi (PİCTES)*" projesi imzalanmıştır. Proje çalışmaları 03.Ekim.2016 tarihinde başlamıştır. Proje ilk olarak 2 yıllık olarak imzalanırsa da günümüze kadar devam etmektedir. Proje kapsamında çoğunluğu Sınıf öğretmenleri olmak üzere Türkçe öğretmenleri geçici olarak istihdam edilmiştir. Bunlara daha sonra rehberlik faaliyetlerini yürütmek için rehber öğretmenler ve Arapça öğreticisi istihdam eklenmiştir (Garan, 2022).

Türkiye de bulunan devlet okullarında Suriye uyruklu öğrenciler ve Türk öğrenciler aynı prosedürle eğitim öğretim görmektedir. MEB Yabancı Öğrenci Bilgi İşletim Sistemi(YÖBİS) Otomasyonu işlem ve kayıtları istedikleri dilde yapabilmektedir. Geçici Eğitim Merkezler'de eğitim öğretim gören Suriye uyruklu öğrenciler karne, ödül, mezuniyet veya başarı belgeleri verilmektedir. Öğrenimini tamamlayan öğrenciler için bakanlıkça Yabancı Öğrenciler İçin Lise Yeterlik ve Denklik Sınavı yapılmaktadır. Sınavı geçen yabancı uyruklu öğrencilere lise denklik

belgesi verilmektedir. Ortaöğretim denklik belgesi olan Suriye uyruklu öğrenciler ise YÖK ve üniversiteler tarafından şartları sağlandığı takdirde öğrenim görme hakkını elde ederler (Erdönmez, 2016; akt. Maltaş, 2021).

1.7. İlk Okuma Yazma Öğretiminin Amacı ve Önemi

İnsanoğlu doğar doğmaz çevresinden sosyal ve fiziksel olarak etkilenmekte ve doğduğu topluma uyum sağlamak zorundadır. Doğduğu topluma uyum sağlayabilmesi için de içinde bulunduğu toplumla iletişim kurmak durumundadır. Kişi etkisi altında kaldığı toplumun devamı ve gelişimi için de eğitime ihtiyaç duymaktadır. Bundan ötürü nesiller bir sonraki nesillere edindikleri bilgi ve kültürleri aktarırlar. Ülkelerin çağdaş ve uygar olan seviyelere ulaşabilmeleri eğitimle, eğitim ise okuma yazma ile mümkündür (Sarıoğlu, 2021).

Türkçe sözlü ve yazılı basın dâhil olmak üzere, Türkçe'nin kurallarına göre kullanılmamaktadır. İlköğretim eğitimi almış olsun veya üniversite mezunu olsun fark etmeksizin birçok bireyin anlatım, yazım ve noktalama işaretleri gibi Türkçe'nin kurallarının yanlış kullanılmasının altında çocuğun eğitim hayatının başında gördüğü eksik veya yanlış ilk okuma ve yazmanın etkisi büyüktür. Günümüzde birçok bireyin hızlı okuyamama ve okuduğunu anlayamamasının nedeni de yine aynı neden olup, ilk okuma ve yazma öğrenimi sırasında karşısına çıkan bu olumsuzlukların yaşamı boyunca devam ettiği görülmektedir (Arslan, 2016).

Okuma yazma günümüzde öğretmenin olmazsa olmazlarından. Bu yüzden okuma yazma programları eğitimin temelidir. Bütün derslerde çok önemli etkiye sahiptir. Etkin bir okuma yazma olmadan istenilen düzeyde bilgi sahibi olmak güçtür. Günümüzde teknolojinin bu denli gelişmesine rağmen bilgi edinmenin yegâne yolu okuma yazmaktan geçmektedir. Öğrencilerin derslerdeki başarısını okuma yazmaya olan hâkimiyetleri belirlemektedir. Öğrenmelerin çoğunda ilkokul yıllarında formal olarak öğretilmeye başlayan okuma yazma becerisi etkili olmaktadır (Çetinkaya, 2021). Gelişmiş toplumlarda okuma yazma uygar ve çağdaş bir toplum olmanın ölçüsü olarak kabul edilmektedir. Günümüzde birey toplumda kabul görmesini, çağdaş bir dünya görüşünün oluşmasını, yaşam ve iş hayatında söz sahibi olmasını ve özgür bir birey olmasını iyi bir okuryazar olmasına borçludur. Okuma yazma öğrenimi öğrencinin okul hayatının bütün kademelerinde etkilidir.

Okuma yazma süreci sıkıntılı geçen bireyin sonraki eğitim öğretim hayatı sancılı ve sıkıntılı geçer (Vidin, 2013).

1.8. Ses Temelli Cümle Yöntemi

Ses temelli cümle yöntemi, okuma yazmaya seslerle başlanıp en kısa yoldan anlamlı cümlelere ulaşmayı hedefleyen yöntemdir. Ses temelli cümle yöntemi, Türkçe eğitiminin beş öğrenme alanı ile birlikte temel okuma yazma öğretimini ele almaktadır (Arslan, 2016). MEB tarafından 2005-2006 yılından itibaren ilk okullarda kullanılmaya başlanan ses temelli cümle yöntemine bakıldığında, erken okuma yazmanın ilk adımı olarak öğrenciye ses birimlerini öğretmenin esas olduğu görülmektedir. Bir sonraki adım ses öbekleridir. Ses birimden hece, heceden sözcük, sözcükten ise cümleye ve metne ulaşılarak parçadan bütüne doğru uzanır. Yıllarda okur yazar sayısını artırmayı esas alan MEB'in bu amaçla ses temelli cümle yöntemine geçtiği görülmüştür. Bu amaca ulaşmaya çalışırken bir çok öğretmen, müfettiş, yöneticilerle görüşerek fikirleri, düşünceleri ve önerileri dikkate alınmıştır. Ses temelli cümle yöntemiyle çocukların anlamlı hece, sözcük ve cümle oluşturarak az sayıdaki hece, sözcük ve cümle yerine daha çok sayıdaki hece sözcük ve cümle ile yapılandırmacı yaklaşımla bağdaştırılmıştır. Ayrıca bu yöntemle birlikte öğrencinin yaratıcılığı ve çoklu zeka alanlarının geliştiği görülmüştür (Akıncı vd., 2011). Ses temelli cümle yöntemi yapılandırmacı yaklaşımı felsefe edinmiştir (Akyol & Temur, 2008).

Ses temelli cümle yönteminin ilkeleri;

- Öğrencilerin hazırbulunuşluğu dikkate alınmalı.
- Anlamlı cümlelerden başlanmalı.
- Cümlelere kestirmeden varılmalı.
- Bol bol görseller somutlaştırılmalı.
- Soyut öğelerden çok somut öğelerden faydalanılmalı.
- Hece tablosu kesinlikle kullanılmamalı.
- Etkinliklerle kalıcılık sağlanılmalı. Bunun için;
 - Yeni öğrenileceklerin daha önce öğrenilen veya daha önce bilinenlerle ilişkilendirilmesi sağlanmalı.

- Öğrenci defteri aktif kullanılmalı.
- Yazılanları sergileyip okunanları ödüllendirmeli.
- Sık sık etkinlikler yapılmalı.

Oluşturulacak hecelerin;

- ✓ Kolay okunmasına,
- ✓ Dilde sık sık kullanılan heceler olmasına,
- ✓ Anlamının açık olmasına,
- ✓ Anlamının somut olmasına,
- ✓ Zihinde canlanabilir resmedilebilir olmasına,
- ✓ Cümle içinde sık sık kullanılan heceler olmasına, ***dikkat edilmesi gerekir*** (Arslan, 2016).

1.8.1. Ses Temelli Cümle Yönteminin Aşamaları

MEB'e (2018) göre okuma yazma öğretiminde harfleri kullanım sıklığı ve sözcük üretmeye daha çok müsait olan ses/harflerden 6 grup bulunmaktadır. Bu 6 grup şekil 3'de gösterildiği gibidir.

Ses Grupları	Küçük Harflerin Yazılışı	Büyük Harflerin Yazılışı
1. GRUP SESLER	e,l,a,k,i,n	E,L,A,K,İ,N
2. GRUP SESLER	o,m,u,t,ü,y	O,M,U,T,Ü,Y
3. GRUP SESLER	ö,r,ı,d,s,b	Ö,R,İ,D,S,B
4. GRUP SESLER	z,ç,g,ş,c,p	Z,Ç,G,Ş,C,P
5. GRUP SESLER	h,v,ğ,ş,f	H,V,Ğ,Ş,F

Şekil 3. Ses Grupları (Milli Eğitim Bakanlığı, 2018)

Şekil 3'ü incelediğimizde öğretmenler birinci grubu öğretirken ses ve harfleri vurgulayarak hece oluştururlar. İkinci grubu öğretirken heceleri birleştirip sözcük kurarlar. Üçüncü grubu öğretirken sözcükleri birleştirip cümle oluştururlar.

Dördüncü gruptan itibaren ise cümleleri birleştirip metin oluştururlar (Akıncı vd., 2011).

1.9. Dil

Dil hakkında birçok tanım ve yorum yapılmıştır;

Sait Faik ABASIYANIK

‘‘İnsanların duygu ve düşüncelerini kelimelerle veya işaretlerle ifade ettiği anlaşma, lisan.’’ şeklinde tanımlamıştır (Türk Dil Kurumu Sözlükleri, 2023c).

Hamdullah Suphi TANRIÖREN dili

‘‘Herhangi bir çağa, herhangi bir gruba veya herhangi bir yazara özgü söz dağarcığı ve söz dizimi’’ şeklinde tanımlamıştır (Türk Dil Kurumu Sözlükleri, 2023c).

Dil öncelikle bir iletişim aracı olup duygu, düşünce ve ihtiyaçların karşı tarafa aktarılmasındaki en önemli araçtır. Toplumlar kültür ve değerlerini gelecek nesillere dil aracılığıyla aktarmışlardır. Bu dilin dinamik yapıda olduğunu gösterir, ayrıca toplumların konuştuğu diller farklı olsa da toplumların birbirleriyle etkileşim ve iletişim halinde olmasını sağlar. Dil toplumların kültür ve değerlerini gelecek nesillere aktarmasını sağladığı gibi, toplumların kültür ve değerlerini de yansıtır. Bir dile, dilde kullanılan kelimelere, sözcük yapısına, dilin yapısına, cümle yapısına, dil bilgisine bakılarak o toplumun kültür ve değerleri hakkında yorum yapılabilir, bilgi sahibi olunabilir.

Bireyin topluma uyum sağlamasında, toplumu anlaması ve toplumu yorumlaması dil ile mümkündür. Fakat birçok toplumda birden çok milletin bir arada yaşamasından dil zenginliği ortaya çıkmıştır. Dil, sadece duygu ve düşünceleri aktaran bir araç olmayıp öğrenme ve öğretme de dil aracılığıyla mümkündür. Ülkelerin kanunlarında belirttiği resmi dilleri vardır. Resmi dil ile tüm resmi kurumlarda ihtiyaçlarını rahatlıkla karşılayabilmektedir. Türkiye'nin resmi dili Türkçe'dir ve eğitim öğretimde de resmi dil olan Türkçe kullanılmaktadır (Düzen, 2017, ss. 5-6).

Dille ilgili çalışma ve araştırmalar incelendiğinde dille ilgili çalışmaların zenginliği göze çarpmaktadır. Bazı araştırmacılara göre dil; kişisel gelişim aracı iken, bazı araştırmacılar dilin düşünme aracı olduğunu vurgulamaktadır. Düşünme aracı olmasının dışında farklı işlevleri de vardır dilin. Bu işlevler; araç, düzeltme,

etkileşim, kendini anlatma, keşif etme ve bilgilendirme işlevleridir (Avşar Tuncay, 2017, s. 18) .

Ana dil kelimesindeki ‘ana’ sözcüğü anneyi ifade etmemekte, daha çok temel, esas anlamındadır. Ana dil; kendisinden farklı diller türeten, eski ve kapsamlı dilleri ifade eden zengin diller için kullanılan bir kavramdır. Ana dil için Türkçe örneği verilebilir. Çünkü Türkçe kendisinden başka diller türetmiş bir dildir. Örneğin Türkiye Türkçesi, Azeri Türkçesi, Kıbrıs Türkçesi gibi diller (Düzen, 2017, s. 12). Ana dili bireyin ebeveynlerinden ilk öğrendiği, ebeveynlerinden devraldığı, kendini en iyi şekilde ifade ettiği ve en çok kullandığı dil olarak tanımlanmaktadır (Düzen, 2017, s. 13). Buradaki ‘ana’ kelimesi anneye değinmekte olup yani bireyin ilk olarak dili, iletişimi anne ile başladığına vurgu yapmaktadır.

1.10. İlgili Araştırmalar

Çiğerci ve Yıldırım (2020), nitel modelde desenlenen ve görüşme tekniği kullanılan bir araştırma yapmışlardır. Araştırmada Suriye uyruklu öğrencilerin ilk okuma yazma sırasında karşılaştığı sorunları öğretmenlerin gözünden değerlendirmek, incelemek ve sürece yönelik çözüm önerileri geliştirmek amaçlanmıştır. Çalışma grubu 10 öğretmenden oluşmaktadır. Görüşmeler, öğretmenlerle yüz yüze ve yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak yapılmıştır. Çalışmada ses kayıt cihazı kullanılmış. Öğretmenler K1-K10 arası kodlanmıştır. Araştırma incelendiğinde görülmüştür ki iki ana tema vardır. Ana temaların birincisi "Suriye uyruklu öğrencilerle okuma yazma sürecinde sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları problemler" ikinci ana tema "Sınıflarında Suriye uyruklu öğrencileri olan sınıf öğretmenlerinin, okuma yazma sürecini geliştirmeye yönelik önerilere odaklanması’’ olduğu görülmüştür.

Erbasan ve Erbasan (2020), bu alanda yaptığı çalışmada ilkokul öğretmenlerinin okuma yazma öğretirken karşılaşılan sorunları ortaya çıkarmayı ve ilkokul öğretmenlerine göre çözüm üretmeyi amaçlamıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması yönteminden yararlanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak veriler toplanmıştır. Çalışmanın verileri Afyonkarahisar’da 9 görevli öğretmen ile yapılan yüz yüze görüşmeler sonucu 2019 yılının Şubat ayında elde edilmiştir. Veriler betimsel analiz yöntemi ile

çözümlemiştir. Yapılan çalışmanın sonucunda öğretmenlerin ders kitaplarındaki niteliği yeterli görmediği, ailelerden destek olmadığı gibi sonuçlara varılmıştır. Araştırmanın bulgularına bakıldığında okula başlama yaşının artırılması ve ders kitapları içeriğinin niteliğinin artırılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Garan (2022), araştırmasında okullarında Suriye uyruklu öğrenci bulunan okul yöneticileri ve öğretmenlerinin görüşlerini ele alarak bu okullarda yaşanan sorunlara değinmeyi hedeflemiştir. Çalışmada yöntem olarak nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseni kullanmıştır. Araştırma grubu ise 20 yönetici 40 öğretmenden oluşmaktadır. Katılımcılar Suriye uyruklu öğrenci sayısının çoğunlukta olduğu İstanbul'un bazı ilçelerini ele almıştır. Bu ilçeler şunlardır: Avcılar, Bahçelievler, Bahçeşehir, Esenyurt ve Zeytinburnu olmak üzere ve bu ilçelerdeki anaokulu, ilk okul, orta okul ve lise düzeyleri ele alınmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak araştırmanın verilerine ulaşılmıştır. Çalışmanın sonucunda Suriye uyruklu öğrencilerin bir çok farklı sorunla karşılaştığı ortaya çıkmıştır. Araştırmada karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerilerine de yer verilmiştir.

Görür (2021), çalışmasında Suriye uyruklu öğrenciler ile çalışan deneyimli öğretmenlerin çalışmalarını esas almıştır. Araştırma, nitel araştırma olup durum çalışmasına göre yürütülmüştür. Araştırma Türkiye geneli olarak Suriye uyruklu sığınmacıların sayıca fazla olduğu illerin başında olan Hatay'da yürütülmüştür. Çalışma grubu Hatay'da Suriye uyruklu sığınmacıların sayıca en çok olduğu Reyhanlı ilçesindeki 35 öğretmendir. Öğretmen seçiminde sınıfında Suriye uyruklu öğrenci bulunması şartı aranmıştır. Veriler ise yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak yapılan görüşmelerden toplanmıştır.

Karasu (2022), çalışmasında sınıf öğretmenlerinin Suriye uyruklu öğrencilerin Türk eğitim sistemindeki entegrasyonunu incelemeyi amaçlamıştır. 2020-2021 eğitim öğretim yılını baz alarak İstanbul Sultangazideki yabancı uyruklu öğrencileri bulunan MEB'e bağlı devlet okulundaki öğretmenleri evren ve örneklem grubu olarak seçmiştir. 215 sınıf öğretmeni çalışmanın grubu olarak 25 ilkokuldan seçilmiştir. Çalışmada örneklem belirlerken kolay ulaşılabilir karma yöntem kullanılmış olup nitel kısmında ise içerik analizi seçilmiştir. Nitel verilerin yarı yapılandırılmış görüşme teknikleri kullanılarak toplandığı ve içerik analizinden

yararlanılarak analiz edildiği görülmektedir. Nicel veriler ise "okullarında uluslararası öğrencileri bulunan, öğretmen ve yöneticilerin karşılaştığı sorunlar" ölçeği ile toplanmıştır. Araştırma sonuçları incelendiğinde varılan sonuçlar şu şekildedir; kadın ve erkek öğretmenlerin ifadelerine katılım düzeyleri bakımından farklı olduğu; kadın katılımcı öğretmenler ve erkek katılımcı öğretmenler arasında erkek öğretmenlerin daha belirgin cevaplar verdiği saptanmıştır. Sınıflardaki yabancı uyruklu öğrencilerin sayısının farklılığı ve velilerin tutum ve davranışlarının öğretmenlerin yabancı uyruklu öğrencilerin sorunlarına ilişkin görüşlerini değiştirmedeği görülmüştür. Ayrıca bu çalışmada varılan bir diğer sonucun ise yabancı uyruklu öğrencilerin okullarda kendilerini mutlu hissetmedikleri görüşünün olduğuna varılmıştır.

Maltaş (2021), bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin Suriye uyruklu öğrencilere eğitim verirken karşılaştıkları sorunların farklı boyutlarını ele almıştır. Araştırmanın çalışma grubu nitel araştırma yöntemlerinden amaçlı örnekleme yöntemi olan basit tesadüfi örnekleme yöntemidir. Araştırmanın evreni ise Mersin ilindeki sınıf öğretmenleridir. Çalışma grubu Mersin ilinde görev yapan ve sınıfında Suriye uyruklu öğrenciler bulunan sınıf öğretmenleridir. Araştırmanın verileri 50 öğretmen ile yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiş; yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilen veriler betimleme çözümleme tekniği ile çözümlenmiştir. Bu araştırma sınıfında Suriye uyruklu öğrenciler bulunan sınıf öğretmenlerinin sorunları ve bu sorunlara çözüm önerileri geliştirmeyi amaç edinmiştir. Sonuç olarak sınıf öğretmenlerinin gerek dil, disiplin, okul iklimine uyumda zorlanma gerekse eğitim sürecinde öğrencinin uyumundan kaynaklı problemler yaşadığı belirlenmiştir. Elde edilen veriler ile Suriye uyruklu öğrencilere verilecek eğitimin daha sistemli ve programlı olması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Noyan (2022), tarafından yapılan çalışmada Suriye'den Türkiye'ye göç ederek Türk okullarında eğitim görmekte olan Suriye uyruklu öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde karşılaştıkları sorunlara değinilmiştir. Değinilen sorunlar arasında öğrencilerin uyum düzeylerinin seviyesini ölçmek ve bu öğrencilerin ne tür çalışmalar ile desteklenerek oryantasyon sağlanmaya çalışıldığı ve varılabilecek sonuçlara yer verdiği görülmüştür. Bu çalışmanın daha önce Suriye uyruklu öğrenciler için yapılan diğer çalışmalardan farkının görüşmelerin ikamet edilen

yerlerde yüz yüze olduğu dikkat çekmektedir. Araştırma nitel bir araştırma olup durum deseni kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca maksimum çeşitlilik örnekleme ve benzeşik/homojen örnekleme yöntemlerinden faydalandığı görülmektedir. Çalışmanın verilerini Adana'nın Seyhan merkez ilçesindeki 18 aile ile yapılan görüşmeler oluşturmaktadır. Araştırmacı açık uçlu sorulardan meydana gelen bir görüşme formu ile görüşmeleri yapmış ve ortaya çıkan verileri betimsel analiz ile değerlendirmiştir. Yapılan araştırmanın sonucunda Suriye uyruklu öğrencilerin Türkçe öğrenme aşamasında birtakım sorunlar ile karşılaştıkları ve bu sorunları aşamadıkları görülmüştür. Yapılan uyum çalışmalarının yetersiz olduğu görülmüştür.

Olgun (2019), çalışmasında 2011 yılından itibaren Türkiye'de yaşamaya başlayan yaklaşık dört milyon Suriye uyruklu mültecinin gelmesi sonucu oluşan olumsuzluklardan biri olan eğitime değinmiştir. Çalışmada çocukların en doğal hakkı olan eğitim hakkına vurgu yapılmış olup devletlerin sorumluluklarına değinmiştir. Türkiye'de Suriye uyruklu çocukların eğitimi için atılan adımlar ve bu adımlar sonucu karşılaşılan sorunlar olmuştur. Çalışmanın amacı ise bu sorunları tespit etmek olmuştur. Nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği kullanılmıştır. Veriler, Ankara'nın Altındağ ilçesinde üç ilkokulda görev yapan dokuz okul yöneticisi, 63 öğretmen ile öğrencileri bu okullarda eğitim almaya devam eden 28 öğrenci velisi ve 31 Suriye uyruklu çocuklar ile yarı yapılandırılmış randevular sonucunda elde edilmiştir. Toplanan görüşme sonuçları betimsel analiz ve içerik analizi ile çözümlendirilmiştir. Sonuç olarak Suriye kökenli öğrencilerin eğitim gördükleri süre içerisinde iletişim ve dil sorunu ile karşılaştıkları ötekileştirilmeye maruz kaldıkları sonucuna varılmış ve çözüm önerileri sunulmuştur.

Taşkaya ve Ersoy (2016), tarafından yapılan bu çalışmada sınıfında Suriye uyruklu öğrenci bulunan öğretmenlerin Türkçe'yi nasıl öğrettiklerini incelemek amaçlanmıştır. Savaş ve doğal afet nedeniyle isteyerek veya istemeyerek insanlar yüzyıllardır göç etmektedirler. Türkiye bulunduğu konumdan dolayı daha fazla göç alan ülkelerden biri olmaktadır. Suriye'de 2011 yılından bu yana sayıları milyonlarla ifade edilen Suriye uyruklu Türkiye'ye göç etmiştir. Yapılan bu göçlerin birçok sorunu beraberinde getirdiği görülmüştür. İlk sırada fiziksel ihtiyaçların karşılanması olurken ikinci sırada göç edilen ülke olarak kültürel sorunların yaşandığı görülmüştür. Yaşanılan kültürel farklılığın temel sebebi ise dil farklılığıdır. Dil

farklılığından dolayı yaşanan en büyük sorunlardan bir diğeri ise eğitimidir. Türk okulları Türkçe eğitim verdiğiinden dolayı Suriye uyruklu sığınmacıların eğitimde zorlandıkları görülmektedir. Mersin ilinde yer alan ve sınıfında Suriye uyruklu öğrenci bulunan 50 öğretmenle yürütülmüş ve öğretmenlerin seçiminde maksimum çeşitlilik gözetilmiştir. Veri toplama aracı olarak açık uçlu sorulardan oluşan formlar kullanılmıştır. Araştırmada 2014-2015 eğitim öğretim yılı baz alınmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin kendilerini yeterli bulmadıkları birçok sıkıntı yaşadığı görülmüştür.

2. YÖNTEM

Bu bölümde; araştırma deseni, evren ve örneklem, çalışma grubu, veri toplama aracı, veri toplama süreci, veri analizi ve araştırmacının rolü yer almaktadır. Bu çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Modele ilişkin varsayımlar, nicel verilere dayalı istatistiksel yöntemlerle denenmiştir.

3.1. Araştırma Deseni

Bu araştırmanın uygulanmasında, nicel araştırma modellerinden biri olan genel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişteki veya şu anki bir durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır. Genel tarama modeli, evrenin genel bir tahminini sağlamak için evrenden alınan bir grup, örnek veya örneklem üzerinden evren hakkında genel bir yargıya varma amacı taşıyan tarama yöntemidir (Gözüküçük, 2015). Bu araştırma öğretmenlerin gözünden Suriye uyruklu ilkokul öğrencilerinin, okuma yazma becerilerini öğrenirken ne gibi sorunlarla karşılaştıklarını belirlemeyi amaçlayan nicel bir çalışmadır.

3.2. Evren ve Örneklem

Evren, 2021-2022 Eğitim ve Öğretim yılında Şanlıurfa ili ve ilçelerinde çalışmakta olan, sınıfında okuma yazma bilmeyen en az bir Suriye uyruklu öğrencisi bulunan öğretmenlerden oluşmaktadır.

Nicel araştırma yönteminde evrenin tamamına ulaşmak zor olduğundan araştırmaya Şanlıurfa İli ve ilçelerinde görev yapan sınıfında en az bir Suriye uyruklu öğrenci bulunan birinci sınıf öğretmenleri evreni temsil eden örneklem olarak seçilmiştir. Bu sebeple araştırmanın örneklem yöntemini amaçsal örneklem yöntemi oluşturmaktadır. Evrenden alınan 135 öğretmen araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

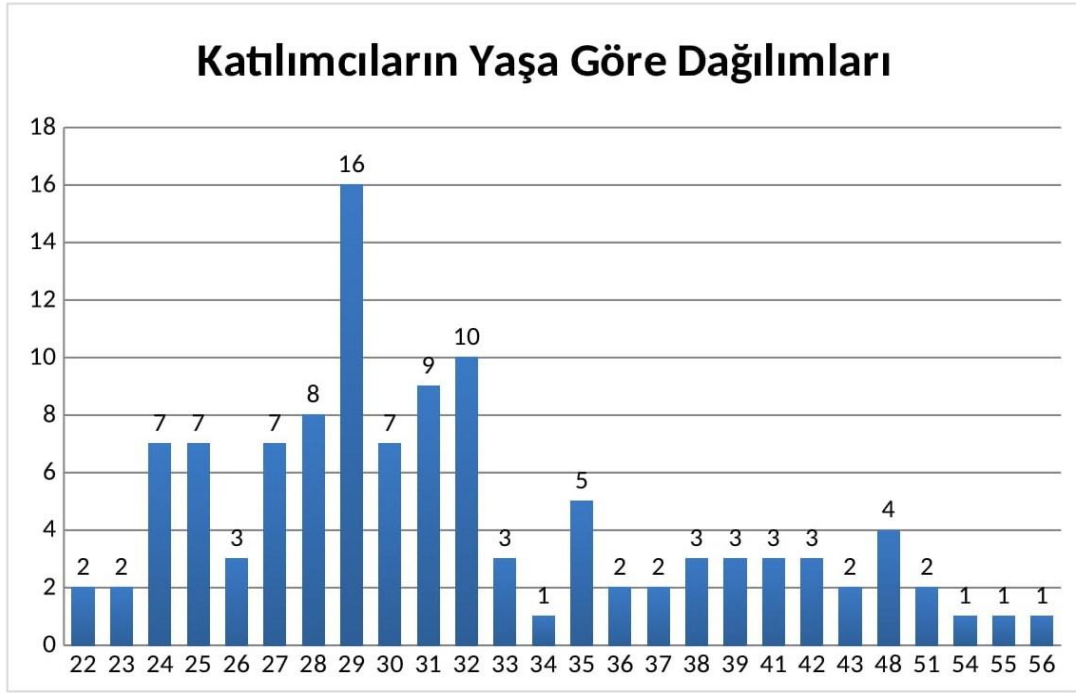
3.3. Çalışma Grubu

Araştırmaya katılan öğretmenlerin kimliklerinin gizliliği ilkesi nedeniyle kimliklerini açıklayan bilgilere yer verilmemiştir. Araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin ortak özelliği Şanlıurfa İli ve ilçelerinde görev yapan, sınıfındaki öğrencilerin en az birinin okuma yazma bilmeyen Suriye uyruklu sığınmacı öğrenci bulunan, birinci sınıf öğretmeni olmalarıdır. Bu durum, Suriye uyruklu öğrencilerin sorunlarını gözlemleyerek daha iyi bilen ve bu sorunlara çözüm üretebilen öğretmenlerin konuyu daha etkili ele alacaklarına olan inançtan kaynaklanmaktadır. Bu amaçla katılımcılar belirlenirken; sınıf öğretmeni olması, araştırmaya gönüllü katılımı ve sınıfında en az bir Suriye uyruklu birinci sınıf öğrencinin bulunması olmak üzere 3 ana kriter göz önünde bulundurulmuştur.

Tablo 2. Katılımcıların Cinsiyet Bakımından Demografik Dağılımı

Katılımcıların Cinsiyet Bakımından Dağılımı	N	%
Kadın	83	61,5
Erkek	52	38,5
Toplam	135	100

Araştırmaya katılan 135 öğretmenin cinsiyet özelliklerine göre bilgileri Tablo 2’de gösterilmiştir. Tablo 2’ye baktığımızda katılımcıların %61,5’i kadın öğretmen, %38,5’i ise erkek öğretmenden oluşmaktadır.

Şekil 4. Katılımcıların Yaş Bakımından Dağılımı

Şekil 4'e baktığımızda her yaştan katılımcı olduğunu görebilmekteyiz. Katılımcıların yaş aralığı incelendiğinde 76 katılımcı 22-32 yaş arasında, 27 katılımcı 33-43 yaş arasında, 9 katılımcı 44-56 yaş üzeri aralığında bulunmaktadır. Katılımcı sayısının en yoğun olduğu bölge 24-32 yaş aralığıdır. Bu durum katılımcıların çoğunluğunun yeni başlamış genç öğretmenlerden oluştuğunu göstermektedir.

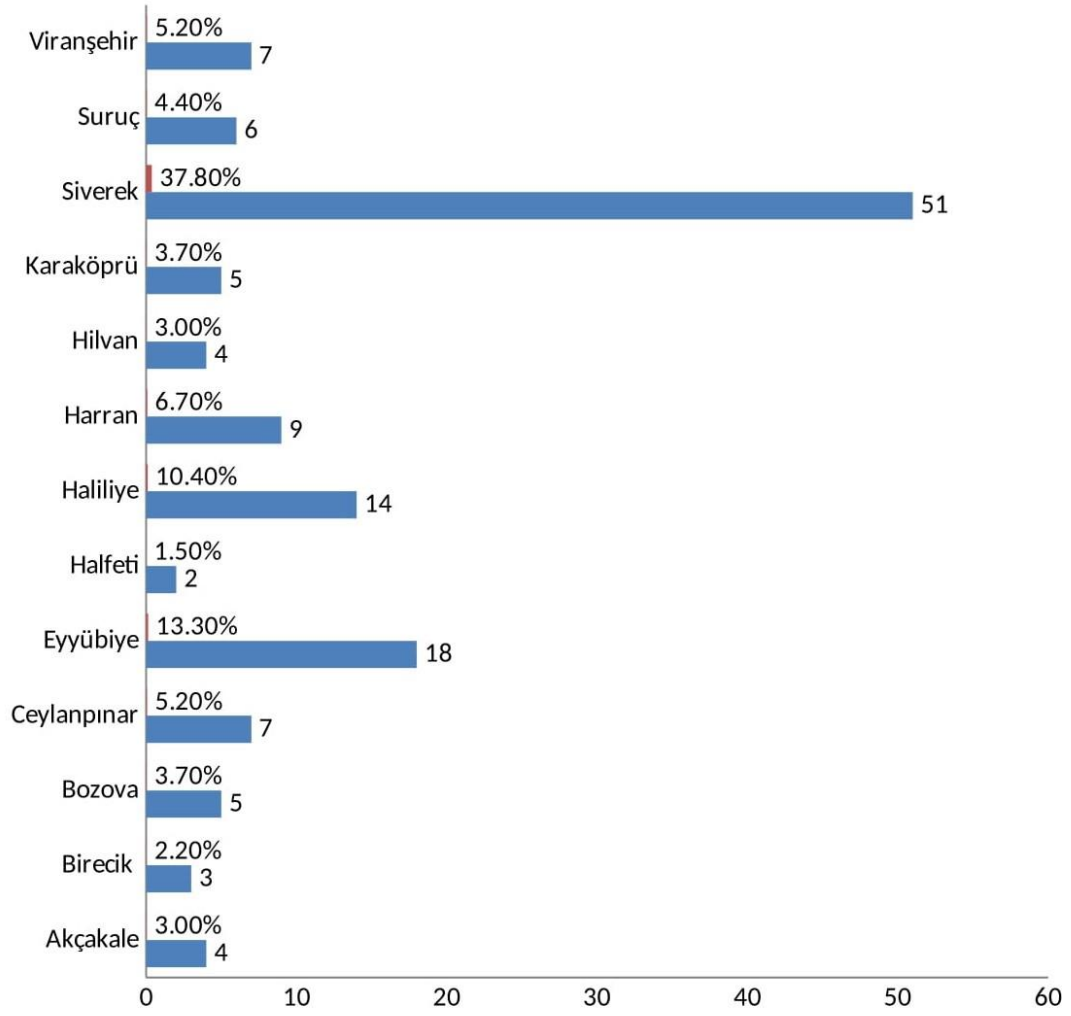
Tablo 3. Katılımcıların Mezun Olduğu Fakülte Türü ve Görev Yeri Durumuna Göre Demografik Dağılımları

Değişkenler	Kategori	ss	x	N	%
Mezun Olduğu Fakülte Türü	Eğitim Enstitüsü	0,486	3,044	2	1,5
	Eğitim Yüksek Okulu			6	4,4
	Lisans			112	83,0
	Yüksek Lisans			14	10,4
	Doktora			1	0,7
Görev Yeri	Köy İlkokulu	1,065	2,99	22	16,3
	Belde İlkokulu			9	6,7

İlçe Merkezindeki İlkokul	55	40,7
İl Merkezindeki İlkokul	47	34,8
Diğer (Halk Eğitimi Merkezi)	2	1,5

Tablo 3'e göre katılımcıların mezun olduğu fakülte türüne bakıldığında Katılımcıların büyük çoğunluğunun alanında eğitim görmüş öğretmenlerden oluştuğu görülmektedir. Ayrıntılı bir şekilde incelendiğinde ise katılımcıların %83'ünün eğitim fakültesin mezunu olduğu, %10,40'ının Yüksek lisans mezunu olduğu, %4,4'ünün eğitim yüksek okulu mezunu olduğu, %1,5'inin eğitim enstitüsü mezunu olduğu, %0,7'sinin ise doktora mezunu olduğu anlaşılmaktadır.

Görev yerine göre tablo 3'ü incelediğimizde ilçe merkezindeki ilkokulda görev yapmakta olan %40,7 öğretmenin, il merkezinde olan ilkokulda görev yapmakta olan %34,8 öğretmenin, köy ilkokulunda görev yapmakta olan %16,3 öğretmenin ve HEM'de görev yapmakta olan %1,5 oranında öğretmenin olduğu görülmektedir.

Şekil 5. Katılımcıların Şanlıurfa’da Görev Yaptıkları İlçeye Göre Dağılımı

Şekil 5’i incelediğimizde katılımcıların Şanlıurfa’da görev yaptıkları ilçeye göre dağılımına baktığımızda en fazla katılımcının bulunduğu ilçeler %37,8 ile Siverek ve %13,30 ile Eyyübiye, en az katılımcının bulunduğu ilçeler ise %2,20 ile Halfeti ve Bireciktir. Ankete Suriye sınırında bulunan Birecik, Harran, Suruç ve Ceylanpınar’dan toplam 25 öğretmen katılım sağlamıştır. Şanlıurfa’nın her ilçesinden en az bir katılımcının olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Suriye Uyruklu ve Ana Dili Türkçe Olanlar Hariç Başka Dili Konuşan Öğrenci Frekansları

Sınıfınızda Bulunan Öğrencilerin (Suriye Uyruklu Ve Ana Dili Türkçe Olanlar Hariç) konuştuıkları diller	N	%
Peştuca	3	2,2
Almanca	1	0,7
Farsça ve Zazaca	1	0,7
Kürtçe	9	6,7
Kürtçe ve Zazaca	3	2,2
Özbekçe	1	0,7
Peştuca ve Farsça	1	0,7
Zazaca	1	0,7
Yok	115	85,2
Toplam	135	100

Tablo 4 incelendiğinde Türkçe ve Arapça dillerinin yanında Kürtçe, Zazaca, Peştuca, Almanca, Farsça ve Peştuca dillerini konuşan öğrenciler bulunmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %85,2'sinin sınıfında Türkçe ve Arapça dışında başka dil konuşmadığı görülmektedir.

Tablo 5. Katılımcı Öğretmenlerin Sınıf Mevcudu, Ana Dili Türkçe Olan Öğrenci Sayısı ve Öğrenci Sayısına Göre Dağılımı

Değişkenler	Kategori	N	ss	x	%	
Sınıf Mevcudu	8 - 13 arası	10	9,55	27,89	7,40	
	14 - 19 arası	18			13,33	
	20 - 25 arası	25			18,51	
	26 - 31 arası	27			20,0	
	32 - 37 arası	22			16,29	
	38 - 40 ve üzeri	33			24,44	
				13,52	19,52	
Sınıfında Ana Dili Türkçe Olan Öğrenci Dağılımı	0 - 4 arası	32			23,70	
	5 - 9 arası	7			5,18	
	10 - 14 arası	8			5,92	
	15 - 19 arası	9			6,66	
	20 - 24 arası	23			17,03	
	25 - 29 arası	13			9,62	
	30 - 34 arası	22			16,29	
	35 - 40 ve üzeri	21			15,55	
				,00	1,00	
	Sınıfınızda Bulunan Öğrenci Dağılımı	1 - 5 arası	82			60,70
6 - 10 arası		25			18,51	
11 - 15 arası		15			11,11	
16 - 20 ve üzeri		13			9,62	

Tablo 5 incelendiğinde sınıf mevcudunun %7'40'ının 8-13 arası olduğu, %13,33'ünün 14-19 arası olduğu, %18,51'inin 20-25 arası olduğunu, %20 sinin 26-31 arası olduğunu, %16,29'unun 32-37 arası olduğunu ve %24,44'ünün de 38- 40 ve üzeri olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin okuttuğu sınıf aralığı

en fazla 38-40 ve üzeri kategori olduğu görülmektedir. Bu duruma bakarak araştırmanın yapıldığı coğrafyada sınıf mevcutlarının kalabalık olduğunu söylenebilir.

Tablo 6. Katılımcı Öğretmenlerin Meslekteki Kıdem Yılı Bakımından Dağılımları

Katılımcı Sayısı	N	%	ss	x
1 ile 5 yıl arası	60	44,44	6,96	8,16
6 ile 10 yıl arası	43	31,85		
11 ile 15 yıl arası	7	5,18		
16 ile 20 yıl arası	13	9,62		
21 yıl ve üzeri	12	8,8		
Toplam	135	100		

Tablo 6’da katılımcıların meslekteki kıdem yılına baktığımızda 1-5 yıl arası görev yapan 60 öğretmenin, 6-10 yıl arası görev yapan 43 öğretmenin, 11-15 yıl arası görev yapan 7 öğretmenin, 16-20 yıl arası görev yapan 13 öğretmenin ve 20 yıl üzeri görev yapan 12 öğretmenin bulunduğunu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük bir kısmının 1 ile 10 yıl arası mesleğinde yeni, idealist öğretmenlerin olduğu söylenebilir.

3.4. Veri Toplama Aracı

Nicel verilerin toplanması Demografik bilgi formu ve likert tipli ölçekle gerçekleştirilmiştir. Araştırmada SÖOYÖSÖ anketi veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Anket çalışması iki bölümden oluşmaktadır. 1. bölümde öğretmen ve öğrencileri tanımaya dönük 16 madde, ikinci bölümde ise öğretmenlerin Suriye uyruklu çocukları okuma yazma öğretirken karşılaştıkları sorunlara dönük 4 kısımdan oluşan 36 madde yöneltilmiştir (Gözüküçük, 2015).

SÖOYÖSÖ, belirli bir ifadeyle karşılaşma sıklığını belirlemeyi amaçlayan 5’li Likert derecelendirme ölçeği şeklinde oluşturulmuştur. SÖOYÖSÖ yanıt ölçeği:

- 1- Kesinlikle Katılıyorum,

- 2- Katılıyorum,
 - 3- Kararsızım,
 - 4- Katılmıyorum,
 - 5- Kesinlikle Katılmıyorum
- şeklindedir.

Tablo 7. Ölçekte Bulunan Maddelerin Düzey Aralıkları

Kategori	Düzey Aralığı	Katılma Derecesi
Sorunla Karşılaşma Derecesi	1.00 - 1.99	Kesinlikle katılıyorum
	2.00 - 2.99	Katılıyorum
	3.00 - 3.99	Kararsızım
	4.00 - 4.99	Katılmıyorum
	5.00 - 5.99	Kesinlikle katılmıyorum

Sınıf öğretmeni Meral GÖZÜKÜÇÜK tarafından ‘*Ana Dili Türkçe Olmayan İlkokul Öğrencilerine Okuma Yazma Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri*’ isimli doktora tezinde geliştirilen anket mail yoluyla izin alınarak kullanılmıştır. ‘*Anadili Türkçe Olmayan İlkokul Öğrencilerine İlkokuma Yazma Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar Ve Çözüm Önerileri*’ adlı doktora tezinin anketi aşağıda yazıldığı şekilde Meral GÖZÜKÜÇÜK tarafından hazırlanmıştır.

İlgili literatür tarandıktan sonra ölçeği geliştirmek için bir madde seti oluşturulmuştur. Araştırmacının deneyimleri, gözlemleri, literatür taraması ve öğretmen görüşmeleri sonucunda oluşturulan veri tabanından ölçek için uygun olan maddeler seçilerek ölçeğin taslağı oluşturulmuştur. Ölçek taslağı çalışması 3 Türkçe uzmanı, 5 sınıf öğretmenliği uzmanı, 2 ölçme ve değerlendirme uzmanı ve 2 program geliştirme uzmanı tarafından yürütülmüştür. Uzman görüş ve istekleri doğrultusunda gerekli düzeltmeleri yaparak ölçek 94 maddeden 55 maddeye indirilmiştir. Taslak, Türk Dili ve Edebiyatı uzmanları tarafından incelenerek tipografik ve gramer hataları düzeltilmiş ve gereken düzeltmeler yapılmıştır. Ölçeğin görünür geçerliliği konusunda uzmanlardan görüş alındıktan sonra ölçeğin adının, tanımının ve

düzeninin uygun olduğu sonucuna varılmıştır. Uzman görüşlerine dayalı olarak ölçeği 10 sınıf öğretmenine sunup görüşlerini aldıktan sonra ölçeğin kolay anlaşılır olduğu sonucuna varılmıştır (Gözüküçük, 2015).

Bu anket mevcut çalışmada benzer bir konunun ele alması, öğrencilerin üzerinde çalışması, yapılan bu çalışmanın da ana dili Arapça ve Kürtçe olan yani ilkokul birinci sınıfta eğitim gören öğrencilerin incelenmesi ve benzer sorunlara çözüm bulmaya çalışılması nedeniyle kullanılmaya uygun bulunmuştur.

3.5. Veri Toplama Süreci

2021-2022 Eğitim Öğretim yılında Mayıs-Ekim ayları arasında Şanlıurfa ili ve ilçelerinde görev yapan, sınıfında okuma yazma bilmeyen en az bir Suriye uyruklu 1. sınıf öğrencisi bulunan 135 öğretmene Şanlıurfa il milli eğitimden resmi izin alınarak dağıtılan anket ile ulaşılmıştır. Anket sorularını uygulamak için Şanlıurfa Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler alınmıştır. İzin belgeleri Ekler kısmında bulunmaktadır. Araştırmaya katılım için gönüllülük aranmıştır.

İnternet ortamına aktarılan ankete toplam 166 öğretmen katılım sağlamıştır. Katılım sağlayan 166 öğretmenden 31 öğretmenin araştırma ölçeğinde (SÖOYÖSÖ) bulunan *dikkat sorusuna*¹ yanlış cevap verdiklerinden dolayı değerlendirmeye alınmamıştır. Anketi dolduran gönüllü öğretmenlerin doldurdıkları 135 anket formu değerlendirmeye alınıp istatistiki verileri yorumlanmıştır.

3.6. Veri Analizi

Likert tipli ölçek ile elde edilen araştırmanın nicel verileri, IBM SPSS Statistics 23.0 uygulamasından faydalanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda varılan sonuçlar tablollaştırılarak altına gerekli açıklamalar yapılmıştır. Ölçek uygulandıktan sonra elde edilen verileri analiz etmek için betimsel veri tekniklerinden olan yüzde, frekans ve aritmetik ortalamadan yararlanılmıştır. Anket sonuçları elde edildikten sonra dağılımın normalliğine bakılmıştır. Dağılımın normal olup olmadığına karar vermek için araştırmanın her bir aşaması için Shapiro-Wilk testinden yararlanılmıştır. Shapiro-Wilk testi sonuçları Tablo 8'verimmiştir

¹ 18. Bu bir dikkat sorusudur. "Kesinlikle Katılmıyorum" seçeneğini işaretleyiniz.

Tablo 8. Shapiro-Wilk testi Sonuçları

Madde No	Boyutlar	N	Shapiro-Wilk	P
1	İlk Okuma Yazma Becerisine Hazırlık Aşamasında Karşılaşılan Sorunlar	135	0,790	0,000
2.1	Sesi Algılama ve Tanıma Aşamasında Karşılaşılan Sorunlar	135	0,922	0,000
2.2	Seslerden/Harflerden Hece, Kelime ve Cümle Kurma Sürecinde Karşı Karşıya Kalınan Sorunlar	135	0,908	0,000
2.3	Paragraf ve Metin Oluşturma Aşamasında Karşılaşılan Sorunlar	135	0,858	0,000
3	Okuryazarlığa Geçiş sürecinde Karşılaşılan Sorunlar	135	0,969	0,003
4	İletişim Boyutunda Karşılaşılan Sorunlar	135	0,929	0,000

Tablo 8 incelendiğinde Shapiro-Wilk değerlerine göre bağımlı değişkenin normal dağılım göstermediği gözlemlenmiştir. Normal dağılım göstermeyen verileri analiz etmek için nonparametric test teknikleri olan Mann Whitney U testi ile Kruskal Wallis H testinden yararlanılmıştır.

3.7. Araştırmacının Rolü

Araştırmacı, araştırma planlamasından araştırma yürütme ve raporlamaya kadar bilimsel etik ilkelere uyduğunu bildirmiştir. Nicel araştırma için gerekli hassasiyet aranmıştır. Araştırmacı 2016 yılında sınıf öğretmenliği bölümünden mezun olmuştur. 2016 yılından 2018 yılına kadar iki yıl PİCTES Programı çerçevesinde Türkçe öğreticisi olarak Mersin de Geçici Eğitim Merkezinde Suriye uyruklu öğrencilere Türkçe dilini konuşma ve okuma yazma eğitimi vermiştir. Daha sonra 3 yıl Birleştirilmiş Sınıflı İlkokul'da çocuklara okuma yazma ve Türkçe'yi etkili konuşma eğitimi vermiştir. Toplamda 5 yıl boyunca çocuklara okuma yazma eğitimi vermiştir. Bu nedenle araştırmacı, ilk okuryazarlığın nasıl gerçekleştiğini ve önemli yönlerinin neler olduğunu deneyimlemiştir. Şu an idarecilik yapsada 2016-

2018 yıllarında Suriye uyruklu öğrencilere 2019-2022 yıllarında anadili Türkçe olmayan (Kürtçe, Zazaca) Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan öğrencilere okuma yazma öğretmiştir. Bu öğrencilerle yaşadığı deneyimler bu çalışmanın tasarımına ilham vermiştir.

4. BULGULAR

Araştırmanın bu aşamasında; uygulanan ölçek (SÖOYÖSÖ) ile toplanan verilerin analizinden elde edilen bulgular ve yorumlar bulunmaktadır. Veriler Likert tipli ölçek ile toplanıp IBM SPSS Statistics 23 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Anket sonucu ulaşılan verilere, betimsel istatistik (Frekans, Yüzde, Aritmetik ortalama) tekniklerinden yararlanılarak yorumlanmıştır. Yapılan anket sonuçlarının bulgularını elde etmek için bağımlı değişkenlerden faydalanarak verilerin normal varlığını öğrenmek için Shapiro-Wilk testi ile histogram verilerine bakılarak karar verilmiştir. Shapiro-Wilk testi ve histogram değerleri incelenip dağılımın normal olmadığına karar verilmiştir. Dağılımların normal olmamasından dolayı iki bağımlı değişkenlerde Mann Whitney U testi, üç ve üçten fazla bağımlı değişkenlerde ise Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır.

Tablo 9. Katılımcıların Sınıfında Bulunan Ana Dili Türkçe Olan Öğrencilerin ve Suriye Uyruklu Öğrencilerin Türkçe’yi Anlama ve Matematik Dersindeki Genel Düzeylerine Göre Dağılımı

Değişkenler	Çok İyi		İyi		Orta		Zayıf		Hiç Anlamıyor Konuşamıyor	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Sınıfınızda bulunan Suriye uyruklu öğrencilerin Türkçe’yi anlama düzeyi	2	0,9	17	7,2	47	20,0	54	23,0	15	6,4
Sınıfınızda bulunan ana dili Türkçe olan öğrencilerinizin Türkçe’yi anlama düzeyi	3	12,8	67	28,5	26	11,1	8	3,4	4	1,7
Katılımcıların Suriye uyruklu öğrencilerin dilini konuşabilme düzeyi	2	0,9	9	3,8	12	5,1	28	11,9	84	35,7
Sınıfta bulunan Suriye uyruklu öğrencilerin genel olarak matematik dersi düzeyi	5	2,1	33	14,0	45	19,1	42	17,9	10	4,3
Sınıfta bulunan ana dili Türkçe olan öğrencilerin genel olarak matematik dersi düzeyi	9	3,8	58	24,7	53	22,6	11	4,7	4	1,7

Katılımcıların sınıfında bulunan ana dili Türkçe olan öğrencilerin ve Suriye uyruklu öğrencilerin Türkçe’yi anlama ve matematik dersindeki genel düzeylerine

göre dağılımı tablo 9'da verilmiştir. Tablo 9 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıfında bulunan Suriye uyruklu öğrencilerin Türkçe'yi anlama düzeyi genel olarak zayıftır. Ankete katılan öğretmenlerin sınıfında bulunan Suriye uyruklu öğrencilerin %6,4'ü Türkçe'yi hiç konuşmıyor, %23'ünün Türkçe konuşma düzeyi zayıf, %20'sinin Türkçe'yi konuşma düzeyi orta, %7,2'sinin Türkçe'yi konuşma düzeyi iyi ve %0,9'unun Türkçe'yi konuşma düzeyi Çok iyidir. Tablo 9'a baktığımızda çocukların bulunduğu sınıflarda Türkçe'yi çok iyi konuşabilen çok az öğrenci olduğunu görülmektedir

Tablo 9'a bakıldığında araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıfında bulunan ana dili Türkçe olan öğrencilerin Türkçe'yi konuşma düzeyleri genel olarak iyi düzeydedir. Ankete katılan öğretmenlerin sınıfında bulunan Ana dili Türkçe olan öğrencilerin %1,7'si Türkçe'yi hiç konuşmıyor, %3,4'ünün Türkçe'yi konuşma düzeyi zayıf, %11,1'inin Türkçe'yi konuşma düzeyi orta, %28,5'inin Türkçe'yi konuşma düzeyi iyi ve %12,8'inin ise Türkçe'yi konuşma düzeyi çok iyidir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıfında bulunan ana dili Türkçe olan öğrencilerin içinde Türkçe'yi hiç konuşmayan ve zayıf olan öğrencilerin bulunma sebebinin araştırma yapılan yerde farklı etnik kökenli Türk vatandaşların varlığından kaynaklandığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin Suriye uyruklu öğrencilerin dilini konuşma düzeyi genel olarak "hiç konuşmıyor" şeklindedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin Suriye uyruklu öğrencilerin dilini %35,7 oranında hiç konuşmıyor, %11,9 oranında zayıf, %5,1 oranında orta, %3,8 oranında iyi ve %0,9 oranında ise çok iyi düzeydedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıfında bulunan Suriye uyruklu öğrencilerin genel olarak matematik dersi performansı orta düzeydedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıfında bulunan Suriye uyruklu öğrencilerin matematik dersi performansı %2,1 oranında çok iyi, %14,0 oranında iyi, %19,1 oranında orta, %17,9 oranında kötü ve %4,3 oranında ise hiç anlamıyor düzeyindedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıfında bulunan ana dili Türkçe olan öğrencilerin genel olarak matematik dersi performansı orta düzeydedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıfında bulunan Ana dili Türkçe olan öğrencilerin matematik dersi performansı %24,7 oranında iyi, %3,8 oranında çok iyi, %22,6 oranında orta,

%4,7 oranında kötü ve %1,7 oranında ise hiç anlamıyor düzeyindedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıfında bulunan öğrencilerin matematik dersini anlama düzeyi, Türkçe'yi anlama düzeyinden daha iyi olsa da ana dili Türkçe olan öğrencilere göre daha zayıf kalmaktadır. Ana dili Türkçe olan öğrencilerin hem Türkçe dersinde hem de matematik dersinde Suriye uyruklu öğrencilere göre daha iyi düzeydedir.

4.1. Öğretmenlerin Gözünden İlkokul Birinci Sınıfta Eğitim Gören Suriye Uyruklu Öğrencilerin Okuma Yazma Becerisine Hazırlık ve Giriş Sürecinde Karşılaşılan Problemlere Dair Bulgular

Çalışmanın birinci alt probleminde ‘‘Araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıfında bulunan Suriye uyruklu öğrencilerin okuma yazmaya hazırlık ve giriş aşamasında karşılaştıkları problemler hakkında ne düşünüyor?’’ şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 10’da görüldüğü gibi öğretmenlerin gözünden ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin okuma yazmaya hazırlık ve giriş sürecinde karşılaşılan problemleri ölçmek amacıyla hazırlanmıştır.

Tablo 10. Öğretmenlerin Gözünden İlkokul Birinci Sınıfta Eğitim Gören Suriye Uyruklu Öğrencilerin Okuma Yazmaya Hazırlık ve Giriş Sürecinde Karşılaşılan Problemler Hakkında Ölçekteki Cevapları

No	Maddeler	N	ss	x	Katılım Seviyesi
1	Ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler hazırlık sürecinde okula uyum sağlamada zorlanıyor.	135	1,021	1,84	Kesinlikle Katılıyorum
2	Ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler dil probleminden dolayı söyleneni anlamakta güçlük çekiyor.	135	,997	1,68	Kesinlikle Katılıyorum
3	Ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler dinlediklerini ifade edemiyor.	135	1,014	1,82	Kesinlikle Katılıyorum
4	Yeni bir dil öğrenme gerekliliği, Suriyeli öğrencilerin hazırlık aşamasının uzamasına neden oluyor.	135	,981	1,73	Kesinlikle Katılıyorum

Tablo 10'a bakıldığında ankete katılan öğretmenlerin anket sorularının birinci kısım sorularına verdiği cevaplar sonucunda, en düşük ortalamanın 1,68 ortalama ile Madde 2'de, en yüksek ortalamanın ise 1,84 ortalama ile Madde 1'de olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin gözünden ilkökul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin okuma yazma becerisine hazırlık ve giriş sürecinde karşılaşılan problemler hakkında ölçekteki cevaplarının aritmetik ortalamasına bakıldığında en önemli sorunun Madde 1 olduğunu söylenebilir.

Araştırmanın bu kısmında ilkökul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin okuma yazmaya hazırlık ve giriş esnasında karşılaşılan problemlerde öğretmenlerin verdiği cevapların; cinsiyete, meslekteki çalışma süresine ve öğretmenlerin mezun olduğu fakülte değişkenine göre anlamlı bir farklılığın olup olmama durumu incelenecektir.

4.1.1. Cinsiyet Değişkenine Göre

Öğretmenlerin gözünden İlkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin okuma yazma öğrenirken hazırlık ve giriş aşamasında karşılaşılan problemlerin cinsiyet faktörüne göre anlamlı bir farklılığın varlığını incelemek için Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Test sonuçları Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11. Öğretmenlerin Okuma Yazma Öğrenirken Hazırlık ve Giriş Aşamasında Karşılaşılan Problemler Konusunda Ölçekteki Görüşlerinin Cinsiyet Faktörüne Göre Mann Whitney U Testi Verileri

Cinsiyet	<i>N</i>	Sıra Ortalaması	Sıra toplamı	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
Kadın	83	60,08	4986,50	1500,50	-3,025	0,002
Erkek	52	80,64	4193,50			
Toplam	135					

Tablo 11'e bakıldığında ankete katılan sınıfta Suriye uyruklu ilkökul birinci sınıfta eğitim gören öğrencisi bulunan öğretmenlerin okuma yazma öğrenirken hazırlık ve giriş aşamasında ($U=1500,50$, $p=0,002$) cinsiyete göre anlamlı bir farklılığın olduğunu söyleyebiliriz. Sıra ortalamalarına göre ise kadın

öğretmenlerin erkek öğretmenlere kıyasla, okuma yazma öğrenirken hazırlık ve giriş aşamasında daha çok sorunla karşı karşıya kaldığı söylenebilir.

4.1.2. Meslekteki çalışma süresi faktörüne Göre

Araştırmanın birinci alt problemi doğrultusunda ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin okuma yazma becerisine hazırlık ve giriş aşamasında karşılaşılan problemlerden oluşan ankete katılan öğretmenlerin verdikleri cevapların, meslekteki çalışma süresine göre anlamlı bir farklılığın varlığını belirlemek için Kruskal Wallis H analiz Testi ile incelenerek bulgularına aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 12. Öğretmenlerin Okuma Yazma Öğrenirken Hazırlık ve Giriş Aşamasında Karşılaşılan Problemler Konusunda Ölçekteki Görüşlerinin Meslekteki Çalışma Süresi Faktörüne Göre Mann Whitney U Testi Verileri

Meslekteki Çalışma Süresine Göre	<i>N</i>	Sıra Ortalaması	<i>sd</i>	χ^2	<i>p</i>
1 ile 5 yıl arası	60	72,64	4	5,400	0,249
6 ile 10 yıl arası	43	70,35			
11 ile 15 yıl arası	7	41,71			
16 ile 20 yıl arası	13	61,96			
20 yıl üzeri	12	58,25			
Toplam	135				

Tablo 12'ye göre İlkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin okuma yazma becerisine hazırlık ve giriş aşamasında ankete katılan öğretmenlerin verdikleri cevaplara bakılarak ($\chi^2:24,168$, $p:0,249$) mesleki kıdeme yılına göre anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir. Buna göre ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin okuma yazma öğrenirken hazırlık ve giriş aşamasında karşılaşılan problemlerden oluşan ankete (SÖOYÖSÖ) katılan öğretmenlerin cevaplarına bakılarak meslekteki çalışma süresine göre birbirine benzer sorunlarla karşılaştıkları söylenebilir.

4.1.3. Mezun Olunan Fakülte Türüne Göre

İlkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin okuma yazma becerisine hazırlık ve giriş sürecinde karşılaşılan sorunlara ankete katılan öğretmenlerin ölçekteki görüşlerine bakılarak bitirdikleri fakülte türüne ilişkin anlamlı bir farklılığın varlığını belirlemek üzere Mann Whitney U testi kullanılmış ve sonuçlar Tablo 13’te gösterilmiştir.

Tablo 13. Öğretmenlerin Okuma Yazma Öğrenirken Hazırlık ve Giriş Aşamasında Karşılaşılan Problemler Konusunda Ölçekteki Görüşlerinin Mezun Olunan Fakülte Türüne Göre Mann Whitney U Testi Verileri

Mezun Olunan Fakülte Türü	<i>N</i>	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
Eğitim Fakültesi	108	67,24	7262,00	1376,00	-0,459	0,646
Diğer Fakülteler	27	71,04	1918,00			
Toplam	135					

Tablo 13 incelendiğinde ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin okuma yazma becerisine hazırlık ve giriş sürecinde öğretmenlerin bitirdikleri fakülteye göre anlamlı bir farkın ($U=1376,00$, $p=0,646$) olmadığı görülmüştür. Buna göre, ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin okuma yazma becerisine hazırlık ve giriş sürecinde ankete katılan öğretmenlerin eğitim fakültesi veya diğer fakültelerden mezun olma durumlarına göre aynı sorunlarla karşı karşıya kaldığı söylenebilir.

4.2. Öğretmenlerin Gözünden İlkokul Birinci Sınıfta Eğitim Gören Suriye Uyruklu Öğrencilerin Okuma Yazma Becerisine Başlama ve İlerleme Sürecinde Karşılaşılan Problemlere Dair Bulgular

Bu başlık altında öğretmenlerin gözünden Suriye uyruklu ilkokul birinci sınıfta eğitim gören öğrencilerin “Sesi Hissetme, Tanıma ve Anlama Aşamasında Karşılaşılan Problemlere Dair Bulgular”, “Seslerden ve Harflerden; Hece, Kelime ve Cümle Oluştururken Karşılaşılan Problemlere Dair Bulgular” ve “Paragraf ve Metin Oluşturma Sürecinde Karşılaşılan Problemlere Dair Bulgular” incelenmiştir.

2.1.1. Öğretmenlerin Gözünden İlkokul Birinci Sınıfta Eğitim Gören Suriye Uyruklu Öğrencilerin Sesi Hissetme, Tanıma ve Anlama Aşamasında Karşılaşılan Problemlere Dair Bulgular

Çalışmanın ikinci alt problemin birinci kısmında ‘‘araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıfında bulunan Suriye uyruklu ilkokula devam eden öğrencilerin sesi hissetme, tanıma ve anlama sürecinde karşılaşılan problemlere ilişkin görüşleri nelerdir?’’ şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 14. Öğretmenlerin Gözünden İlkokul Birinci Sınıfta Eğitim Gören Suriye Uyruklu Öğrencilerinin, Sesi Hissetme, Tanıma ve Anlama Sürecinde Karşılaşılan Problemlere Dair Görüşlerinin Frekans Değerleri

No	Maddeler	N	ss	x	Katılım Seviyesi
5	Ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler sesi hissetme ve tanıma aşamasında geri kalıyor.	135	1,130	2,15	Katılıyorum
6	Ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler sesleri tanımada güçlük çekiyor.	135	1,128	2,19	Katılıyorum
7	Ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler sesleri çok çabuk unutuyor.	135	1,114	2,30	Katılıyorum
8	Ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler ö ve ü seslerini karıştırıyor.	135	,928	1,78	Kesinlikle Katılıyorum
9	Ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler sesi tanımada zorlandıkları için kelimeler içinde sesin geçtiği yere oldukça fazla vurgu yapmak gerekiyor.	135	,839	1,73	Kesinlikle Katılıyorum

Tablo 14’te görüldüğü gibi maddeler öğretmenlerin gözünden ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin sesi hissetme, tanıma ve anlama sürecinde karşılaşılan problemleri ölçmek amacıyla hazırlanmıştır.

Tablo 14’e bakıldığında ankete katılan öğretmenlerin anket sorularının ikinci kısım birinci bölüm sorularına verdiği cevaplar sonucunda, en düşük

ortalamanın 1,73 ortalama ile madde 9'un, en yüksek ortalamanın ise 2,30 ortalama ile madde 7'nin olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin gözünden ilkökul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin sesi hissetme, tanıma ve anlama sürecinde karşılaşılan problemler hakkında ölçekteki cevaplarının aritmetik ortalamasına bakıldığında en önemli sorunun madde 9 olduğu görülmektedir.

Araştırmanın bu kısmında ilkökul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin sesi hissetme, tanıma ve anlama sürecinde karşılaşılan problemlere ilişkin öğretmenlerin verdiği cevapların; cinsiyete, meslekteki çalışma süresine ve öğretmenlerin mezun olduğu fakülte değişkenine ilişkin anlamlı bir farklılığın olup olmama durumu incelenecektir.

4.2.1.1. Cinsiyet Değişkenine Göre

Öğretmenlerin gözünden ilkökul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin sesi hissetme, tanıma ve anlama sürecinde karşılaşılan problemlerin cinsiyete göre anlamlı bir farklılığın varlığını incelemek üzere Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 15'te verilmiştir.

Tablo 15. Öğretmenlerin Sesi Hissetme, Tanıma ve Anlama Sürecinde Karşılaştıkları Problemler Konusunda Ölçekteki Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

Cinsiyet	<i>N</i>	Sıra Ortalaması	Sıra toplamı	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
Kadın	83	60,11	4989,00	1503,00	-2,979	0,003
Erkek	52	80,60	4191,00			
Toplam	135					

Tablo 15 incelendiğinde araştırmaya katılan sınıfında Suriye uyruklu ilkökul birinci sınıf öğrencisi bulunan öğretmenlerin sesi hissetme, tanıma ve anlama aşamasında ($U=1503,00$, $p=0,003$) cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık vardır. Sıra ortalamalarına bakıldığında kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere

kıyasla sesi hissetme, tanıma ve anlama konusunda daha çok sorunla karşılaştıkları söylenebilir.

4.2.1.2. Mesleki Kıdem Faktörüne Göre

Araştırmanın bu alt problem doğrultusunda ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin verilen sesi hissetme, tanıma ve anlama aşamasında ankete katılan öğretmenlerin verdikleri cevapların meslekteki çalışma süresine ilişkin anlamlı bir farklılığın varlığını incelemek amacıyla Kruskal Wallis H analiz Testi bulgularına Tablo 16’da yer verilmiştir.

Tablo 16. Öğretmenlerin Sesi Hissetme, Tanıma ve Anlama Sürecinde Karşılaştıkları Problemler Konusunda Ölçekteki Görüşlerinin Mesleki Kıdem Faktörüne Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Meslekteki Çalışma Süresine Göre	N	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	p
1 ile 5 yıl arası	60	70,53	4	7,707	0,103
6 ile 10 yıl arası	43	75,06			
11 ile 15 yıl arası	7	41,86			
16 ile 20 yıl arası	13	49,96			
20 yıl ve üzeri	12	64,88			
Toplam	135				

Tablo 16’ya göre ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin verilen sesi hissetme, tanıma ve anlama aşamasında ankete katılan öğretmenlerin verdikleri cevaplara bakılarak ($\chi^2:7,707$, $p:0,103$) meslekteki çalışma süresine ilişkin anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir. Buna göre ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin verilen sesi hissetme, tanıma ve anlama aşamasında ankete (SÖOYÖSÖ) katılan öğretmenlerin verdikleri cevapların ortalamalarına bakılarak meslekteki çalışma süresine göre birbirine benzer sorunlarla karşılaştıkları söylenebilir.

4.2.1.3. Mezun Olunan Fakülte Türüne Göre

İlkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin verilen sesi hissetme, tanıma ve anlama sürecinde karşılaşılan sorunlara ankete katılan öğretmenlerin verdikleri cevapların bitirdikleri fakülte türüne göre anlamlı bir farklılığın varlığını belirlemek üzere Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 17’de sunulmuştur.

Tablo 17. Öğretmenlerin Sesi Hissetme, Tanıma ve Anlama Sürecinde Karşılaştıkları Problemler Konusunda Ölçekteki Görüşlerinin Mezun Olunan Fakülte Türü Faktörüne Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

Mezun Olunan Fakülte	<i>N</i>	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
Eğitim Fakültesi	108	66,71	7205,00	1319,00	-0,769	0,442
Diğer Fakülteler	27	73,15	1975,00			
Toplam	135					

Tablo 17’ye bakıldığında ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin verilen sesi hissetme, tanıma ve anlama aşamasında öğretmenlerin bitirdikleri fakülteye göre anlamlı bir farkın ($U=1319,00$, $p=0,442$) olmadığı görülmektedir. Buna göre, Suriye uyruklu ilkokul birinci sınıfta eğitim gören öğrencilerin verilen sesi hissetme, tanıma ve anlama aşamasında ankete katılan öğretmenlerin eğitim fakültesi veya diğer fakültelerden mezun olma durumlarına göre aynı sorunlarla karşı karşıya kaldığı söylenebilir.

2.1.2. Öğretmenlerin Gözünden İlkokul Birinci Sınıfta Eğitim Gören Suriye Uyruklu Öğrencilerin Seslerden ve Harflerden; Hece, Kelime ve Cümle Oluştururken Karşılaşılan Problemlere Dair Bulgular

Çalışmanın ikinci alt problemin ikinci kısmında “Araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıfında bulunan Suriye uyruklu öğrencilerin seslerden ve harflerden;

hece, kelime ve cümle oluştururken karşılaşılan problemlere dair görüşleri nelerdir?’’ şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 18. Öğretmenlerin Gözünden İlkokul Birinci Sınıfta Eğitim Gören Suriye Uyruklu Öğrencilerin Seslerden ve Harflerden; Hece, Kelime ve Cümle Oluştururken Karşılaştıkları Problemlere Dair Frekans Değerleri

No	Maddeler	N	ss	x	Katılım Seviyesi
10	Ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler Türkçeyi yeterli düzeyde bilmedikleri için dilin ürünü olan hece, kelime, cümle oluşturma aşamaları yeterli düzeyde gelişmiyor.	135	,782	1,74	Kesinlikle Katılıyorum
11	Ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler hecelerden kelime üretmiyor.	135	,977	1,99	Kesinlikle Katılıyorum
12	Ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler hecelerden oluşturulan kelimeleri anlayamıyor.	135	1,032	2,04	Katılıyorum
13	Ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler, kelime dağarcığı yeterince zengin olmadığı için cümle kurarken zorlanıyor.	135	,966	1,76	Kesinlikle Katılıyorum
14	Ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler kelimelerden oluşturulan cümleleri anlamıyor.	135	1,021	1,96	Kesinlikle Katılıyorum
15	Ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler kelimeleri anlamlandıramadığı için dikte yaparken aklında tutamıyor.	135	,885	1,81	Kesinlikle Katılıyorum
16	Ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrencilerin okuma hızları yavaştır.	135	,863	1,82	Kesinlikle Katılıyorum
17	Ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler yazarken eksik (harf, hece) yazıyor.	135	,887	1,78	Kesinlikle Katılıyorum
18	Ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler kelimeleri anlamlandıramadığı için dikte çalışması yapılırken bazı kelimeleri bitişik yazıyor.	135	,881	1,92	Kesinlikle Katılıyorum
19	Ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler üç heceden fazla olan kelimeleri yazarken sıkıntı yaşıyor.	135	,985	1,88	Kesinlikle Katılıyorum
20	Sürekli devamsızlık yapan ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler sesleri tam kavrayamadıkları için hece üretmiyor.	135	,909	1,79	Kesinlikle Katılıyorum
21	Ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler üç heceden fazla olan kelimeleri okurken harf eksiltiyor.	135	1,015	1,99	Kesinlikle Katılıyorum

Tablo 18’de görüldüğü gibi maddeler öğretmenlerin gözünden ilkökul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin seslerden ve harflerden; hece, kelime ve cümle oluştururken karşılaşılan problemleri ölçmek için hazırlanmıştır.

Tablo 18’e bakıldığında ankete katılan öğretmenlerin anket sorularının ikinci kısım ikinci bölüm sorularına verdiği cevaplar sonucunda, en düşük ortalamanın 1,74 ortalama ile madde 10’un, en yüksek ortalamanın ise 2,04 ortalama ile madde 12’nin olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin gözünden İlkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin seslerden ve harflerden; hece, kelime ve cümle oluştururken karşılaştıkları problemler hakkında ölçekteki cevaplarının aritmetik ortalamasına bakıldığında en önemli sorunun madde 10 olduğu görülmektedir.

Araştırmanın bu kısmında ilkökul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin seslerden ve harflerden; hece, kelime ve cümle oluştururken karşılaştıkları problemlere ilişkin öğretmenlerin verdiği cevapların; cinsiyete, meslekteki çalışma süresine ve öğretmenlerin mezun olduğu fakülte değişkenine göre anlamlı bir farklılığın olup olmama durumu incelenmiştir.

4.2.1.4. Cinsiyet Değişkenine Göre

Öğretmenlerin gözünden ilkökul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin seslerden ve harflerden; hece, kelime ve cümle oluştururken karşılaştıkları problemlerin cinsiyete göre anlamlı bir farklılığın varlığını incelemek için Mann U Whitney testi uygulanmış ve sonuçları Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19. Öğretmenlerin Seslerden ve Harflerden; Hece, Kelime ve Cümle Oluştururken Karşılaştıkları Problemler Konusunda Ölçekteki Görüşlerinin Cinsiyet Faktörüne Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

Cinsiyet	<i>N</i>	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
Kadın	83	60,45	5017,00	1531,00	-2,845	0,004
Erkek	52	80,06	41,63,00			
Toplam	135					

Tablo 19 incelendiğinde araştırmaya katılan sınıfta Suriye uyruklu ilkököl birinci sınıf öğrencisi bulunan öğretmenlerin seslerden veya harflerden; hece, kelime ve cümle oluşturma sürecinde ($U=1531,00$, $p=0,004$) cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Sıra ortalamalarına bakıldığında kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre seslerden veya harflerden; hece, kelime ve cümle oluştururken karşılaştıkları sorunlar konusunda daha çok sorunla karşı karşıya kaldığı söylenebilir.

4.2.1.5. Mesleki Kıdem faktörüne Göre

Araştırmanın bu alt problem doğrultusunda ilkököl birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin seslerden ve harflerden; hece, kelime ve cümle oluştururken karşılaştıkları problemlere ilişkin ankete katılan öğretmenlerin verdikleri cevapların meslekteki çalışma süresine göre anlamlı bir farklılığın varlığını Kruskal Wallis H analiz testi ile incelenerek bulguları Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20. Öğretmenlerin Seslerden ve Harflerden; Hece, Kelime ve Cümle Oluştururken Karşılaştıkları Problemler Konusunda Ölçekteki Görüşlerinin Mesleki Çalışma Süresine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.

Meslekteki Çalışma Süresine Göre	<i>N</i>	Sıra Ortalaması	<i>sd</i>	χ^2	<i>p</i>
1 ile 5 yıl arası	60	69,21	4	3,180	0,528
6 ile 10 yıl arası	43	73,34			
11 ile 15 yıl arası	7	49,93			
16 ile 20 yıl arası	13	60,65			
20 yıl ve üzeri	12	61,35			
Toplam	135				

Tablo 20’ye bakıldığında ilkököl birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin seslerden ve harflerden; hece, kelime ve cümle oluştururken karşılaştıkları problemlere ilişkin ankete katılan öğretmenlerin verdikleri cevaplara bakılarak ($\chi^2:3,180$, $p:0,528$) meslekteki çalışma süresine göre anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir. Buna göre ilkököl birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin seslerden ve harflerden; hece, kelime ve cümle oluştururken karşılaştıkları problemlere ilişkin ankete (SÖOYÖSÖ) katılan öğretmenlerin

cevaplarına bakılarak meslekteki çalışma süresine göre birbirine benzer sorunlarla karşılaştıkları söylenebilir.

4.2.1.6. Mezun Olunan Fakülte Türüne Göre

İlkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin seslerden ve harflerden; hece, kelime ve cümle oluşturma sürecinde karşılaşılan sorunlara ankete katılan öğretmenlerin ölçekteki görüşlerinin bitirdikleri fakülte türüne göre anlamlı bir farklılığın varlığını incelemek üzere Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 21'deki gibidir.

Tablo 21. Öğretmenlerin Seslerden ve Harflerden; Heceler, Kelimeler ve Cümleler Kurma Sürecinde Karşılaşılan Problemler Konusunda Ölçekteki Görüşlerinin Fakülte Türü Değişkenine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

Mezun Olunan Fakülte	<i>N</i>	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
Eğitim Fakültesi	108	66,31	7161,50	1275,50	-1,007	0,314
Diğer Fakülteler	27	74,76	2018,50			
Toplam	135					

Tablo 21 incelendiğinde ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin seslerden ve harflerden; hece, kelime ve cümle oluştururken öğretmenlerin bitirdikleri fakülteye göre anlamlı bir farkın ($U=1275,50$, $p=0,314$) olmadığı görülmektedir. Buna göre ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin seslerden ve harflerden; hece, kelime ve cümle oluşturma sürecinde ankete katılan öğretmenlerin eğitim fakültesi veya diğer fakültelerden mezun olma durumlarına göre aynı sorunlarla karşı karşıya kaldığı söylenebilir.

2.1.3.Öğretmenlerin Gözünden İlkokul Birinci Sınıfta Eğitim Gören Suriye Uyruklu Öğrencilerin Paragraf ve Metin Oluşturma Sürecinde Karşılaşılan Problemlere Dair Bulgular

Çalışmanın ikinci alt probleminin üçüncü kısmında ‘‘Araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıfında bulunan Suriye uyruklu öğrencilerin paragraf ve metin oluşturma sürecinde karşılaşılan problemlere dair görüşleri nelerdir?’’ şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 22. Öğretmenlerin Gözünden İlkokul Birinci Sınıfta Eğitim Gören Suriye Uyruklu Öğrencilerin Paragraf ve Metin Oluşturma Sürecinde Karşılaşılan Problemlere Dair Frekans Değerleri

No	Maddeler	N	ss	x	Katılım Seviyesi
22	Ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler cümleler arasında anlamlı ilişkiler kuramıyor.	135	1,014	1,90	Kesinlikle Katılıyorum
23	Ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler Türkçeyi sonradan öğrenmelerinden dolayı cümleden metne geçtiklerinde metin daha uzun geldiği için zorluk yaşıyor.	135	,979	1,81	Kesinlikle Katılıyorum
24	Ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler kendi başlarına anlamlı metinler oluşturamıyor.	135	,953	1,87	Kesinlikle Katılıyorum
25	Ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrencilerin yavaş okuması metni anlayamamalarına neden oluyor.	135	,929	1,82	Kesinlikle Katılıyorum

Tablo 22’de bulunan maddeler öğretmenlerin gözünden ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin paragraf ve metin oluşturma sürecinde karşılaşılan problemleri ölçmek amacıyla hazırlanmıştır.

Tablo 22’ye bakıldığında ankete katılan öğretmenlerin anket sorularının ikinci alt probleminin üçüncü kısım sorularına verdiği cevaplar sonucunda, en düşük ortalamanın 1,82 ortalama ile madde 25’in, en yüksek ortalamanın ise 1.90 ortalama ile madde 22’nin olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin gözünden ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin paragraf ve metin oluşturma

sürecinde karşılaşılan problemler hakkında ölçekteki cevaplarının aritmetik ortalamasına bakıldığında en önemli sorunun madde 25 olduğu görülmektedir.

Araştırmanın bu kısmında ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin paragraf ve metin oluşturma sürecinde karşılaşılan problemlere göre öğretmenlerin verdiği cevapların; cinsiyete, meslekteki çalışma süresine ve öğretmenlerin mezun olduğu fakülte değişkenine göre anlamlı bir farklılığın olup olmama durumu incelenmiştir.

4.2.1.7. Cinsiyet Değişkenine Göre

Öğretmenlerin gözünden ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin paragraf ve metin oluşturma sürecinde karşılaşılan problemlerin cinsiyete göre anlamlı bir farklılığın varlığını incelemek için amacıyla Mann U Whitney testi kullanılmıştır.

Tablo 23. Öğretmenlerin Paragraf ve Metin Oluşturma Sürecinde Karşılaşılan Problemler Konusunda Ölçekteki Görüşlerinin Cinsiyet Faktörüne Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları.

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	Z	p
Kadın	83	61,65	5117,00	1631,00	-2,426	0,015
Erkek	52	78,13	4063,00			
Toplam	135					

Tablo 23 incelendiğinde araştırmaya katılan sınıfta Suriye uyruklu ilkokul birinci sınıf öğrencisi bulunan öğretmenlerin paragraf ve metin oluşturma aşamasında (U=1631,00, p=0,015) cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Sıra ortalamalarına bakıldığında kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre paragraf ve metin oluşturma konusunda daha çok sorunla karşı karşıya kaldığı söylenebilir.

4.2.1.8. Mesleki Kıdem faktörüne Göre

Araştırmanın bu alt problem doğrultusunda ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin paragraf ve metin oluşturma sürecinde ankete katılan öğretmenlerin verdikleri cevapların meslekteki çalışma süresine göre anlamlı bir farklılığın varlığını incelemek için Kruskal Wallis H analiz testi ile incelenerek bulgularına Tablo 27’de yer verilmiştir.

Tablo 24. Öğretmenlerin Paragraf ve Metin Oluşturma Aşamasında Karşılaşılan Problemler Konusunda Ölçekteki Görüşlerinin Meslekteki Kıdem Faktörüne Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.

Meslekteki Çalışma Süresine Göre	<i>N</i>	Sıra Ortalaması	<i>sd</i>	χ^2	<i>p</i>
1 ile 5 yıl arası	60	72,73	4	6,468	0,167
6 ile 10 yıl arası	43	72,09			
11 ile 15 yıl arası	7	45,79			
16 ile 20 yıl arası	13	52,31			
20 yıl ve üzeri	12	59,67			
Toplam	135				

Tablo 24’e göre ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin paragraf ve metin oluşturma sürecinde ankete katılan öğretmenlerin verdikleri cevaplara bakılarak ($\chi^2:6,468$, $p:0,167$) meslekteki çalışma süresine göre anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir. Buna göre ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin paragraf ve metin oluşturma aşamasında ankete (SÖOYÖSÖ) katılan öğretmenlerin cevaplarına bakılarak meslekteki çalışma süresine göre birbirine benzer sorunlarla karşılaştıkları söylenebilir.

4.2.1.9. Mezun Olunan Fakülte Türüne Göre

İlkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin paragraf ve metin oluşturma sürecinde karşılaşılan sorunlara ankete katılan öğretmenlerin

ölçekteki görüşlerinin bitirdikleri fakülte türüne göre anlamlı bir farklılığın varlığını belirlemek üzere Mann Whitney U testi uygulanmıştır.

Tablo 25. Öğretmenlerin Paragraf ve Metin Oluşturma Sürecinde Karşılaşılan Problemler Konusunda Ölçekteki Görüşlerinin Mezun Olunan Fakülte Türü Değişkenine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

Mezun Olunan Fakülte	<i>N</i>	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
Eğitim Fakültesi	108	66,29	7159,00	1273,00	-1,036	0,300
Diğer Fakülteler	27	74,85	2021,00			
Toplam	135					

Tablo 25 incelendiğinde ilkökul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin paragraf ve metin oluşturma sürecinde öğretmenlerin bitirdikleri fakülteye göre anlamlı bir farkın ($U=1273,00$, $p=0,300$) olmadığı görülmektedir. Buna göre, ilkökul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin paragraf ve metin oluşturma aşamasında ankete katılan öğretmenlerin eğitim fakültesi veya diğer fakültelerden mezun olma durumlarına göre aynı sorunlarla karşı karşıya kaldığı söylenebilir.

4.3. Öğretmenlerin Gözünden İlkokul Birinci Sınıfta Eğitim Gören Suriye Uyruklu Öğrencilerin Okuryazarlığa Geçiş Sürecinde Karşılaşılan Problemlere Dair Bulgular

Çalışmanın üçüncü alt probleminde ‘‘Araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıfında bulunan Suriye uyruklu ilkökula devam eden öğrencilerin okuryazarlığa geçiş sürecinde karşılaşılan problemlere dair görüşleri nelerdir?’’ şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 26. Öğretmenlerin Gözünden İlkokul Birinci Sınıfta Eğitim Gören Suriye Uyruklu Öğrencilerin Okuryazarlığa Geçiş Sürecinde Karşılaşılan Problemlere Dair Frekans Değerleri

No	Maddeler	N	ss	x	Katılım Seviyesi
26	Ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler Türkçeyi öğrenmek istemediklerinde yazma aşaması uzun sürüyor.	135	,995	1,90	Kesinlikle Katılıyorum
27	Ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler Türkçeyi öğrenmek istemediklerinde okuduklarını anlayamıyor.	135	1,037	1,88	Kesinlikle Katılıyorum
28	Ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler kelimeleri anlamlandıramadıkları için yavaş yazıyor.	135	,939	1,79	Kesinlikle Katılıyorum
29	Ana dili Türkçe olmayan veliler Suriyeli öğrencilerinin Türkçe öğrenmesini istemiyor.	135	1,356	3,24	Kararsızım
30	Ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler Türkçe öğrenmek istemiyor.	135	1,291	3,22	Kararsızım

Tablo 26’da bulunan maddeler öğretmenlerin gözünden ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin okuryazarlığa geçiş sürecinde karşılaşılan problemleri ölçmek amacıyla hazırlanmıştır.

Tablo 26’ya bakıldığında ankete katılan öğretmenlerin anket sorularının üçüncü kısım sorularına verdiği cevaplar sonucunda, en düşük ortalamanın 1,79 ortalama ile madde 28’in, en yüksek ortalamanın ise 3,24 ortalama ile madde 29’un olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin gözünden ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin okuryazarlığa geçiş sürecinde karşılaşılan problemler hakkında ölçekteki cevaplarının aritmetik ortalamasına bakıldığında en önemli sorunun madde 28 olduğu görülmektedir.

Araştırmanın bu kısmında ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin okuryazarlığa geçiş sürecinde karşılaşılan problemlere göre

öğretmenlerin verdiği cevapların; cinsiyet, meslekteki çalışma süresi ve öğretmenlerin mezun olduğu fakülte türü değişkenine göre anlamlı bir farklılığın olup olmama durumu incelenmiştir.

4.3.1. Cinsiyet Değişkenine Göre

Öğretmenlerin gözünden ilkökul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin okuryazarlığa geçiş sürecinde karşılaşılan problemlerin cinsiyete göre anlamlı bir farklılığın varlığını incelemek amacıyla Mann U Whitney Testi uygulanmıştır.

Tablo 27. Öğretmenlerin Okuryazarlığa Geçiş Sürecinde Karşılaşılan Problemler Konusunda Ölçekteki Görüşlerinin Cinsiyet Faktörüne Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları.

Cinsiyet	<i>N</i>	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
Kadın	83	62,31	5171,50	1685,50	-2,144	0,032
Erkek	52	77,09	4008,50			
Toplam	135					

Tablo 27'ye bakıldığında araştırmaya katılan sınıfta Suriye uyruklu ilkökul birinci sınıfta eğitim gören öğrencisi bulunan öğretmenlerin okuryazarlığa geçiş aşamasında ($U=1685,50$, $p=0,032$) cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık vardır. Sıra ortalamaları incelendiğinde kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre okuryazarlığa ulaşma konusunda daha çok sorunla karşı karşıya kaldığı söylenebilir.

4.3.2. Mesleki Kıdem faktörüne Göre

Araştırmanın üçüncü alt problemi doğrultusunda ilkökul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin okuryazarlığa geçiş sürecinde ankete katılan öğretmenlerin verdikleri cevapların meslekteki çalışma süresine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığı Kruskal Wallis H analiz Testi ile incelenerek bulgularına Tablo 28'de yer verilmiştir.

Tablo 28. Öğretmenlerin Okuryazarlığa Geçiş Sürecinde Karşılaşılan Problemler Konusunda Ölçekteki Görüşlerinin Meslekteki Çalışma Süresine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.

Meslekteki Çalışma Süresine Göre	<i>N</i>	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	<i>p</i>
1 ile 5 yıl arası	60	66,01	4	4,720	0,317
6 ile 10 yıl arası	43	72,93			
11 ile 15 yıl arası	7	40,07			
16 ile 20 yıl arası	13	72,12			
20 yıl ve üzeri	12	72,13			
Toplam	135				

Tablo 28'e göre ilkökul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin okuryazarlığa geçiş sürecinde ankete katılan öğretmenlerin verdikleri cevaplara bakılarak ($\chi^2:4,720$, $p:0,317$) meslekteki çalışma süresine göre anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir. Buna göre ilkökul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin okuryazarlığa geçiş sürecinde ankete (SÖOYÖSÖ) katılan öğretmenlerin cevaplarına bakılarak meslekteki çalışma süresine göre birbirine benzer sorunlarla karşılaşılan söylenebilir.

4.3.3. Mezun Olunan Fakülte Türüne Göre

İlkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin okuryazarlığa ulaşma sürecinde karşılaştıkları sorunlara, ankete katılan öğretmenlerin ölçekteki görüşlerinin bitirdikleri fakülte türüne göre anlamlı bir farklılığın varlığını belirlemek üzere Mann Whitney U testi uygulanmıştır.

Tablo 29. Öğretmenlerin Okuryazarlığa Geçiş Sürecinde Karşılaşılan Problemler Konusunda Ölçekteki Görüşlerinin Mezun Olunan Fakülte Türü Değişkenine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

Mezun Olunan Fakülte	<i>N</i>	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
Eğitim Fakültesi	108	67,32	7270,50	1384,50	-0,406	0,685
Diğer Fakülteler	27	70,72	1909,50			
Toplam	135					

Tablo 29 incelendiğinde ilkököl birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin okuryazarlığa geçiş sürecinde öğretmenlerin bitirdikleri fakülteye göre anlamlı bir farkın ($U=1384,50$, $p=0,685$) olmadığı görülmektedir. Buna göre ilkököl birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin okuryazarlığa geçiş sürecinde ankete katılan öğretmenlerin eğitim fakültesi veya başka fakülteden mezun olma durumlarına göre aynı sorunlarla karşı karşıya kaldığı söylenebilir.

4.4. Öğretmenlerin Gözünden İlkokul Birinci Sınıfta Eğitim Gören Suriye Uyruklu Öğrencilerin İletişim Kurma Sürecinde Karşılaşılan Problemlere Dair Bulgular

Çalışmanın dördüncü alt probleminde ‘‘Araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıfında bulunan Suriye uyruklu ilkököl devâm eden öğrencilerin iletişim kurma sürecinde karşılaşılan problemlere dair görüşleri nelerdir?’’ şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 30. Öğretmenlerin Gözünden Suriye Uyruklu İlkokul Birinci Sınıfta Eğitim Gören Öğrencilerin İletişim Kurma Sürecinde Karşılaşılan Problemlere Dair Frekans Değerleri

No	Maddeler	N	ss	x	Katılım Seviyesi
31	Ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler Türkçeyi yeterli düzeyde bilmedikleri için öğretmenleriyle iletişim kuramıyor.	135	1,079	2,01	Katılıyorum
32	Ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler dil farklılığından dolayı kendini ifade etmekte güçlük çekiyor.	135	,885	1,76	Kesinlikle Katılıyorum
33	Ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler Türkçeyi yeterli düzeyde bilmedikleri için çekingen durumdadır.	135	1,141	2,19	Katılıyorum
34	Ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler okulun açıldığı ilk günlerde basit düzeydeki yönergeleri kavrayamıyor.	135	1,047	2,09	Katılıyorum
35	Ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrencilerin söyledikleri anlaşılmıyor.	135	1,156	2,31	Katılıyorum

Tablo 30’da bulunan maddeler öğretmenlerin gözünden Suriye uyruklu ilkokul birinci sınıfta eğitim gören öğrencilerin iletişim kurma sürecinde karşılaşılan problemleri ölçmek amacıyla hazırlanmıştır.

Tablo 30’a bakıldığında ankete katılan öğretmenlerin anket sorularının dördüncü kısım sorularına verdiği cevaplar sonucunda, en düşük ortalamanın 1,7 ortalama ile madde 32’nin, en yüksek ortalamanın ise 2,31 ortalama ile madde 35’in olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin gözünden ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin iletişim kurma sürecinde karşılaşılan problemler hakkında ölçekteki cevaplarının aritmetik ortalamasına bakıldığında en önemli sorunun madde 32 olduğu görülmektedir.

Araştırmanın bu kısmında ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin iletişim kurma sürecinde karşılaşılan problemlere göre öğretmenlerin verdiği cevapların; cinsiyet, meslekteki çalışma süresi ve öğretmenlerin mezun olduğu fakülte türü değişkenine göre anlamlı bir farklılığın olup olmama durumu incelenmiştir.

4.4.1. Cinsiyet Değişkenine Göre

Öğretmenlerin gözünden ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin iletişim kurma sürecinde karşılaşılan problemlerin cinsiyete göre anlamlı bir farklılığın varlığını incelemek için Mann U Whitney testi uygulanmıştır.

Tablo 31. Öğretmenlerin İletişim Kurma Sürecinde Karşılaşılan Problemler Konusunda Ölçekteki Görüşlerinin Cinsiyet Faktörüne Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

Cinsiyet	<i>N</i>	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
Kadın	83	62,41	5180,00	1694,00	-2,110	0,035
Erkek	52	76,92	4000,00			
Toplam	135					

Tablo 31 incelendiğinde araştırmaya katılan sınıfta Suriye uyruklu ilkokul birinci sınıf öğrencisi bulunan öğretmenlerin iletişim kurma aşamasında ($U=1694,00$,

p=0,035) cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Sıra ortalamaları incelendiğinde kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre iletişim kurma aşamasında daha çok sorunla karşı karşıya kaldığı söylenebilir.

4.4.2. Mesleki Kıdem faktörüne Göre

Araştırmanın dördüncü alt problemi doğrultusunda ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin iletişim kurma aşamasında ankete katılan öğretmenlerin verdikleri cevapların meslekteki çalışma süresine göre anlamlı bir farklılığın olup olmadığı Kruskal Wallis H analiz Testi ile incelenerek bulgularına Tablo 32’de yer verilmiştir.

Tablo 32. Öğretmenlerin İletişim Kurma Sürecinde Karşılaşılan Problemler Konusunda Ölçekteki Görüşlerinin Meslekteki Çalışma Süresine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Meslekteki Çalışma Süresine Göre	N	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p
1 ve 5 yıl arası	60	70,76	4	5,572	0,233
6 ve 10 yıl arası	43	69,91			
11 ve 15 yıl arası	7	41,79			
16 ve 20 yıl arası	13	55,19			
20 yıl ve üzeri	12	76,54			
Toplam	135				

Tablo 32’ye göre ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin iletişim kurma aşamasında ankete katılan öğretmenlerin verdikleri cevaplara bakılarak (χ^2 :5,572, p:0,233) meslekteki çalışma süresine göre anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir. Buna göre ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin iletişim kurma aşamasında ankete (SÖOYÖSÖ) katılan öğretmenlerin cevaplarına bakılarak meslekteki çalışma süresine göre birbirine benzer sorunlarla karşılaştıkları söylenebilir.

4.4.3. Mezun olunan Fakülte Türüne Göre

İlkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin iletişim kurma sürecinde karşılaşılan sorunlara ankete katılan öğretmenlerin ölçekteki görüşlerinin

bitirdikleri fakülte türüne göre anlamlı bir farklılığın varlığını belirlemek üzere Mann Whitney U testi uygulanmış ve sonuçları Tablo 33'te verilmiştir.

Tablo 33. Öğretmenlerin İletişim Kurma Sürecinde Karşılaşılan Problemler Konusunda Ölçekteki Görüşlerinin Mezun Olunan Fakülte Türü Değişkenine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

Mezun Olunan Fakülte Türü	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	Z	p
Eğitim Fakültesi	108	66,05	7133,00	1247	-1,167	0,243
Diğer Fakülteler	27	75,81	2047,00			
Toplam	135					

Tablo 33 incelendiğinde ilkökul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin iletişim kurma aşamasında öğretmenlerin bitirdikleri fakülteye göre anlamlı bir farkın ($U=1247,00$, $p=0,243$) olmadığı görülmektedir. Buna göre ilkökul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin iletişim kurma aşamasında ankete katılan öğretmenlerin eğitim fakültesi veya başka fakültelerden mezun olma durumlarına göre aynı sorunlarla karşı karşıya kaldığı söylenebilir.

Araştırmanın bu bölümünde mesleki kıdem, cinsiyet ve mezun olunan fakülte faktörü türüne göre anlamlı bir farkın olup olmadığı Tablo 34'te gösterilmiştir.

Tablo 34. Sınıfında Suriye Uyruklu Öğrencileri Bulunan İlkokul Birinci Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri Arasındaki Farkları

Aşamalar	Cinsiyet Faktörü	Mesleki Kıdem	Mezun Olunan Fakülte
Okuma Yazmaya Hazırlık ve Giriş	+	-	-
Sesi Hissetme, Tanıma ve Anlama	+	-	-
Seslerden ve Harflerden; Hece, Kelime ve Cümle Oluşturma	+	-	-
Paragraf ve Metin Oluşturma	+	-	-
Okuryazarlığa Geçiş	+	-	-
İletişim Kurma	+	-	-

Not : “+” görüşler arasında anlamlı bir fark vardır.
“-” görüşler arasında anlamlı bir fark yoktur.

5. TARTIŞMA ve SONUÇLAR

Bu araştırma, sınıf öğretmenlerinin gözünden ilkökul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin okuma yazma becerisini öğrenirken karşılaşılan sorunları incelemek ve incelenen sorunlara çözüm önerileri ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu bölümde; belirlenen amaçlara yönelik uygulanan anket çalışmasından elde edilen öğretmen görüşleri tartışılmış ve yorumlanmıştır.

5.1. Tartışma ve Sonuç

2.1.4. Birinci Alt Probleme Yönelik Tartışma ve Sonuçlar

Araştırmanın birinci alt problemi doğrultusunda ilkökul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin okuma yazmaya hazırlık ve giriş sürecinde karşılaşılan sorunlara ilişkin kullanılan ölçek soruları katılımcılara yöneltilmiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplar incelenerek elde edilen veriler yorumlanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık ve giriş esnasında karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri genel olarak “Kesinlikle Katılıyorum” düzeyinde olduğu görülmektedir.

Araştırma ölçeğinin birinci alt problemi soruları sonucuna göre, ilkökul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin okuma yazmaya hazırlık ve giriş sürecinde okula uyum sağlamada sorun yaşadığı söylenebilir. Öğrenciler Türkçe dilini bilmediklerinden dolayı öğretmenlerin söylediklerini anlamakta güçlük çekiyor, anladıklarını ise ifade edemiyor. Suriye uyruklu mültecilerin ülkemize gelişinin 12 yılı bulmasına rağmen Türkçe konuşma ve anlama konusunda ciddi sorunların olduğu görülmektedir. Yeni bir dil öğrenme gerekliliği Suriye uyruklu öğrencilerin okuma yazmaya hazırlık ve giriş sürecinin uzamasına neden olmaktadır.

Bu çalışmaya benzer bir çalışmada Polat (2019) tarafından yapılmıştır. Okuma yazma becerisine sahip olmayan Suriye uyruklu sığınmacıların hazırbulunuşluklarının olmaması, dil farklılığı, materyal eksikliği gibi problemlerden çocukların okuma yazma becerisini öğrenmelerini olumsuz yönde etkilemiştir sonucuna varmıştır.

Yapılan araştırma bulgularına göre ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin okuma yazmaya hazırlık ve giriş sürecinde karşılaşılan sorunlar incelendiğinde öğretmenlerin mesleki kıdemleri ve bitirdikleri fakülte tipine göre anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Kadın öğretmenlerin ise erkek öğretmenlere göre daha çok sorunla karşı karşıya kaldığı söylenebilir.

2.1.5. İkinci Alt Probleme Yönelik Tartışma ve Sonuçlar

Çalışmanın ikinci alt sorusu öğretmenlerin gözünden ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin okuma yazma becerisine başlama ve ilerleme sürecinde karşılaşılan problemler olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın bu alt probleminde “Öğretmenlerin gözünden ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin sesi hissetme, tanıma ve anlama aşamasında karşılaşılan problemler”, “Öğretmenlerin gözünden ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin seslerden ve harflerden; hece, kelime ve cümle oluştururken karşılaşılan problemler” ve “Öğretmenlerin gözünden ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin paragraf ve metin oluşturma sürecinde karşılaşılan problemler” olan üç alt kısım incelenmiştir.

5.1.1.1. İkinci Alt Problemin Birinci Kısımına Yönelik Tartışma ve Sonuçlar

Araştırmanın ikinci alt problemin birinci alt kısım sonucuna göre ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin sesi hissetme ve tanıma sürecinde karşılaşılan sorunlara yönelik ölçek soruları katılımcılara yöneltilmiş ve katılımcıların verdikleri cevaplar incelenerek elde edilen veriler yorumlanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin sesi hissetme ve tanıma esnasında karşılaştıkları sorunlara hakkındaki görüşleri genel olarak “Katılıyorum” ve “Kesinlikle Katılıyorum” düzeyinde olduğu görülmektedir.

Araştırma ölçeğinin ikinci alt probleminin birinci kısım soruları sonucuna göre, Suriye uyruklu ilkokul birinci sınıf öğrencileri, okuma yazma öğrenme esnasında; verilen sesi hissetme ve tanıma aşamasında geri kalıyor, öğretmenin verdiği sesi tanımada güçlük çekiyor, sesleri anlamadan ezberledikleri için çok çabuk unutuyor, bazı harfleri (ö-ü, b-p) karıştırıyor, sesi tanımada zorlandıkları için kelime

içinde geçen harfi okurken çok fazla vurgu yapmak istiyor şeklinde olduğu görülmektedir.

Yapılan araştırma sonuçlarına göre ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin sesi hissetme, tanıma ve anlama aşamasında karşılaşılan sorunlar incelendiğinde öğretmenlerin mesleki kıdemleri ve bitirdikleri fakülte tipine göre anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Kadın öğretmenlerin ise erkek öğretmenlere göre daha çok sorunla karşı karşıya kaldığı söylenebilir.

5.1.1.2. İkinci Alt Problemin İkinci Kısımına Yönelik Tartışma ve Sonuçlar

Araştırmanın ikinci alt problemin ikinci kısım sonucuna göre ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin seslerden veya harflerden; hece, kelime ve cümle oluştururken karşılaşılan sorunlara ilişkin ölçek soruları katılımcılara yöneltilmiş ve katılımcıların verdikleri cevaplar incelenerek elde edilen veriler yorumlanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin sesi hissetme ve tanıma esnasında karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri genel olarak “Katılıyorum” ve “Kesinlikle Katılıyorum” düzeyinde olduğu görülmektedir.

Araştırma ölçeğinin ikinci alt probleminin ikinci kısım soruları sonucuna göre, Suriye uyruklu ilkokul birinci sınıf öğrencileri Türkçe okuma yazma becerisini yeterli düzeyde bilmediklerinden dolayı; hece, kelime ve cümle kurma aşamasında ciddi sorunlar yaşıyorlar, seslerden ve hecelerden kelime üretmiyor, üretilen kelimeleri anlamakta güçlük çekiyor ve çoğu zaman anlamıyorlar. Suriye uyruklu öğrencilerin kelime dağarcığı kısıtlı olduğundan cümle kurmakta zorluk yaşıyorlar. Kelimelerden cümle üretmiyor, üretilen cümleleri ise anlamıyor. Anlamlandıramadığı kelimeleri dikte esnasında aklında tutamadığından yazarken eksik ve yanlış (harf, hece) yazıyor ya da kelimeleri bitişik yazıyor. Çoğu zaman ise yazamıyor. Bu yüzden okuma ve yazma hızları yavaştır. İki heceden daha fazla olan kelimeleri okurken tam kavrayamadıklarından eksik okuyor ve yazarken sorun yaşıyorlar. Bu nedenle hece ve kelime üretmiyorlar.

Bu çalışmaya benzer bir çalışma da Polat (2019) tarafından yapılmıştır. Okuma yazma becerisine sahip olmayan öğretmenler Suriye uyruklu sığınmacı çocuklara okuma yazma becerilerini öğretirken hece ve kelime oluşturma sürecinde genellikle zorlanmışlardır. Ayrıca Suriye uyruklu sığınmacı çocukların uzun

kelimeleri tanıyamamaları, Türkçe konuşmayı bilmemeleri ve iki dilin yapısal olarak birbirinden farklı olması sesleri birleştirmelerinde problem yaşamalarına neden olmuştur.

Yapılan araştırma sonuçlarına göre ilkökul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin seslerden veya harflerden; hece, kelime ve cümle oluştururken karşılaşılan sorunlar incelendiğinde öğretmenlerin mesleki kıdem ve bitirdikleri fakülte tipine göre anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Kadın öğretmenlerin ise erkek öğretmenlere göre daha çok sorunla karşı karşıya kaldığı söylenebilir.

5.1.1.3. İkinci Alt Problemin Üçüncü Kısımına Yönelik Tartışma ve Sonuçlar

Araştırmanın ikinci alt problemin üçüncü kısım sonucuna göre ilkökul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin metin ve paragraf oluşturma sürecinde karşılaşılan sorunlara ilişkin ölçek soruları katılımcılara yöneltilmiş ve katılımcıların verdikleri cevaplar incelenerek elde edilen veriler yorumlanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin sesi hissetme ve tanıma esnasında karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri genel olarak “Katılıyorum” ve “Kesinlikle Katılıyorum” düzeyinde olduğu görülmektedir.

Araştırma ölçeğinin ikinci alt probleminin üçüncü kısım soruları sonucuna göre, Suriye uyruklu ilkökul birinci sınıf öğrencileri cümleleri anlayamıyor ve cümleler arasında anlamlı bir ilişki kuramıyor. Bu nedenle okudukları paragrafları anlamakta zorlanıyorlar. Türkçe’yi ikinci dil olarak öğrenen Suriye uyruklu öğrenciler cümleden paragrafa geçtiklerinde metin daha uzun olduğundan dolayı kavrayamıyorlar. Yavaş okumaları nedeniyle metni ve paragrafı anlayamıyorlar ve kendi başlarına metin oluşturmakta zorlanıyorlar.

Yapılan araştırma sonuçlarına göre ilkökul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin paragraf ve metin oluşturma sürecinde karşılaşılan sorunlar incelendiğinde öğretmenlerin mesleki çalışma tecrübeleri ve bitirdikleri fakülte tipine göre anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Kadın öğretmenlerin ise erkek öğretmenlere göre daha çok sorunla karşı karşıya kaldığı söylenebilir.

2.1.6. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Tartışma ve Sonuçlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi sonucuna göre ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin okuryazarlığa geçiş sürecinde karşılaşılan sorunlara ilişkin ölçek soruları katılımcılara yöneltilmiş ve katılımcıların verdikleri cevaplar incelenerek elde edilen veriler yorumlanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin okuryazarlığa geçiş esnasında karşılaşılan problemlere ilişkin görüşleri genel olarak ‘‘Katılıyorum’’ ve ‘‘Kesinlikle Katılıyorum’’ düzeyinde olduğu görülmektedir.

Araştırma ölçeğinin üçüncü alt problemi soruları sonucuna göre, Suriye uyruklu ilkokul birinci sınıf öğrencileri Türkçe’yi öğrenmek istemediklerinden okuduklarını anlayamıyor ve okuma yazma aşaması uzun sürüyor. Suriye uyruklu öğrenciler kelimeleri anlamlandıramadıklarından dolayı yavaş yazıyor. Suriye uyruklu öğrencilerin bazıları Türkçe öğrenmeyi istememektedirler.

Benzer bir çalışmada Maltaş (2021) tarafından yapılmıştır. Araştırmada sınıf öğretmenlerinin görüşleri alınarak Suriye uyruklu sığınmacı çocukların dil problemi olduğu ve dil probleminden dolayı çocukların derslere aktif katılım sağlamadığı sonucuna varmıştır.

Yapılan araştırma sonuçlarına göre ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin okuryazarlığa geçiş sürecinde karşılaşılan sorunlar incelendiğinde öğretmenlerin mesleki çalışma süreleri ve bitirdikleri fakülte tipine göre anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Kadın öğretmenlerin ise erkek öğretmenlere göre daha çok sorunla karşı karşıya kaldığı söylenebilir.

2.1.7. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Tartışma ve Sonuçlar

Araştırmanın dördüncü alt problemi sonucuna göre ilkokul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin iletişim kurma aşamasında karşılaşılan sorunlara ilişkin ölçek soruları katılımcılara yöneltilmiş ve katılımcıların verdikleri cevaplar incelenerek elde edilen veriler yorumlanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin öğrencilerin iletişim kurma esnasında karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri genel olarak ‘‘Katılıyorum’’ ve ‘‘Kesinlikle Katılıyorum’’ düzeyinde olduğu görülmektedir.

Araştırma ölçeğinin dördüncü alt problemi soruları sonucuna göre, Suriye uyruklu ilkökul birinci sınıf öğrencileri Türkçe'yi yeterli düzeyde öğrenemediklerinden öğretmenleriyle ve ana dili Türkçe olan sınıf arkadaşlarıyla iletişim kuramıyor. Dil farklılığından dolayı kendini ifade edemiyor. Türkçe'yi yeterli düzeyde bilmediklerinde pasif ve çekingen tavır sergilemektedir. Öğretmenler ve ana dili Türkçe olan sınıf arkadaşları tarafından söyledikleri anlaşılıyor. Okulda bulunan basit düzeydeki tabelaları ve kitaptaki yönergeleri kavramakta güçlük çekiyorlar.

Garan (2022) tarafından konuyla ilgili yapılan başka bir çalışmada da benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir. Suriye uyruklu anne babaların da Türkçe bilmemesi sadece Arapça konuşabilmesi de çocukların eğitimlerini olumsuz etkilediği görülmüştür. Aynı kaniya öğretmenler de varmıştır. Ana dili farklı olan bu çocukların okul ortamında farklı olumsuz davranışlar sergilediği görülmüştür. Bu davranışlar sosyo kültürel sorunlar, çekingenlik, utangaçlık, okula devam sorunu çevreye zarar verme gibidir.

Yapılan araştırma sonuçlarına göre ilkökul birinci sınıfta eğitim gören Suriye uyruklu öğrencilerin iletişim kurma aşamasında karşılaşılan sorunlar incelendiğinde öğretmenlerin mesleki çalışma süreleri ve bitirdikleri fakülte tipine göre anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Kadın katılımcı öğretmenlerin ise erkek katılımcı öğretmenlere oranla daha çok sorunla karşı karşıya kaldığı söylenebilir.

5.2. Öneriler

Yapılan araştırma sonuçlarına dayalı olarak öğretmenlere, yöneticilere ve araştırmacılara aşağıdaki önerilerde bulunulabilir.

Öğretmenlere Öneriler

İlk olarak okuma yazma becerisi öğretiminde öğretmenlerin yöntem ve teknikleri öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verecek seviyede olmalı ve öğretim sürecinde dijital sunum materyallerinin kullanımının yaygınlaştırılması gerektiği düşünülebilir.

Öğrencilerin zamanlarının çoğunun okulda geçirdikleri düşünülürse bu konuda Milli Eğitim Bakanlığına ve öğretmenlere büyük görev düşmektedir. Hem

öğrencinin kültürünü tanımaya çalışmak hem de yabancı uyruklu öğrenciler ve aileleri ile o ülkenin kültürünü tanımak için kültürlerarası etkinlikler yapmak faydalı olabilir.

Yöneticilere Öneriler

Eğitimde dil farklılığından dolayı kaynaklanan sorunlar üzerinde durulmalı. Öğretmenler göreve başladıkları zaman öğrencilere ders verirken hangi sorunlarla karşı karşıya kalacaklarını bilmemektedir. Bu yüzden öğrenciler için Eğitim Fakültesi'nden mezun olmadan önce sınıfta karşı karşıya kalacakları sorunlar ve pratik çözümler konusunda öğretmenlere eğitim verilebilir.

Ana dili Türkçe olmayan çocukların dil gelişimi için okul öncesi eğitimi almaları gerekmektedir. Suriye uyruklu anasınıfı öğrencisi bulunan bölgelerde öğrenci sayısı yeterli olmasa bile anasınıfı açılmalıdır. Bu durum birinci sınıfta kazanacakları okuma yazma becerisini edinirken karşılaştıkları birçok sorunu önemli ölçüde çözüme kavuşturacaktır.

Birçok bölgede Suriye uyruklu öğrencilerin sayısı fazladır. Bu durum yerli öğrencilerin eğitim hakkını olumsuz etkilemektedir. Bu bölgelerde Suriye uyruklu öğrencilere oryantasyon eğitimi verilebilir. Aynı zamanda planlama yapılarak öğrenciler sınıflara dengeli dağıtılıp Suriye uyruklu öğrenci sayısı eşitlenebilir.

Türkçe öğretimi konusunda uzman kurum ve kuruluşlar (Yunus Emre Enstitüsü, TÖMER vb.) Suriye uyruklu öğrencilere Türkçe öğretecek öğretmenleri desteklemelidir.

Yabancı uyruklu öğrencilerin fazla olduğu kurumlarda, öğrencilerin düzene ve kültüre ayak uydurabilmeleri için ilgili ülkenin ana dilinde ek ders saatleri düzenlenebilir. Öğrenciler sisteme dâhil edilmeden önce o ülkenin ana dili öğretilmelidir.

Araştırmacılara Öneriler

Suriye uyruklu öğrencilerin uyum sağlamaları açısından eğitim ve dil ilişkisi üzerinde durmaları araştırmalara önerilir.

Son olarak bu tarz çalışmaların daha kapsamlı ve Suriye uyruklu çocukların daha yoğun yaşadığı bölgelerde yapılması yetişkinleri ve öğrencileri çalışmaya dâhil etmeleri araştırmacılara önerilir

KAYNAKÇA

- Ağar, M. E. (2004). Türkçe Öğretiminin Tarihçesi. *Sakarya Üniversitesi*, 1-10.
- Akıncı, M., Bektaş, S., Gülle, T., Kurt, S., & Kurt, Y. (2011). Ses Temelli Cümle Yöntemi ile Okuma-Yazma Eğitimi. *Boğaziçi Üniversitesi, Eğitim Dergisi*, 2, 98-115.
- Aktel, M., & Kaygısız, Ü. (2018). Türkiye’de Göç Yönetimi. *İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(2), 579-604.
- Akyol, H., & Temur, T. (2008). İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Özellikleri Ve İlk Okuma Yazma Öğretimi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(9), 80-95.
- Arslan, M. (2016). Ses temelli cümle yöntemi ve uygulanması. *Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi*, 11.
- Avşar Tuncay, A. (2017). *İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerine Yönelik Bir Kelime Tanıma Envanteri Tasarım ve Geliştirme Çalışması* [Doktora Tezi]. Hacettepe Üniversitesi, İlköğretim Anabilim Dalı.
- Birleşmiş Milletler Mülteci Örgütü. (2023). Suriye Acil Durumu. 06.02.2023 tarihinde <https://www.unhcr.org/tr/suriye-acil-durumu> adresinden erişildi.
- Bulut, S. F. (2022). Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Yetişkin Okuma-Yazma Kursları ve Türkçe Dil Eğitimlerinin Değerlendirilmesi. *Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 123-147.
- Ciğerci, F. M., & Yıldırım, M. (2020). Sınıfında Suriyeli Öğrenci Bulunan Sınıf Öğretmenlerinin İlk Okuma Yazma Sürecine İlişkin Görüşleri. *USOS 2019 Bildiri*, 15(2), 1541-1555.
- Çetinkaya, S. (2021). Sınıf Öğretmenleri Anlatıyor: İlkokuma Yazma Öğretimi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(1), 80-106.
- Düzen, N. (2017). Anadili Türkçe Olan Ve Olmayan Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Türkçe Erken Okuryazarlık Becerilerinin Değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, 114.
- Emin, M. N. (2016). Türkiye’deki Suriyeli Çocukların Eğitimi: Temel Eğitim Politikaları. *Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı*, 153, 28.
- Erbasan, Ö., & Erbasan, Ü. (2020). Sınıf Öğretmenlerinin İlk Okuma Yazma Öğretimi Sürecinde Karşılaştığı Sorunlar. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(1), 113-125. <https://doi.org/10.16916/aded.628267>

- Ertan, K. A., & Ertan, B. (2018). Türkiye'nin Göç Politikası. *Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü*, 1(2), 7-39.
- Erten, D. İ. (2021). *Suriyeli Öğrencilerin Yer Aldığı Sınıflarda Görev Yapan İlkokul Öğretmenlerinin Kapsayıcı Sınıf Kültürü Oluşturma Deneyimleri Üzerine Bir Etnografik Araştırma* [Yüksek Lisans Tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Garan, S. (2022). *Suriyeli Göçmen Öğrencilerin Okullarda Karşılaştıkları Sorunlar İle Bu Sorunların Çözümüne İlişkin Uygulamalarının Belirlenmesi* [Doktora Tezi]. İstanbul Okan Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Gencer, T. E. (2017). Göç Ve Eğitim İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme: Suriyeli Çocukların Eğitim Gereksinimi Ve Okullaşma Süreçlerinde Karşılaştıkları Güçlükler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(54), 838-851. <https://doi.org/10.17719/jisr.20175434652>
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM) Resmi Web Sayfası. (2022). Geçici Korumamız Altındaki Suriyeliler. 21.11.2022 tarihinde <https://www.goc.gov.tr/gecici-korumamiz-altindaki-suriyeliler> adresinden erişildi.
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM) Resmi Web Sayfası. (2023a). Mülteci nedir? 03.04.2023 tarihinde <https://www.goc.gov.tr/multeci> adresinden erişildi
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM) Resmi Web Sayfası. (2023b). Geçici Koruma. 01.05.2023 tarihinde <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638> adresinden erişildi.
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM) Resmi Web Sayfası. (2023c). Yıllara Göre Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Sayıları. 20.04.2023 tarihinde <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638> adresinden erişildi.
- Görür, D. Z. (2021). *Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Öğrencilerin Derslerini Yürüten Öğretmenlerin, Öğretim Programlarının Uygulanması Sürecindeki Deneyimleri* [Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gözüküçük, M. (2015). *Anadili Türkçe Olmayan İlkokul Öğrencilerine İlkokuma Yazma Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar Ve Çözüm Önerileri* [Doktora Tezi]. Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gül, G. (2007). Okuryazarlık Sürecinde Aile Katılımının Rolü. *Özel Eğitim Dergisi*, 8(1), 17-32.
- Halef, A. (2021). *Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Öğrencilerin Okula Yönelik Tutumlarının İncelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Harran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Kara, P., & Korkut, R. (2010). Türkiye’de Göç, İltica ve Mülteciler. *Türk İdare Dergisi*, 467, 153.
- Karadaş, R. (2017). *Anadili Türkçe Olmayan Öğrencilerin Bulunduğu Sınıflarda Okuma Yazma Öğretirken Öğretmenlerin Yaşadığı Sorunlar ve Bu Sorunların Giderilmesine Yönelik Çalışma Önerileri (Ağrı İli Patnos İlçesi Örneği)* [Yüksek Lisans Tezi]. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karasu, Ö. (2022). *Sınıf Öğretmenlerinin Gözünden Suriyeli Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine Uyumu: Sultangazi Örneği* [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Maltaş, N. B. (2021). *Sınıfında Suriyeli Öğrenci Bulunan Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Sorunlar Ve Çözüm Önerileri (Mersin İli Örneği)* [Yüksek Lisans Tezi]. Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Milli Eğitim Bakanlığı, T. C. (2018). *Okuma-Yazma Dersi Öğretim Programı*. 03.10.2023 tarihinde <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/202091595454457-T%C3%BCrk%C3%A7e%20okuma%20ve%20yazma%201.%20kademe.pdf> adresinden erişildi.
- Noyan, M. (2022). *Suriye Uyruklu Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine Uyum Süreçlerinin Ailelerinin Bakış Açısıyla Değerlendirilmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Olgun, O. (2019). *Geçici Koruma Statüsündeki Suriye Kökenli Öğrencilerin Eğitim Sistemine Uyum Sorunları: Ankara Altındağ İlçesi Örneği* [Yüksek Lisans Tezi]. Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Öz, A. Ş., Demir, R., Schreglmann, S., Düzenli, A., Kaya, S., Aras, B. T., & Elbeyli, M. (2020). *Çeşitli Açılardan Göç ve Eğitim* (R. Demir, Ed.). İKSAD.
- Polat, A. (2019). *Yabancılara(Suriyeli Göçmen Çocuklara) Okuma Yazma Öğretim Sürecine İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri* [Yüksek Lisans Tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sarıoğlu, B. (2021). Türkçenin Yeterince Etkin ve Güzel Kullanılmadığı Sınıflarda Öğretmenlerin İlkokuma ve Yazma Öğretimi Sürecinde Karşılaştığı Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, 109.
- Susar Kırmızı, F., Boztaş, H., Salgut, E., Adıgüzel, D. Ç., & KOÇ, A. (2020). Ana Dili Türkçe Olmayan Öğrencilerde Okul Öncesi Eğitimin İlk Okuma Yazma Öğrenme Sürecine Etkisi. *Pamukkale University Journal of Education*, 48, 105-129.
- Tanrikulu, F. (2017). Türkiye’de Yaşayan Suriyeli Çocukların Eğitim Sorunu ve Çözüm Önerileri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 86, 127-144.

- Taşkaya, S. M., & Ersoy, G. (2016). Suriyeli Sığınmacılara Türkçe Öğretiminde Sınıf Öğretmenlerinin Uygulamaları. *Çukurova Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 130-138. <https://doi.org/10.18560/cukurova.31>
- Türk Dil Kurumu Sözlükleri. (2023a). Güncel Türkçe Sözlük. 31.01.2023 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/?kelime=eğitim> adresinden erişildi.
- Türk Dil Kurumu Sözlükleri. (2023b). Güncel Türkçe Sözlük. 04.04.2023 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/?kelime=göç> adresinden erişildi.
- Türk Dil Kurumu Sözlükleri. (2023c). Güncel Türkçe Sözlük. 22.03.2023 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/?kelime=dil> adresinden erişildi.
- Usta, M. E., Arıkan, İ., Şahin, Y., & Çetin, M. S. (2018). Suriyeli Eğitimcilerin Gözünden Geçici Eğitim Merkezlerinde Karşılaşılan Sorunların İncelenmesi. *Mukaddime*, 9(1), 173-188.
- Vidin, G. (2013). *Bir İlkokul İkinci Sınıf Öğrencisinin Okuma Yazma Öğrenmesindeki Güçlüklerin Ve Çözümüne Yönelik Çalışmanın Etkililiğinin İncelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yalçın, F. (2022). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dijital Sunu Materyallerinin Kullanımının Suriye Kökenli Öğrencilerin Türk Kültürünü Tanımalarına Katkısı* [Yüksek Lisans Tezi]. Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

EKLER

Ek-1. Anket Kullanım İzin Mesajı

🔍

Postalarda :

☰

● Etkin ▼

?

⚙️

☰

←

📅

🕒

🗑️

✉️

🕒

🔄

📁

🗨️

⋮

572 ileti dizisinden 40.

Doktora tezi ölçeği

Harici

Gelen Kutusu x

✕

🖨️

🔗

HARUN KARAEL

<harun_karael20@erdogan.edu.tr>

14 May 2022 15:58

★

↶

⋮

Alıcı: meral.yaprak ▼

İyi günler Meral hocam. Ben Harun KARAEL. Şuan Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesinde yüksek lisans öğrencisiyim. Sığınmacı çocukların okuma yazma öğrenirken yaşadığı sorunlar üzerine araştırma yapmaktayım. Araştırmam için 2015 yılında yazdığınız "Anadili Türkçe Olmayan İlkokul Öğrencilerine İlkokuma Yazma Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri" doktora tezinizin "ATOİYS" ölçeğini kullanmak için sizden izin istiyorum. Şimdiden teşekkür ederim.

m

Meral GÖZÜKÜÇÜK

Alıcı: ben ▼

14 May 2022 18:31

★

↶

⋮

Tabi ki kullanabilirsiniz iyi çalışmalar dilerim...

[Android için Outlook'u edinin](#)

From: HARUN KARAEL <harun_karael20@erdogan.edu.tr>

Sent: Saturday, May 14, 2022 3:58:17 PM

To: [Redacted]

Subject: Doktora tezi ölçeği

İyi günler Meral hocam. Ben Harun KARAEL. Şuan Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesinde yüksek lisans öğrencisiyim. Sığınmacı çocukların okuma yazma öğrenirken yaşadığı sorunlar üzerine araştırma yapmaktayım. Araştırmam için 2015 yılında yazdığınız "Anadili Türkçe Olmayan İlkokul Öğrencilerine İlkokuma Yazma Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri" doktora tezinizin "ATOİYS" ölçeğini kullanmak için sizden izin istiyorum. Şimdiden teşekkür ederim.

Ek-2. Araştırma, Uygulama ve Anket İzni

T.C.
SANLIURFA VALİLİĞİ
Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-47377298-44-53177588
Konu : Araştırma , Uygulama ve Anket İzni
(Harun KARAEEL)

01.07.2022

DADITIM YERLERİNE

Yığı: 16/02/2022 tarih ve 43611425 sayılı Valilik Makam Onayı.

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Temel Eğitim , Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Harun KARAEEL'in tutanakta belirtilen konu ile ilgili Araştırma izni hakkındaki 13/06/2022 tarih ve 4987 sayılı yazısı, ilgi sayılı Valilik Makam Onayı ile oluşturulan komisyon tarafından incelenmiştir. Yığilinin çalışmasının Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21/01/2020 tarih ve 2020/2 sayılı genelgede belirtilen hususlar çerçevesinde uygulanabileceği ekte gönderilen komisyon tutanağı ile onaylanmıştır. Denetimleri ilgili okul, ilçe millî eğitim müdürlükleri tarafından gerçekleştirilmek üzere derslerin aksatılmaması kaydıyla, araştırmanın ayrıca öğrenci, veli ve/veya öğretmenlerden alınacak izin ve gönüllük esasları çerçevesinde 2021-2022 Eğitim Öğretim yılı sonuna kadar tutanakta belirtilen Tüm Yıçelerimizdeki Yıkokul Öğretmenlerine yönelik Covid-19 tedbirleri kapsamında Araştırma, Uygulama ve Anket çalışması yapılması hususunda ; Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Fevzi KURT
Vali a
Millî Eğitim Müdürü

EK:
1-Komisyon Tutanağı (1 sayfa)
2-Anket (6 Sayfa)

Gereği:
13 Yıçe Kaymakamlığına (Yıçe MEM)

Bilgi:
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Rektörlüğü
(Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü)

Sayın: (Harun KARAEEL)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres :

Telefon No : 0 (414) 280 63 11
E-Posta: urfasicil@hotmail.com
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Bilgi için: M.E.YADLCI bnf

Unvan : bnf

Yıternet Adresi: sanliurfameb.gov.tr

Faks:4142806399

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 878C-1fd1-3168-94d0-f4d8 kodu ile teyit edilebilir.

Ek-3. Araştırma İnceleme ve Değerlendirme Tutanağı

.../.../2022

ARAŞTIRMA İNCELEME VE DEĞERLENDİRME KOMİSYONU TOPLANTI TUTANAĞI

Valilik Makamının 16/02/2022 tarih ve 43611425 sayılı oluruna istinaden oluşturulan komisyonumuz toplanarak; Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesinin 13/06/2022 tarih ve 4987 sayılı yazısına istinaden, Harun KARAEEL isimli, Temel Eğitim Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisinin uygulayacağı **“Öğretmenlerin Gözünden Ana Dili Türkçe Olmayan Suriyeli İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okuma Yazma Becerilerini Öğrenirken Karşılaştıkları Sorunların İncelenmesi”** adlı tez çalışması ve müdürlüğümüzce mühürlenmiş ekteki uygulama ölçeklerinin; Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21/01/2020 tarih ve 2020/2 sayılı genelgede belirtilen hususlar çerçevesinde, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Millî Eğitim Temel Kanunu ile Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına uygun olarak yürürlükte olan tüm yasal düzenlemelerde belirtilen ilke, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek şekilde, denetimleri ilgili okul, İlçe Millî Eğitim Müdürlükleri tarafından gerçekleştirilmek üzere, derslerin aksatılmaması kaydıyla, araştırmanın ayrıca öğrenci, veli ve/veya öğretmenlerden alınacak izin ve gönüllülük esasları çerçevesinde 2021/2022 eğitim-öğretim yılı sonuna kadar Tüm İlçelerimizdeki İlkokul Öğretmenlerine yönelik uygulaması talebi komisyonumuzca uygun görülmüştür

İhsan YAŞAR
Komisyon Başkanı

Necati TÜRK
Üye

Muhammed Sedat GUZEL
Üye

Ek-4. Araştırma İzni

13 Şişe

52755577

T.C.
RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : E-19527874-302.08-4987
Konu : Araştırma İzni- Harun KARAEEL

13.06.2022

ŞANLIURFA İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE

Enstitümüz Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi 202710011- Harun KARAEEL'in yürütmekte olduğu tez çalışması kapsamında; anket onay formunda belirtilen Şanlıurfa ili merkez ve ilçelerindeki okullarda görevli öğretmenlere ve yöneticilere detayları ekte verilen ölçeğin uygulanması için gerekli izinlerin verilebilmesi hususunda;

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Doç. Dr. Ahmet YANIK
Enstitü Müdürü

Ek : Dilekçe ve Ekleri

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Belge Doğrulama Kodu : 1b247b576cc9 Belge Takip Adresi: <http://ebys.erdogan.edu.tr/EBYS/eimzadogrulama>

Telefon No : Faks No :
e-Posta : [Internet Adresi: http://www.erdogan.edu.tr/](http://www.erdogan.edu.tr/)
Kep Adresi: erdogan@hs01.kep.tr

Bilgi için : YAKUP HACIOĞLU
Dahili: 4531

Ek-5. Anket (SÖOYÖSÖ)

**ÖĞRETMENLERİN GÖZÜNDEN İLKOKUL BİRİNCİ SINIFTA EĞİTİM
GÖREN SURİYE UYRUKLU ÖĞRENCİLERİN OKUMA YAZMA
BECERİLERİNİ ÖĞRENİRKEN KARŞILAŞTIKLARI SORUNLARIN
İNCELENMESİ (ŞANLIURFA İLİ ÖRNEĞİ)**

Kıymetli Öğretmenler,

Bu araştırma, “*Öğretmenlerin Gözünden İlkokul Birinci Sınıfta Eğitim Gören Suriye Uyruklu Öğrencilerin Okuma Yazma Becerilerini Öğrenirken Karşılaştıkları Sorunların İncelenmesi (Şanlıurfa İli Örneği)*” amacıyla hazırlanmıştır. Bu çalışma iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgileriniz ve sınıfınızdaki öğrencilerin demografik bilgileri, ikinci bölümde ise öğrencilerin okuma yazma sürecinde karşılaştıkları sorunlara yönelik maddeler yer almaktadır. İkinci bölümde yer alan maddeleri, öğrencilerin ilk okuma yazmaya hazırlık, ilk okuma yazmaya başlama ve ilerleme, okuryazarlığa ulaşma aşamasındaki durumlarını göz önüne alarak işaretleyiniz.

Çalışmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Sizden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmeyecektir. Cevaplarınız tamamen gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Elde edilecek bilgiler bilimsel yayımlarda kullanılacaktır.

Bu araştırmaya sağladığınız katkılar için şimdiden teşekkür ederim.

Harun KARAEEL

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Sınıf Öğretmenliği Tezli Yüksek Lisans

Ek-5 (Devam). Anket (SÖOYÖSÖ)

2

BİRİNCİ BÖLÜM

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Mezun Olduğunuz Fakülte Türü:

- (....) Eğitim Enstitüsü
 (....) Eğitim Yüksek Okulu
 (....) Eğitim Fakültesi
 (....) Yüksek Lisans
 (....) Doktora
 (....) Diğer.....

2. Yaş:.....

3. Cinsiyet :

- (....) Bayan (....) Erkek

4. Meslekteki Kıdem Yılınız:.....

5. Görev yeriniz:

- () Köy İlkokulu
 () Belde İlkokulu
 () İlçe Merkezindeki İlkokul
 () İl Merkezindeki İlkokul

6. Şanlıurfa da görev yaptığınız ilçe:

- (....) Akçakale
 (....) Birecik
 (....) Bozova
 (....) Ceylanpınar
 (....) Eyyübiye
 (....) Halfeti
 (....) Haliliye
 (....) Harran
 (....) Hilvan
 (....) Karaköprü
 (....) Siverek
 (....) Suruç
 (....) Viranşehir

7. Sınıf Mevcudunuz:.....

8. Sınıfınızda ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciniz var mı?

- (....) Evet (....) Hayır

Ek-5 (Devam). Anket (SÖOYÖSÖ)

3

9. Sınıfınızdaki ana dili Türkçe olan öğrenci Sayısı :.....
10. Sınıfınızda bulunan ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenci sayısı :.....
11. Sınıfınızdaki diğer (Suriyeli ve ana dili Türkçe olanlar hariç) öğrencilerin sayısını ve konuştukları dili yazınız.
(.....)
12. Sınıfınızdaki ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrencilerinizin Türkçeyi anlama düzeyi genel olarak nedir?
İyi (....) Orta(....) Zayıf(....) Hiç Anlamıyor(....)
13. Sınıfınızdaki ana dili Türkçe olan öğrencilerinizin Türkçeyi anlama düzeyi genel olarak nedir?
İyi (....) Orta(....) Zayıf(....) Hiç Anlamıyor(....)
14. Siz ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrencilerinizin dilini ne kadar iyi konuşabiliyorsunuz?
İyi (....) Orta(....) Zayıf(....) Hiç Anlamıyor(....)
15. Sınıfınızdaki ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrencilerin genel olarak matematik dersi başarıları hangi düzeydedir?
İyi (....) Orta(....) Zayıf(....) Hiç Anlamıyor(....)
16. Sınıfınızdaki ana dili Türkçe olan öğrencilerin genel olarak matematik dersi başarıları hangi düzeydedir?
İyi (....) Orta(....) Zayıf(....) Hiç Anlamıyor(....)

Ek-5 (Devam). Anket (SÖOYÖSÖ)

4

İKİNCİ BÖLÜM

Aşağıda bulunan ifadeleri dikkatlice okuyarak katılım derecenizi ifadenin yanındaki boşluklara (X) şeklinde işaretleyerek belirtiniz.		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
İLKOKUMA YAZMAYA HAZIRLIK AŞAMASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLAR						
1. Anadili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler hazırlık sürecinde okula uyum sağlamada zorlanıyor.						
2. Anadili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler dil probleminden dolayı söyleneni anlamakta güçlük çekiyor.						
3. Anadili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler dinlediklerini ifade edemiyor.						
4. Yeni bir dil öğrenme gerekliliği. Suriyeli öğrencilerin hazırlık aşamasının uzamasına neden oluyor.						
İLKOKUMA YAZMAYA BAŞLAMA VE İLERLEME AŞAMASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLAR						
Sesi Hissetme ve Tanıma Aşamasında Karşılaşılan Sorunlar						
5. Anadili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler sesi hissetme ve tanıma aşamasında geri kalıyor.						
6. Anadili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler sesleri tanımada güçlük çekiyor.						
7. Anadili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler sesleri çok çabuk unutuyor.						
8. Anadili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler ö ve ü seslerini karıştırıyor.						
9. Anadili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler sesi tanımada zorlandıkları için kelimeler içinde sesin geçtiği yere oldukça fazla vurgu yapmak gerekiyor.						
Seslerden/Harflerden Heceler, Kelimeler ve Cümleler Oluşturma Aşamasında Karşılaşılan Sorunlar						
10. Anadili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler Türkçeyi yeterli düzeyde bilmedikleri için dilin ürünü olan hece, kelime, cümle oluşturma aşamaları yeterli düzeyde gelişmiyor.						
11. Anadili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler hecelerden kelime üretmiyor.						
12. Anadili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler hecelerden oluşturulan kelimeleri anlayamıyor.						
13. Anadili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler, kelime dağarcığı yeterince zengin olmadığı için cümle kurarken zorlanıyor.						
14. Anadili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler kelimelerden oluşturulan cümleleri anlamıyor.						
15. Anadili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler kelimeleri anlamlandıramadığı için dikte yaparken aklında tutamıyor.						
16. Anadili Türkçe olmayan Suriyeli öğrencilerin okuma hızları yavaştır.						
17. Anadili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler yazarken eksik (harf, hece) yazıyor.						
18. Anadili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler kelimeleri anlamlandıramadığı için dikte çalışması yapılırken bazı kelimeleri bitişik yazıyor.						
19. Anadili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler üç heceden fazla olan kelimeleri yazarken sıkıntı yaşıyor.						
20. Sürekli devamsızlık yapan ana dili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler sesleri tam kavrayamadıkları için hece üretmiyor.						
21. Anadili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler üç heceden fazla olan kelimeleri okurken harf eksiltiyor.						

Ek-5 (Devam). Anket (SÖOYÖSÖ)

5

Aşağıda bulunan ifadeleri dikkatlice okuyarak katılım derecenizi ifadenin yanındaki boşluklara (X) şeklinde işaretleyerek belirtiniz.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum
Metin Oluşturma Aşamasında Karşılaşılan Sorunlar				
22. Anadili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler cümleler arasında anlamlı ilişkiler kuramıyor.				
23. Anadili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler Türkçeyi sonradan öğrenmelerinden dolayı cümleden metne geçtiklerinde metin daha uzun geldiği için zorluk yaşıyor.				
24. Anadili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler kendi başlarına anlamlı metinler oluşturamıyor.				
25. Anadili Türkçe olmayan Suriyeli öğrencilerin yavaş okuması metni anlayamamalarına neden oluyor.				
OKURAZARLIĞA ULAŞMA AŞAMASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLAR				
26. Anadili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler Türkçeyi öğrenmek istemediklerinde yazma aşaması uzun sürüyor.				
27. Anadili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler Türkçeyi öğrenmek istemediklerinde okuduklarını anlayamıyor.				
28. Anadili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler kelimeleri anlamlandıramadıkları için yavaş yazıyor.				
29. Anadili Türkçe olmayan veviller Suriyeli öğrencilerinin Türkçe öğrenmesini istemiyor.				
30. Anadili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler Türkçe öğrenmek istemiyor.				
İLETİŞİM BOYUTUNDA KARŞILAŞILAN SORUNLAR				
31. Anadili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler Türkçeyi yeterli düzeyde bilmedikleri için öğretmenleriyle iletişim kuramıyor.				
32. Anadili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler dil farklılığından dolayı kendini ifade etmekte güçlük çekiyor.				
33. Anadili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler Türkçeyi yeterli düzeyde bilmedikleri için çekingen durumdadır.				
34. Anadili Türkçe olmayan Suriyeli öğrenciler okulun açıldığı ilk günlerde basit düzeydeki yönergeleri kavrayamıyor.				
35. Anadili Türkçe olmayan Suriyeli öğrencilerin söyledikleri anlaşılıyor.				

derim.

ETİK KURUL KARARI**T.C.
RECEP TAYYIP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU****DEĞERLENDİRME RAPORU**

Toplantı Tarihi : :24/05/2022
Toplantı K. Sayısı : 2022/110

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Lisansüstü Eğitimi Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi Harun KARAEEL "Öğretmenlerin Gözünden Anadili Türkçe Olmayan Suriyeli İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okuma Yazma Becerilerini Öğrenirken Karşılaştıkları Sorunların İncelenmesi" isimli projesi kapsamında yürütülecek çalışmalar için izin talebi kurulumuzca değerlendirilmiş olup;

- Etik açıdan uygun bulunmuştur.
 Etik açıdan uygun bulunmamıştır.
 Etik açıdan önerilen değişikliklerin yapılmasıyla uygun bulunmuştur.

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Fener Mah. Zihni Derin Yerleşkesi 53100 RİZE.
Tel: 0464 223 81 00 Faks: 0464 223 63 28
www.erdogan.edu.tr